Kiran Desai

Zarvă în livada de guave

Traducere din limba engleză şi note de
Cătălina Necula

Editura POLIROM 2008

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
DESAI, KIRAN
Zarvă în livada de guave

Kiran Desai
Hullabaloo in the Guava Orchard, 1998

Kiran Desai, fiica celebrei scriitoare indiene Anita Desai, s-a născut în India în 1971. La 14 ani a plecat în Anglia, un an mai târziu mutându-se împreună cu familia în SUA. După ce a absolvit Colegiul Bennington şi Universitatea Hollins, a urmat cursuri de *creative writing* la Universitatea Columbia. Primul său roman, *Hullabaloo in the Guava Orchard,* publicat în 1998, a fost primit extrem de favorabil de critica literară internaţională. În 2006, cel de-al doilea roman al său, *The Inheritance of Loss* (*Moştenitoarea tărâmului pierdut*; Polirom, 2007), a obţinut prestigiosul Man Booker Prize, Kiran Desai devenind astfel, la numai 35 de ani, cea mai tânără câştigătoare a acestui premiu pentru care mama ei a fost nominalizată în trei rânduri, fără însă a-l obţine vreodată. *Zarvă în livada de guave* (1998), primul roman al lui Kiran Desai, face dovada unui talent confirmat pe deplin de evoluţia ulterioară a carierei sale. Naraţiunea plină de umor, savoare şi exotism urmăreşte traiectoria haotică a destinului lui Sampath Chawla şi transformarea sa neaşteptată dintr-un mărunt funcţionar în gurul din arborele de guava. Deşi născut sub auspicii favorabile, Sampath se pomeneşte, din cauza lipsei de ambiţie şi a

firii sale distrate, într-o fundătură a vieţii. După ce strică, printr-un dans obscen, petrecerea de nuntă a fiicei şefului său, Sampath fuge de acasă şi se retrage în pădure, alegându-şi drept sălaş un arbore de guava. Greşit interpretat, gestul său îi atrage peste noapte nenumăraţi adepţi, care se adună să-i asculte predicile, însă lucrurile iau o întorsătură proastă atunci când tovarăşele lui Sampath, maimuţele, dau în patima băuturii şi încep să terorizeze oraşul. În curând, paradisul liniştit al lui Sampath se transformă într-un infern în care zarva şi hărmălaia sunt la ele acasă.

Familiei mele, cu dragoste

1

În vara aceea, căldura învăluise tot oraşul Shahkot într-o ceaţă gălbuie şi tristă. Aglomerarea de acoperişuri şi de sârme de rufe, care se întindea de obicei până la poalele dealurilor de pe linia orizontului, se vedea ca prin ceaţă, confundându-se cu cerul plin de praf.

„Problemele au fost depistate la nivelul norilor cumulus, care s-au supraâncălzit”, citea din ziar domnul Chawla. *„Fenomenul se datorează cenuşii vulcanice eliminate în atmosferă de ultimele erupţii ale vulcanilor activi din Ţara de Foc”.*

La puţin timp după aceea, citea oricui voia să-l asculte: *„Problema îşi are originile în curenţii de pe coasta vest-africană şi mişcările moleculare inexplicabile observate în calotele polare”.*

Şi apoi: *„Irakul încearcă să fure musonul creând în mod deliberat un front de presiune scăzută deasupra provinciilor şi deturnând vânturile din direcţia Indiei”.*

Ba chiar: *„Un muzician maghiar se oferă să atragă norii de ploaie din Europa în India cu ajutorul cântecului din flaut”.*

— De ce nu se pot gândi la soluţii serioase? întrebă domnul Chawla. E prea cald ca să ne prostim cu muzicienii maghiari.

Oraşul Shahkot se putea lăuda cu unele dintre cele mai ridicate temperaturi din ţară şi existau zeci de propuneri pentru aducerea musonului. Chiar şi domnul Chawla însuşi trimisese Ministerului Pădurilor o astfel de propunere care se referea la defrişarea şi cultivarea vegetaţiei în funcţie de nişte tipare elaborate; armata propusese împrăştierea şi direcţionarea norilor cu ajutorul avioanelor dispuse într-o anumită formă geometrică, iar poliţia, o nuntă de broaşte care să fie oficiată la templu. Vermaji de la universitate inventase o elice uriaşă care, spera el, va crea un tunel de vânt care, avansând către lanţul Himalaya, va atrage norii de muson din sud şi chiar trimisese o petiţie Comisiei pentru Proviziile de Electricitate solicitând energia necesară pentru a-şi testa invenţia. Oamenii de ştiinţă amatori, începând cu domnul Barnala de la Tailor Gully şi terminând cu domnişoara Raina din zona Fermelor Sainik, participaseră la târguri la care expuseseră instrumente ce emiteau raze magnetice şi bâzâituri sonore. Toţi cei din oraş erau îngrijoraţi. Mercurul din termometrul de la secţia de poliţie depăşise gradaţiile pe care Compania Kapoor &

Fiii Vreme Bună considerase de cuviinţă să le stabilească, depăşind orice închipuire şi amintire, întrecând chiar previziunile mamei domnului Chawla, Ammaji, căreia îi plăcea să creadă că ştie exact ce rezervă viitorul.

Era o vară dintr-acelea care fac pulsul ameţit al febrei să se ridice până la cer, în care până şi legile sau regulile care rămâneau neclintitite, pline de semnificaţie, îşi pierdeau orice vlagă şi se moleşeau ca plantele lăsate după-amiaza la soare. Căldura înmuia şi transforma străzile în piscine de reziduuri, iar unsoarea din mustaţa brigadierului se topea în aşa hal, că aceasta se lăsa şi se descreţea, umbrind imaginea sa rece şi băţoasă. Fiica lui Malhotra se arsese în asemenea hal, că devenise prea neagră pentru un mariaj convenabil, iar apa, dacă se întâmpla să curgă la robinet, împroşca şi opărea tot. Albinele zburau îmbătate de nectarul care se alcoolizase; poliţiştii dormeau toată ziua în crângul de bananieri, judecătorul din oraş mituise un funcţionar de la Imigrări şi plecase la fratele său din Copenhaga. Străinii cu autocarele lor făcuseră stânga-mprejur şi se întorseseră acasă, iar cei din Shahkot se certau pentru locurile aflate exact sub palele ventilatoarelor care atârnau din tavan, plecând doar preţ de câteva minute şi numai dacă era

absolut necesar, după care se întorceau într-un suflet. La piaţă, făcuseră adevărate raiduri prin dughene după ventilatoare din frunze de palmier şi cumpăraseră blocuri gri de gheaţă ce fumegau ca nişte mici incendii. Îşi odihneau capetele pe coaja rece a pepenilor înainte de a-i tăia, îşi lipeau paharele de frunte şi de obraji între înghiţituri, îşi făceau vânt pe lângă plite cu mănunchiurile de spanac înainte să le dea într-un târziu drumul în oală, cu greu, de dragul mesei de seară.

Săptămânile treceau şi musonul nu se ivea. Iar prin septembrie renunţaseră să mai spere.

În anul acela, barza i l-a adus pe Sampath Chawla mamei sale, Kulfi. Avea douăzeci şi unu de ani, se căsătorise de curând cu domnul Chawla şi era însărcinată. Pe la sfârşitul lui septembrie, căldura şi lipsa ploii se combinaseră, producând o secetă teribilă. Aceasta devenea tot mai insuportabilă pe măsură ce lucrurile se înrăutăţeau. Situaţia era atât de gravă, că se instalaseră tabere ale Crucii Roşii pentru combaterea foametei la vest de Shahkot. Avioanele cu provizii zburau exact pe deasupra bazarului, iar locuitorii, privindu-le cu capetele date pe spate, se întrebau de ce nu se opreau şi pentru ei, căci sufereau suficient încât să merite o parte din atenţia

care era îndreptată cu atâta stăruinţă în alte direcţii. Magazinul de raţii distribuia mereu porţii din ce în ce mai mici de orez şi linte. Nu se mai găseau fructe pe nicăieri şi abia dacă mai erau câteva legume. Preţurile crescuseră atât de mult, că nu mai cumpăra nimeni puii schilozi din cuştile din faţa măcelăriei. În cele din urmă, bietul măcelar trebuise să-i mănânce el însuşi, şi, după ultimul, fusese forţat să devină vegetarian, la fel ca restul oraşului.

În lunile acestea, Kulfi devenise enormă şi părea să pretindă pentru ea însăşi toată energia pământului, să-l stoarcă până la ultima picătură, lăsându-l secătuit, stafidit şi îngălbenit. Oamenii se opreau miraţi să o privească dacă trecea pe stradă. Cât era de mare! Uitau pentru ce treburi veniseră în piaţa aproape goală. Se clătinau pe biciclete încercând să mai arunce o ultimă privire pântecelui aceluia care se profila neverosimil în faţa ei, ca o excrescenţă uriaşă pe un copac plăpând. Ochii îi erau atât de întunecaţi, de negri şi de vehemenţi, că oamenii aceştia care-şi suceau capetele ca să se holbeze în urma ei se întorceau rapid, neliniştiţi, nemaifiind în largul lor dintr-un motiv necunoscut. Trecea printre ei fără să-i observe, de parcă nici nu erau acolo. Datorită felului în care îşi ţinea gura şi bărbia, pe chip i se citeau voinţa şi hotărârea, cu

toate că părea în acelaşi timp pierdută şi distantă, de parcă toate gândurile îi erau concentrate într-un punct invizibil pentru toţi în afară de ea. Aşa mergea prin Shahkot, stranie şi zăpăcită.

— La ce vă aşteptaţi? spunea Ammaji, soacra ei, inventând scuze de fiecare dată când vecinii curioşi o întrebau despre starea de spirit a lui Kulfi. La ce vă aşteptaţi de la o femeie care are în pântece un copil ca un peştişor?

Dar Kulfi nu se gândea la copilaşul din pântece ca la un peştişor. Se gândea de-a dreptul la peşti. La peşti sub multe forme. La peşti suficient de mari şi de buni să potolească foamea care o copleşise în ultimele luni ca un val. Se gândea la curry cu peşte şi la kebab cu peşte. La *pomfret*[1], la *bekti*[2], la *ruhi*[3]. La bancuri de creveţi mustăcioşi. La midii gumate. Se gândea la mâncare din abundenţă, în toate formele pe care aceasta ar fi putut să le ia. La *schinduf*[4] şi lapte de cămilă, la cartofi dulci şi porumb. La mango şi la nuci de cocos şi la mere în aluat. La ciupercile care se deschideau asemenea umbrelelor în

1 Specie de peşte oceanic, înrudit cu bibanul.
2 3. Specii de peşte folosite în bucătăria tradiţională
3indiană.
4 Plantă din familia *Favaceae,* ale cărei seminţe sunt folosite la prepararea unui condiment cu aromă puternică şi gust dulce-amărui.

anotimpul musonului. La nuci încreţite în cojile lor, cu pieliţa maronie şi carnea lăptoasă.

Casa era prea mică pentru dorinţa ei cea mare. Se plimba din dormitorul minuscul, văruit în albastru, până în bucătăria sufocată de mirosul de kerosen, în jurul mesei şi al scaunelor, în sus şi-n jos pe balcon, cobora scările trecând pe lângă camerele vecinilor care clătinau din cap către ea, apoi în jurul prunului negru din mijlocul curţii.

— O, Doamne, ce se va alege de femeia asta? spuneau Lakshmiji, soţii Raipur, profesorul de bengali şi toţi ceilalţi, atunci când priveau pe ferestre, când bârfeau la ceai sau stăteau unii în casele altora, mâncând împreună alune.

— Dintotdeauna a fost cam ciudată, spuneau ei. Îţi puteai da seama de asta încă din clipa în care a pus piciorul în Shahkot.

Mesele acelea la care mâncau numai orez şi linte nu puteau nici pe departe potoli foamea care creştea în Kulfi; mituise vânzătorii de fructe şi pe cei de legume şi măcelarul cu bucăţi de mătase, broderii, un furou de satin, un Set de cercei auriţi, un spărgător de nuci din argint, tot ce mai rămăsese neamanetat din zestrea ei. Îi mituise până nu mai aveau nimic să-i dea. Cam pe atunci, foamea devenise atât de chinuitoare, că părea un animal uriaş

care-i dădea târcoale. În mintea ei, vinetele creşteau enorme, mov şi tari, iar apoi, în tigaie, se înmuiau şi aproape se topeau. Bamele erau asezonate cu tamarin şi coriandru. Puiul se fierbea cu trifoi şi nucşoară. Se gândea la tocat, fiert în clocot, prăjit, feliat, amestecat şi ras.

— Ce naiba face? zbiera domnul Chawla, privindu-şi soţia cum dispărea iar şi iar pe strada dinspre piaţă, în timp ce el asista la golirea dulapurilor de prin casă, la dispariţia obiectelor, la golurile de pe rafturi. Cu cine m-ai însurat, *Ammal* îşi apostrofa plin de cruzime mama care, la rândul ei, părea îngrijorată. Totuşi, fiind răspunzătoare pentru căsătorie, plescăia din limbă şi-i răspundea împăciuitoare:

— Trece printr-o perioadă foarte delicată. Mai ai puţină răbdare, poate-şi revine.

— Poate-şi revine, mormăi el. N-o să-şi revină. Şi dacă şi copilul seamănă cu ea, atunci chiar că am încurcat-o.

Ciudăţeniile, la fel ca durerile şi junghiurile, accesele de plâns şi letargia, îl făceau mereu să nu se simtă în largul lui şi să se teamă de scursorile mizere şi incontrolabile ale vieţii, de umanitatea lipicioasă a lucrurilor. Avea de gând să se implice cât mai puţin în astfel de probleme, progresând în schimb vertiginos în direcţia curăţeniei şi

ordinii. Se dusese la biblioteca publică să caute cărţi despre bebeluşi şi stătuse la coadă în faţa Şcolii Misionare ca să înscrie din timp copilul, fiindcă ştia cât de lungi erau listele de aşteptare. Luase vitamine şi tonice de la clinica guvernului.

— Trebuie să ai grijă să fierbi apa de băut douăzeci de minute. Se ţinea după Kulfi prin casă şi-i citea cu voce tare din cărţile luate de la bibliotecă, dar ea îl ignora. Ridica un deget în aer. În ciuda vârstei fragede şi a constituţiei delicate, simţea că avea dreptul să fie autoritar. Trebuie să te aşezi şi să te odihneşti după orice efort, o sfătuia. Şi: Trebuie să stai în picioare şi să faci mişcare în mod regulat şi ordonat. Şi: Nu mai mânca fructe proaspete. Şi: Nu mai cânta şi nu te extenua. Nu mai bea ceai pe stomacul gol. Ai grijă să fii deosebit de curată. Spală-te pe cap, trage un pui de somn, ridică picioarele şi fă exerciţii de bicicletă. Îşi ştergea sudoarea de pe frunte cu o batistă şi se ţinea în continuare după nevastă-sa, chiar dacă îi era clar că pe ea nu o interesa absolut deloc ce-i spunea el.

Ammaji avea propriile idei. Propriile idei despre cum trebuie tratată o femeie însărcinată. O cocoloşea cu perne şi ierburi, cu perii de păr şi uleiuri de masaj cu arome puternice.

— Cântă ceva ca să-l faci pe copil să se simtă bine, o sfătuia. Du-te la templu. Spune rugăciunile care trebuie. Asigură-te că e sănătos copilul. Asigură-te că şi configuraţia planetelor e bună. Asigură-te că nu ai păduchi. Asigură-te că miroşi frumos, ca să miroasă frumos şi copilul.

Senzaţia care domnea peste tot era de aer tras în piept, care nu avea să mai fie expirat până nu se năştea copilul – expirat cu bucurie şi uşurare dacă avea să fie băiat, expirat cu dezamăgire şi necaz dacă nu.

La început, Sampath stătea liniştit în burtă la Kulfi, ca şi cum nici nu era acolo. Apoi, parcă entuziasmat de ceva, deveni din ce în ce mai îndrăzneţ şi plin de viaţă, până ajunse să lovească şi să se sucească şi chiar să sară. Kulfi se plimba în sus şi-n jos, şi iar în sus şi iar în jos, cu mâinile pe burtă, şi se gândea că ar putea să înceapă să urle cât de curând şi că, indiferent dacă voia sau nu, ar putea să urle până la naştere şi poate chiar după aceea. Pântecele i se făcea tot mai mare, iar visele despre mâncare tot mai extravagante. Casa părea să se micşoreze. În jurul ei vara se întindea albă şi fierbinte, până la o distanţă infinită. Într-un târziu, disperată după un alt peisaj, găsi o cutie veche de creioane colorate în fundul unui dulap de

bucătărie şi, cu un sentiment vecin cu isteria, începu să deseneze pe pereţii murdari şi pătaţi ai casei. Desenă în jurul pozelor cu bebeluşi agăţate de Ammaji. Copii care mâncau terci, care pozau cu păpuşi şi puişori pufoşi de găină, care făceau tumbe. Bebeluşi grăsuţi şi gingaşi şi băieţi care, spera Ammaji, vor reuşi prin vreun misterios proces osmotic să influenţeze formarea nepoţelului ei. Kulfi desena în jurul acestor poze şi uneori peste ele. Desenă un heleşteu întunecat, dar plin de peşte colorat. Un câmp de ananaşi strălucitori şi dovlecei-şarpe[5] atârnând. *Jackfruit*[6] mari în copac şi câteva găini care scurmau. Dat fiind că soacra şi soţul se retrăgeau îngroziţi, neîndrăznind să o tulbure pe ea sau pe copilul aflat încă înăuntru, desenă o pleiadă de bucătari decapitând capre. Alţii alergând spre o piaţă înţesată de lucruri pentru care merita să te târguieşti. Unii postaţi deasupra oalelor aburinde, cu polonice în mâini sau măcinând mirodenii în râşniţe. Desenă plante agăţătoare şi vrejuri care intrau pe ferestre şi revărsau desişuri de frunze pe pereţi. Începu să deseneze fructe pe care nu le cunoştea, mirodenii ce trebuiau descoperite în păstăi ascunse sau cuibărite în

---

5 Specie de dovlecel comestibil, *TYichosanthes cu- cumerina.*

6 Specie de fruct întâlnit în India, Bangladesh şi Malaiezia, *Artocarpus heterophyllus.*

inima florilor necunoscute. Desenă mâncăruri pe care nu le mâncase vreodată: o ciută atârnată deasupra unui foc împreună cu un şir de ingrediente care aveau s-o transforme în ceva magnific, un păun sărind printre căţei de usturoi, un mistreţ captiv într-o junglă de arbori de papaia. Cepele creşteau mai mari sub picioarele ei, plante agăţătoare ţâşneau dintre scându-rile podelei, iar peştii înotau pe sub uşi.

În camera vecină se auzeau paşii domnului Chawla plimbându-se în sus şi-n jos.

— În ce ne-am băgat?

Iar Ammaji îi şoptea:

— Mai ai un pic de răbdare, *beta,* ai răbdare şi-ai să vezi.

Afară, pe cerul sterp, zumzăitul avioanelor Crucii Roşii.

Când aproape că nu îi mai rămăsese spaţiu de desenat, când pereţii, podeaua şi tavanul fuseseră acoperiţi, umpluţi până la refuz cu desene, se născuse Sampath. Şi naşterea lui avusese loc în împrejurări atât de remarcabile, că fusese ţinută minte multă vreme de oamenii din Shahkot.

Într-o zi, pe când stătea la fereastra de la dormitor şi privea în stradă, pregătită să îndure încă un interval

aparent nesfârşit până când Ammaji avea să-i gătească şi să-i servească cina, o umbră căzu dintr-odată peste soare, la fel de repede cum o zi de iarnă se topeşte într-o seară ceţoasă şi apoi în noapte, iar după-amiaza luminată în alb se prefăcu în pergament când cerul se întunecă. Draperii albe zburau de la fiecare fereastră. Bucăţi de ziare şi pungi vechi se iviră peste tot pe străzile indigo. Aerul se subţie şi se transformă într-o boare care-i făcu pielea de găină pe braţe.

— Uite, strigă Kulfl, vine ploaia!

Auzea zvon de bucurie dinspre bazar.

Privi copiii de pe stradă sărind ca broaştele, incapabili să stea liniştiţi din pricina încântării.

— Se face frig, zbierau ei şi se prefăceau că tremură. O să plouă.

Se luptau şi se trânteau unii pe alţii într-o stare de veselie nestăpânită, în timp ce adulţii se grăbeau prin lumina schimbătoare să ajungă până la piaţă şi-napoi, să aducă în casă rufele spălate şi hamacele. Ridicau braţele în aer salutându-se unii pe ceilalţi: în sfârşit! Musonul! Cine mai ştia dacă venise din pricina elicei uriaşe, a nunţii de broaşte, a muzicantului[7], a puterilor mercuriale sau a

7 în original, Pied Piper, personaj dintr-un basm al fraţilor Grimm, care a scăpat un oraş întreg de şobolani cântându-le din flaut ca îi atragă ^n afara zidurifopj

minunilor unui magician? Şi, în definitiv, cui îi păsa? Ploaia venise în Shahkot. Musonul era în oraş. Kulfi simţea cu o bucurie neîncrezătoare cum mirosul de ploaie parfuma aerul ca o floare când norii ce veneau dinspre est au atins copacii de la marginea oraşului şi s-au împrăştiat deasupra acestuia.

În gospodăria familiei Chawla, domnul Chawla se agita încolo şi-ncoace ţinând în mâini folii de plastic, în timp ce Ammaji punea afară găleţi în care să se adune apa de ploaie şi scotea lumânări şi lămpi cu kerosen, în aşteptarea inevitabilei pene de curent. Se opriră totuşi să verifice forţa din ce în ce mai mare a vântului pe obrajii lor, privind în sus să vadă cum înaintau norii. Când au fost, în cele din urmă, pregătiţi pentru potop, rămaseră la fereastră să privească, asemenea lui Kulfi şi tuturor locuitorilor din Shahkot, aplecaţi pe balcoane şi verande, de sub copertinele ricşelor; întregul oraş privea cu ochi neliniştiţi, îndreptaţi în sus, până când o palã deosebit de puternică făcu frunzele să zboare ca păsările înainte de focul de armă, aducând primele picături de apă pe pământul uscat.

Kulfi privea ploaia. Cădea repede şi apoi din ce în ce mai repede. Umplea fiecare bucăţică de cer. Nimic pe lume nu

mai suna aşa, nimic care să fi fost sugerat de picurul slab al robinetelor din Shahkot. Cădea neagră, din cauza prafului adus din cer şi a murdăriei de pe copaci, apoi limpede. Dar mereu mai tare. Întinse mâinile ca să simtă în palme greutatea stropilor, apoi întinse şi faţa, ţinând-o, luminoasă şi palidă, în oraşul închis în inima întunecată a musonului.

În timp ce făcea asta, îl simţi pe Sampath lovind-o în burtă. Înima îi tresări, prinzând ritmul. O lovea din ce în ce mai tare. Prunul din curte să clătina şi trosnea. Ploaia se scurgea prin părul lui Kulfi, spălându-i faţa. Soţul ei zbieră:

— Pleacă de lângă fereastra deschisă.

Nu-i dădu nicio atenţie. O înfăşură într-o bucată de plastic, dar ea o scutură de pe umeri. Ploaia cădea în rafale puternice, măturând totul.

Vecinii se retrăseseră cu mişcări iuţi, bruşte, trântiseră ferestrele, baricadaseră uşile, dar Kulfi se întinse şi mai mult, din ce în ce mai mult, până când ploaia ocupă tot spaţiul din capul ei. Îi cuprinse creierul, o masă şi o incluse în sunetele apoase, până ajunse să simtă că ea însăşi ar putea să se transforme în furtună şi să dispară în zbuciumul acela care sufla, gemea şi lumina, rapid ca bătaia de aripi a unui fluture de noapte. Dacă ar da drumul

cadrului de metal al ferestrei, ar putea lua zilele acelea năucitoare de vară şi ar putea da cu ele de pământ, preschimbându-le în apă şi vânt şi vânzoleală.

Îşi simţi muşchii contractându-se, parcă un tunet îşi găsise ecoul în ea. Tunetul mugi din nou. Kulfi, udă leoarcă, deschise gura larg şi îi răspunse. Pământul dispăruse sub ea. Bălţile formate se uniseră în lacuri şi o porniseră în jos pe străzi în chip de râuri. Râurile luară locul drumurilor.

La nici două ore după aceea, pe când domnul Chawla şi Ammaji alergau de colo-colo cu cârpe şi apă fierbinte, furtuna era încă dezlănţuită, iar ploaia spăla ferestrele ce refuzau să stea închise şi răbufnea de pe sub uşi, se născu Sampath. Când faţa sa, cu un semn din naştere maroniu pe unul din obraji, se ivi în uralele familiei, se auzi un tunet care aproape le sparse timpanele, urmat de o prăbuşire de proporţii afară, în stradă.

— Ce-a fost asta? întrebă nervos domnul Chawla, pe când pământul se cutremura. Să fi coincis oare naşterea fiului său cu sfârşitul lumii? Părăsindu-i pe Kulfi şi pe bebeluş, el şi Ammaji alergară la fereastră să vadă despre ce era vorba şi descoperiră că nu era sfârşitul, ci, din contră, mai degrabă începutul lucrurilor.

Agăţată în prunul lor cel bătrân, văzură o ladă cu provizii de la Crucea Roşie, paraşutată de un avion suedez dezechilibrat de furtună, aşa încât totul părea pus la cale de zei. În zbor, avionul se ridică mult către cer şi dispăru printre norii învălătuciţi, aparent indiferent la localnicii care săreau şi-i făceau semne de jos, alergând, în ciuda ploii, să salute această mărinimie neaşteptată. Ascunse de frunzele prunului distrus, găsiră cutii pline de ceai şi zahăr, amestecuri rehidratante, lapte praf şi biscuiţi digestivi. Pachetele acoperite cu imagini de femei străine, zâmbitoare, conţineau prafuri necunoscute. Mai erau cutii de aluminiu cu nuci, dulciuri şi mâncare pentru bebeluşi. Fugeau de colo-colo, strângând în braţe partea lor din comoară.

Căţăraţi în copac, ştrengarii de pe stradă aruncau jos ce găseau agăţat de crengile rupte. Domnul Chawla alerga încoace şi-ncolo ca un pui de găină zăpăcit, umplând cu provizii o sacoşă de cumpărături, în timp ce Ammaji vestea vecinii despre naştere, ţipând de la fereastra de lângă patul lui Kulfi. În scurt timp, casa se umplu de cei veniţi să facă urări de bine, care trăncăneau încântaţi, neştiind dacă să vorbească despre copil sau despre ploaia de mâncare.

— Minunat! exclamau întruna, iar apa li se scurgea din

haine formând adevărate bazine la picioare. Ce copil frumos... şi-ţi vine să crezi că a-nceput musonul? Vai, şi mâncarea!... Ce copil!

Doar Kulfi tăcea. Privea creatura micuţă din braţele sale, o creatură care părea să fi venit de pe cu totul altă planetă sau care fusese găsită în pădure, ceva străin şi ciudat. Ochii copilului erau închişi şi degetele îndoite strâns în pumni. Faţa îi era roşie şi capul ascuţit. Privea ciudăţenia lui şi simţea că o cuprinde o stare de pace şi linişte. Furtuna se va sfârşi curând, lumea se va cufunda în tăcere, iar aerul plin de miresme se va aşterne încet, ca ora somnului. În curând vor zbura furnicile înaripate, iar şopârlele se vor îngrăşa mâncând zecile de insecte ce se vor înmulţi. Apa va deveni mâloasă şi lină. Uşile se vor umfla şi va fi imposibil să fie închise odată ce au fost deschise, sau deschise odată ce au fost închise. Sporii şi mucegaiul se vor întinde voluptuos, iar armatele de ciuperci se vor strânge în dulapul de sub chiuvetă.

Încercând să o facă şi pe Kulfi părtaşă la bucuria lor, vecinii o asigurară că fiul ei era predestinat măririi şi că lumea cea mare, de dincolo de Shahkot, aflase de el.

— Uite, până şi oamenii din Suedia şi-au amintit să-i trimită un cadou de ziua lui.

Şi:

— Hai să-i punem numele Sampath, spuneau ei. Noroc. Pentru că, fără să fi fost foarte dolofan sau foarte frumos, era, la modul triumfător şi indiscutabil, băiat.

Extrem de bine dispuşi că scăpaseră de foamete, sărbătoriră naşterea într-o cameră plină de lumânări, căci, fireşte, curentul se oprise.

2

Douăzeci de ani mai târziu, în aceeaşi casă şi în aceeaşi cameră, Sampath Chawla cel cu picioare ca de păianjen şi cu braţe la fel, slab şi cu o înfăţişare îngrijorată, zăcea treaz sub un ventilator. Acesta se rotea şi zdrăngănea deasupra lui, la fel de zgomotos ca o vijelie, deşi tot ce putea Sampath să simtă era adierea slabă a unui curent de aer pe la degetele de la picioare.

Familia dormea în jurul lui şi sforăia: tatăl, mama, bunica şi sora lui cea mică, Pinky, acoperiţi cu cantităţi impresionate de organza înflorată. Sforrrr, sforrr. Fiuuu. Sforrrr. Ce zgomot! Sampath asculta fiecare inspiraţie ostilă. Chiar şi în somn, se gândea dezgustat, familia lui se dovedea incapabilă de dovezi plăcute de consideraţie. Îngăduitori cu ei înşişi, ca întotdeauna, îşi croiau zgomotos drumul printre vise, ţinându-l pe Sampath treaz,

zvârcolindu-se. Chiar şi mama sa, pe care o iubea cel mai mult dintre toţi, uitase de el în somn.

De nerăbdare, lovi aerul cu piciorul.

— Sssttt, spuse cu voce tare, dar sunetul fu slab şi trist, aşa că trecu neobservat.

Fiuuu. Sforrrrr. Sforrrr. Era suficient de rău că nu erau destul de bogaţi ca să aibă fiecare propria cameră şi propriul ventilator. Totuşi, Sampath decisese că ar fi spre binele lui să îşi înăbuşe iritarea. Poate că familia sa era incapabilă să respecte liniştea sfântă în care ar trebui să fie scăldat somnul, dar el nu avea de gând să se enerveze.

Făcând un nou efort şi un nou început, îşi mută trupul în aşa fel încât capul să ajungă în locul în care fuseseră picioarele. Adierea slabă prinse o şuviţă din părul său şi i-o aruncă peste faţă, iar aceasta îl gâdilă ca o insectă. O apucă şi o aranjă la loc, se scărpină pe faţă şi se stăpâni din nou.

Ventilatorul scârţâia. Se gândi că era posibil să cadă peste el şi să-i strivească faţa, să i-o facă la fel de plată ca o faţă dintr-un desen de copil. Gândul deveni din ce în ce mai persistent. În definitiv, electricianul abia îl curăţase şi tot oraşul Shahkot ştia cât de prost lucra Bunty Chopra.

Sampath se ridică de sub obiectul cel periculos de uz

casnic şi se lungi pe podea, întinzându-şi picioarele şi braţele şi degetele cât de departe putu, astfel ca nicio parte a trupului său transpirat şi chinuit să nu se atingă de alta. Zăcu aşa întins şi deschise gura să înlesnească intrarea aerului şi, spera el, sosirea cât mai rapidă a viselor. Şi totuşi, imediat ce se aranjă în felul acesta, se luă curentul şi ventilatorul se mişcă tot mai încet, apoi se opri. În loc să se topească, aşa cum spera, într-un tărâm de vis, cu norişori, capacitatea de concentrare a lui Sampath se ascuţi ca un cuţit în toate punctele în care oasele lui apăsau podeaua dură. Încă o dată, fără să vrea, deveni conştient de sforăiturile familiei sale, care, dat fiind că acum se afla pe podea, se contura alarmant undeva deasupra, iar şoldurile lor păreau nişte munţi prea înalţi pentru a fi urcaţi.

Cum să se poată odihni dacă ei şuierau şi vibrau ca uriaşii? Dacă-şi trimiteau sforăiturile până în tavan? Până în tavan şi înapoi, rezonanţele deranjante ale fiecărui sunet se acumulau şi-l apăsau pe Sampath ca pietrele de moară. Camera era încinsă şi sufocantă. Trupul îi era greu şi amorţit. Îşi dădu dintr-odată seama că era posibil să nu se mai poată mişca niciodată. Se îneca; avea să se scufunde ca un pietroi într-un loc la fel de adânc şi

întunecat ca fundul mării. Făcând un efort eroic, împins de o senzaţie de panică acută, Sampath îşi adună toată puterea. Într-o demonstraţie crucială de voinţă, la care nu asistă însă nimeni, se ridică, alergă în sufragerie şi ţâşni pe uşa care ducea spre acoperiş.

Însă şi afară era la fel de cald. Luna era palidă şi semăna cu mucegaiul, ca o pată lipsită de viaţă în noapte. Niciunul dintre becurile de pe stradă nu funcţiona şi nici nu avea să funcţioneze, după cum ştia toată lumea, până la următoarele alegeri locale. Atunci va avea loc o izbucnire de entuziasm sub forma unor planuri cu cinci şi zece etape în vederea ameliorării sistemului electric, şi suficientă tehnologie modernă, aşa cum promiteau mereu, ca să propulseze oraşul Shahkot şi pe locuitorii lui direct în secolul XXI. Sampath se plimba în sus şi-n jos, iar strălucirea palidă a pijamalei sale era singurul lucru care se mişca în noaptea liniştită; părea că se mulează perfect pe trupul lui, aşa că-şi dădea seama că-i va fi imposibil să se scuture de ea, că va rămâne acolo, agăţată de el, chiar dacă s-ar apuca să sară sau să lovească în jur cu un băţ.

În sus şi-n jos, înainte şi-napoi. Se plimba ca să se liniştească, aşa cum te plimbi ţinând în braţe un bebeluş care plânge întruna şi nu poate să adoarmă. Deasupra nu

se zăreau stelele, doar luminile sporadice ale avioanelor în zbor spre cine ştie unde. Spre Calcutta? Madras? Madurai? Spre Anglia sau America? Era îngrozitor să fie treaz în timp ce unii oameni zburau, purtând întreaga lume pe deasupra capului său, iar alţii dormeau, luându-i-o de sub picioare. Era totuşi recunoscător pentru senzaţia aspră şi nisipoasă pe care i-o dădeau cărămizile de sub el, suprafeţele inegale şi zigzagul cu creste subţiri pe care îl alcătuiau liniile. Era recunoscător pentru netezimea răcoroasă, întâmplătoare, a unei frunze căzute. Le aduna una câte una şi le ducea la buze ca să imite cri-criul monoton al greierilor, le rostogolea pe obraji, între degetele calde şi lipicioase, până se încălzeau şi se umezeau prea tare. Gustă nişte ghimbir murat, lăsat la maturat într-un borcan pe acoperiş, alături de şiruri de borcane cu mango, lămâi verzi şi dovlecei muraţi. Pe măsură ce noaptea se scurgea, gusta câte un pic din fiecare borcan, ca să-şi dea seama care din ele îi plăcea cel mai mult, dacă îi plăcea cumva vreunul. Între timp, printre înghiţituri, fără să-şi dea măcar seama, începu să cânte:

— Mai devreme sau mai târziu, fredona încetişor, va veni o oră a magiei, când am să zăresc o prinţesă din regatul Cooch Behar.

O maşină în trecere îşi trimise lumina înnebunitoare şi fluidă a farurilor peste marginea clădirilor şi prin copaci, dezvăluind nu culorile, materia solidă a obiectelor la lumina zilei, ci o lume de găuri negre tăiate într-o piele goală de lumină.

— Când gura o voi deschide, nimic de spus nu-mi va trece prin minte, iar doamna aceasta aşa de frumoasă şi fină va pleca mai departe. La revedere, prinţesa mea din Cooch Behar, fie să ne-ntâlnim din nou...

Sunetul vocii sale subţiri, cântând cu atâta curaj, reuşi să-l înveselească puţin.

Cam pe când paznicul de noapte pedala în drum spre casă, venind dinspre cartierul bogat în care lucra, Sampath se clătina pe picioare din cauza lipsei de somn. Fiuu... fluuu fluuu – sufla paznicul din fluier, parcă din dorinţa răutăcioasă de a-i trezi pe toţi cei care mai dormeau.

Sampath urmărea umbrele retrăgându-se şi Shahkot-ul oferindu-i-se încă o dată, întreg şi neatins, cu grămezile de gunoi şi încrengătura de străzi. Încetul cu încetul, văzu reţeaua de fire ce pornea din vârful stâlpului de curent electric şi pereţii murdari, pătaţi, ai caselor care se înălţau în jurul său, acoperişurile lor complicate şi verandele lor; desişul lor de antene de televiziune, sârme întinse pentru

pus rufele la uscat şi curţi pline de biciclete şi plante zdrenţuite şi tot calabalâcul familiilor numeroase şi zgomotoase. Reţeaua municipală de apă funcţiona din plin. Dinspre fiecare bucătărie şi baie din Shahkot răzbătea sunetul pompelor de apă, şuvoaiele subţiri scurgându-se în prima din multele găleţi şi oale şi cratiţe aşezate la rând pentru a fi umplute. Tatăl lui Sampath îşi făcu apariţia jos, cu salteaua sa de yoga. Femeile ieşeau din diferite case, întâlnindu-se în drum spre ghereta Mother Dairy, iar preoţii din templul de la capătul străzii cântau cu voci din ce în ce mai puternice, acoperind-o pe a lui Sampath, imnurile înălţându-se, unduindu-se şi plutind deasupra acoperişurilor.

Sampath se întreba dacă nu cumva ar putea alunga ceaţa din mintea sa cu un ceai tare de dimineaţă şi un spălat zdravăn pe dinţi sau dacă şi-ar putea umple vreodată golul din burtă. Coborând treptele şi intrând din nou în casă, se întâlni cu Ammaji care tocmai se pregătea să plece cu bidonul de lapte în mână, cu sariul alb mototolit în jurul ei. Semăna cu o creatură marină palidă, eşuată pe ţărm, însemnată de maree, ridată şi încreţită.

Ammaji se uită la ochii obosiţi ai nepotului său.

— N-ai dormit? întrebă. Cum o să rezişti peste zi? îl ciupi

tandru de obraz, în semn de reproş.

3

În curtea de jos, domnul Chawla se apucă de exerciţiile de dimineaţă. Decis să înceapă ziua cu un scop, conform programului şi obiceiului, elimină şi ultimele rămăşiţe de somn şi inerţie printr-un jet-curcubeu de scuipat perfect ţintit. Stătea într-un petic de soare unde umbrele prunului nu îl puteau ajunge. În locul în care aterizase lada de la Crucea Roşie în noaptea în care se născuse fiul său încă mai era o gaură care ştirbea proporţiile, de altfel elegante, ale pomului. Domnul Chawla se apleacă în faţă pentru a-şi atinge degetele de la picioare, apoi în spate, formând un arc perfect, suficient de întins şi încordat ca să se poată catapulta la cer.

— Ommmmmmm. (îşi lăsă vocea să zboare triumfătoare peste acoperişuri.) Ommmmm, urlă, iar dinţii îi sclipiră în razele dimineţii. Ommmmm.

Informa lumea că el, domnul R.K. Chawla (B.A. Pass[8]), funcţionar-şef al băncii Rezerve din Shahkot, era pregătit pentru o nouă zi. Aerul vibră de parcă ar fi fost străbătut de săgeţi. Avea patruzeci de ani şi era sănătos tun. Deşi avea un început de chelie şi un pic de burtă... ei bine, îi

8 Licenţiat (Bachelor of Arts).

plăcea această imagine; conferea greutate cuvintelor sale şi inspira respect. Păşise în lume ferm şi sigur pe sine, făcându-i de ruşine pe tinerii rataţi care pierdeau vremea prin oraş, ignorându-şi responsabilităţile. Plesnindu-se peste piept şi legănându-şi braţele, alerga uşor în jurul curţii.

Mai târziu, pe când se ungea cu ulei de cocos în baia micuţă, strigă din spatele uşii închise:

— Aproape că s-a terminat praful de dinţi. Ai putea să mai iei de la magazinele Diana.

Sau:

— De ce nu te duci să vezi dacă i-a mai trecut febra lui Lakshmiji?

Sau:

— Ţeava de scurgere trebuie curăţată. Să nu vii la mine să te plângi când o să te invadeze cea mai mare populaţie de gândaci din lume.

Spera să îşi inspire familia să caute să aibă o zi la fel de plină de promisiuni şi activităţi ca a lui. Când făcea baie, lovea cu putere găleţile de metal una de alta şi turna apă peste el în cascade puternice, inundând toată baia, astfel că valurile miniaturale se revărsau prin crăpătura de sub uşă. Când ieşea, cu obrajii netezi şi proaspeţi, mirosind

puternic a săpun Lifebuoy, stârnea o asemenea agitaţie în casă, că familia credea că va avea nevoie de tot restul zilei pentru a se reface de pe urma ei.

Cămaşa trebuia călcată. Descoperise că pantofii îi erau acoperiţi de praf, murdari şi nelustruiţi. Şosetele îl deranjau pentru că i se încreţiseră la glezne în loc să plesnească scoţând un sunet satisfăcător de elastic bun, undeva la un nivel dezirabil, pe la jumătatea gambei. Ammaji şi Pinky fugeau de colo-colo încercând să-i satisfacă pretenţiile.

În timp ce se străduia să coordoneze toate activităţile necesare pentru soluţionarea acestor probleme, domnul Chawla citea bucăţi din articolele din ziar, conform obiceiului său.

— Ce v-am spus eu? spunea încântat. Alt politician corupt! Nici nu ieşim bine dintr-un scandal internaţional că intrăm în altul. Politicienii noştri sunt din ce în ce mai neatenţi. Îşi deschid mai multe conturi în băncile elveţiene decât şepcile cu Gandhi pe care le poartă ca să ne distragă atenţia. Nu există niciun politician care să spună adevărul în toată ţara. Da, parlamentul nostru e compus din hoţi, fiecare dintre ei fiind responsabil în faţa prim-ministrului, care este cel mai mare hoţ dintre toţi. Uite ce

bine-i merge, în fiecare nouă poză e mai gras decât în cea de dinainte.

Şi totuşi pe Kulfi asta n-o interesa. Stătea la fereastră şi se gândea la lumea boabelor mici de piper, puternic aromate, a scorţişoarei, a mugurilor de trifoi şi *cassia*[9], a stigmatelor de culoarea şofranului ale brânduşelor. Pe pereţii din spatele ei se aflau urmele desenelor pe care le făcuse cu atâţia ani în urmă, încă vizibile sub un strat subţire de spoială albă. La momentul respectiv, era deja recunoscut faptul că se purta puţin cam excentric, ca să nu spunem mai mult. Foamea din timpul primei sarcini şi apoi a celeilalte se transformase într-o obsesie permanentă legată de mâncare. Pe măsură ce anii treceau, devenea din ce în ce mai ciudată. Ignorând cu totul agitaţia iscată de soţul ei, continua să privească în gol pe fereastră, în timp ce fiica ei se plângea de alegerea articolelor noi citite cu voce tare.

— Offf, spunea Pinky gesticulând exasperată cu prosopul, făcând o pauză în drum spre baie. De ce te agiţi atâta? Mereu aceeaşi poveste. În fiecare an, acelaşi scandal. De ce nu citeşti ceva ce ne afectează? De exemplu, despre Maimuţa de la Cinema. Scrie ceva despre

---

9 Plantă aromatică cultivată în Asia şi înrudită cu scorţişoara.

Maimuţa de la Cinema?

— Ce maimuţă? o întrebă uimit tatăl ei.

— Poftim, eşti complet pe dinafară cu problemele locale! în ultima lună, a făcut valuri în afara cinematografului, a hărţuit doamnele, le-a tras de sari până şi-au scăpat cornetele cu alune. Şi băieţii ăia de la universitate se duc special – nu ca să vadă vreun film, doar ca să stea afară şi să vadă cum li se trag jos hainele fetelor! Vai, vai, vai, mi-e prea frică să mă mai duc.

Tatăl ei pufni.

— De ce nu-l iei pe Sampath cu tine? spuse Ammaji, încercând să-i găsească domnului Chawla o pereche de şosete bune şi să soarbă ceai dintr-o ceaşcă în acelaşi timp. Te poate apăra.

— Sampath! spuse Pinky. La ce-ar fi bun Sampath! Probabil că maimuţa aia m-ar alege pe mine *dacă* ar veni şi Sampath.

— Asta aşa e, fu de acord Ammaji şi mai luă o înghiţitură de ceai. Nu e prea ameninţător. Bietul Sampath, spuse. Uită-te la el cum stă acolo, lâncezeşte ca de obicei, fără nicio mărire de salariu sau promovare în perspectivă.

Domnul Chawla se uită înspre partea de masă unde şedea cocoşat fiul său, cu micul dejun întins dezordonat

într-o adunare de firimituri în jurul farfuriei. În faţa lui, vibrând ca un mecanism, o muscă se rotea deasupra unui castron cu fructe pe care soţia lui le cumpărase după multă târguială de la tarabă. Atentă ca un pilot, aceasta se aşeză pe cea mai coaptă prună din vas. Imaginaţi-vă cât s-a bucurat dând peste aşa ceva tocmai în casă; se plimbă în sus şi-n jos ca să aprecieze dimensiunile descoperirii sale, oprindu-se doar uneori ca să-şi frece una de alta picioruşele mici şi negre, ca un afacerist lacom. Sampath ridică globul strălucitor ca să vadă mai bine faţa cu trompă lungă; chiar în dreptul nasului său se produse un curent de aer, iar domnul Chawla, observând deranjanta lipsă de iniţiativă a fiului său, coborî ziarul rulat şi pleosc! lovi cu putere musca, astfel că nu mai rămaseră din ea decât picioarele agitându-se neputincioase deasupra unei pete zemoase şi urmele aripilor indiscente.

— Ce s-a-ntâmplat cu bunul tău simţ? întrebă domnul Chawla. Dumnezeu ştie prin ce mormane de balegă şi prin ce gropi de gunoi au umblat muştele astea. Hai. Mănâncă-ţi micul dejun. Se aşeză la masă, în faţa lui, şi lăsă ziarul deoparte. Cum merge la muncă?

— Bine, mormăi Sampath.

Răspunsul îl irită pe domnul Chawla.

— Bine! exclamă, ridicând din sprâncene. Bine? Nu pari foarte sigur. Dacă totul ar merge bine, nu ai primi acelaşi salariu pe care-l primeai anul trecut şi în cel de dinainte, nu-i aşa?

Unul câte unul, toţi colegii de clasă ai lui Sampath îşi găsiseră de lucru. Chiar şi cei ale căror carnete de note erau ca al lui. Carnete pe care nota F, trecută cu roşu, apărea de atâtea ori, că părea să se fi multiplicat, fiind lipsită de orice competiţie din partea celorlalte note. Numai Sampath stătea degeaba, petrecând multe ore paşnice, de visare, în scaunele pentru ceai şi cântând pentru sine în grădinile publice, până când, în cele din urmă, domnul Chawla îi găsise fiului său un post pe măsură.

— Ce post? se întrebau toţi oamenii curioşi şi băgăcioşi din Shahkot.

Acestora, domnul Chawla le spunea:

— E un post în slujba guvernului.

În slujba guvernului! Oamenii se gândeau la sieste de după-amiază. La băieţi care servesc ceaiul, alergând în sus şi-n jos cu pahare aburinde de ceai cu lapte cât era ziua de lungă. Se gândeau la medicamente gratuite de la dispensar şi la pensii. La cartele de raţie şi la telefoane. La

racordări la gaz ce puteau fi făcute atât de lesne. Se gândeau că ţara avea multe festivaluri şi sărbători. Că birourile guvernului se închideau pentru fiecare dintre ele. Îşi imaginau un post în care, dacă şeful se dovedea a fi un nesuferit, erau destui oameni la care să poţi ţipa, oameni la care să poţi ţipa mai tare chiar decât ţipase şeful la tine. La măturător sau la curier, de exemplu. Le puteai spune:

— Unde ţi-e capul? Ţi-a căzut în drum spre serviciu?

Sau:

— Ai grijă sau îţi trag un şut de ajungi din Shahkot direct în Golful Bengal.

Ce plăcere să ai un astfel de post! Serios, era un lucru deosebit să ai un fiu în guvern. Oamenii se gândeau la Ministerul de Finanţe. Al Industriei. Al Pădurilor şi al Bunăstării Doamnelor. Al Pescăriilor. Al Artelor şi Culturii. Al Transporturilor.

Sampath, care lucra în biroul din spate al poştei din Shahkot, nu se considera totuşi chiar atât de norocos.

Domnul Chawla înghiţi cu zgomot un căţel întreg de usturoi cu o gură de apă. Fiul său era aşa de enervant. Îşi aminti cum, pe vremea când era şi el tânăr, fusese un om promiţător şi eficient. Era deştept, agil şi iute, exact opusul a ceea ce era fiul său, care, acum că musca era moartă,

stătea şi contempla norii lăptoşi, în formă de ciupercă, din ceaiul său, cu o expresie absentă şi disperată întipărită pe chip.

— Un post, îi spuse, lansându-se într-una din predicile pe care se simţea obligat să i le ţină din când în când lui Sampath, un post are două laturi importante. Nu contează dacă eşti prim-ministru sau măturător, laturile respective sunt aceleaşi. În primul rând, munca în sine. Începe întotdeauna cu ce ai mai bun. Chiar dacă asta înseamnă să faci ceva în plus, cum ar fi rezervările de bilete de tren pentru şeful tău, nu te plânge. E doar un lucru neînsemnat.

Ammaji veni din bucătărie, unde pregătea cutiile cu prânzul. Kulfi gătea doar când o cuprindea inspiraţia; corvoada o lăsa pe seama lui Ammaji.

— Vreţi *paratha*[10] simplă pentru prânz sau aţi prefera cu ridichi? întrebă Ammaji.

— Eu aş prefera păun cu rodii, spuse Kulfi, atât de încet, că nu o auzi nimeni.

Domnul Chawla flutură nerăbdător din mână înspre mama lui, răspunzând pentru sine şi pentru Sampath.

— Cu ridichi, şi-i făcu semn lui Ammaji să plece.

---

10 Turtă plată din aluat de pâine, în care se pot introduce diferite ingrediente, servită alături de unele mâncăruri indiene.

— Când şeful vorbeşte cu tine, să stai mereu în picioare – nu faci niciun rău dacă te arăţi respectuos – şi să spui: O să mă ocup de asta imediat, domnule. Şi aici ajungem la cea de-a doua latură importantă.

Mama lui intră din nou în încăpere.

— Pot să vă fac nişte *aloo bhaji*[11]*,* spuse, dacă nu vă ajung *parathas.*

— Fazani, păuni, rodii, spuse Kulfi.

Din nou, nimeni nu o auzi, iar domnul Chawla i se adresă mamei sale:

— Noi purtăm o discuţie importantă şi tu ne întrerupi cu trăncăneala ta despre cutii pentru prânz. Vreţi *aloo bhaji,* vreţi ridichi... noi vorbim aici despre perspectivele de carieră ale lui Sampath.

— Păi şi eu despre ce vorbesc? protestă ea. Şi eu vorbesc despre perspectivele de carieră ale lui Sampath. Dacă n-ar mânca aşa cum trebuie, nici măcar n-ar ajunge la birou. Ar cădea în şanţ de foame. În orice caz, cum să stai toată ziua şi să aduni cifre când, la tine în stomac, cantitatea de mâncare e egală cu zero? întrebă triumfătoare.

— Pune ce vrei în cutiile pentru prânz, îi strigă nervos.

---

11 Specialitate indiană cu cartofi sau ceapă, derivată din *paratha.*

Ce contează? De ce nu te gândeşti şi la altceva, ca să mai faci o schimbare? Ce-ţi pasă ţie dacă-i cade cerul în cap nepotului tău, atâta timp cât are în gură nişte *gulab jamun*[12]? Nici nu mă mir că băiatul a ajuns aşa, să-şi ducă viaţa la poalele unei scări.

Sampath şedea între ei, părând gata să se prăvălească în orice clipă.

— Aşa e el, spuse Pinky, dându-şi unghiile cu lac în lumina soarelui de dimineaţă care pătrundea prin fereastră şi admirându-şi plină de satisfacţie mâinile. Aşa e el de la natură. Dar ar trebui să îşi ia pantofi noi de la Bată. Dacă arată aşa, n-o să ajungă nicăieri.

— Hai, lasă-l în pace, spuse Ammaji. Stelele îi sunt prielnice. E doar o etapă temporară. Dacă îi faci în fiecare zi un masaj zdravăn la cap, piedicile din calea progresului vor dispărea imediat.

— Pfui, pufni domnul Chawla. Progres! De când s-a născut, băiatul ăsta a progresat consecvent în direcţia greşită. În loc să încerce să avanseze, a luat-o la vale şi acum aproape că a ajuns cât de jos se putea.

— Dar lumea e rotundă, spuse Ammaji, încântată de propria-i înţelepciune. Aşteaptă şi-ai să vezi. Chiar dacă ţi

---

12 Desert indian făcut din aluat pe bază de lactate, modelat sub formă de bulgăraşi prăjiţi în ulei.

se pare că a luat-o la vale, o să urce pe partea cealaltă. Da, până în vârful lumii. Doar că a luat-o pe drumul mai lung.

— Nu a luat-o pe niciun drum, îţi spun eu. A rătăcit drumul cu totul. Stă pe margine şi se joacă cu muştele. Domnul Chawla se întoarse către Sampath, care închisese ochii şi-şi imagina un somn paşnic într-un loc răcoros şi întunecat.

— Hai, îl somă tatăl său. Pregăteşte-te de muncă. E ora nouă. De ce mai stai acolo ca o legumă? răbufni nerăbdător. Ce-i cu familia asta? Eu sunt singurul responsabil şi singurul care-şi dă seama cum merg lucrurile pe lumea asta. Dacă nu eram eu, Sampath era aşezat în vreun muzeu special pentru oamenii care sunt o încrucişare între legume şi fiinţe umane.

Pe tonul unui ghid turistic, adăugă:

— Priviţi cum îşi petrece timpul această legumă ciudată.

Şi, pentru a arăta exact ce părere avea despre modul în care leguma aceea ciudată îşi petrecea ziua, îşi luă cutia pentru prânz şi mărşălui cu paşi fermi şi zgomotoşi în jos pe scări, plecând la serviciu.

— Fazani, păuni, rodii, cartofi... bietul Sampath, murmură Kulfî pentru sine.

4

Oficiul poştal, la fel ca multe din clădirile guvernamentale, era vopsit în galben. De-a lungul anilor, se decolorase astfel încât să se asorteze cu nimbul de praf care îl învăluia pe Sampath de fiecare dată când pedala către serviciu. O luă pe o scurtătură ce ducea către drumul spre bazarul principal, prin curtea spitalului şi apoi pe sub gardul de sârmă ghimpată care fusese ridicat în jurul clădirilor oficiului poştal pentru a-l desemna ca pe un loc al ordinii şi datoriei oficiale. Evident, gardul de sârmă ghimpată nu era intact, căci locuitorii Shahkot-ului, nerespectând din principiu astfel de eforturi stupide, se puseseră pe treabă imediat ce le stătuse în putere, ca să înlăture această piedică nefericită. Peste tot prin propriile case, grădini şi curţi descoperiseră dintr-odată nevoia acută de sârmă; aşa că, pe întreaga durată a zilei, în timp ce, să spunem, îşi scoteau dintre dinţi o coajă enervantă de *betel*[13] sau îşi puneau picioarele pe genunchii unui prieten pentru un masaj generos, îi lovea inspiraţia pentru folosirea sârmei. Dintotdeauna îşi doriseră să-şi scrijelească numele pe scoarţa unui anumit copac sau pe gardul împrejmuitor al vreunui monument protejat. O

13 Plantă cultivată în spaţiul asiatic, ale cărei frunze sunt mestecate pentru proprietăţile lor medicinale.

draperie avea nevoie de cârlige. O poartă, de un soi de închizătoare, întotdeauna se găsea o plantă care nu voia să crească drept. O capră care încerca să mănânce planta. Un câine care încerca să muşte capra. O nevoie stringentă de a ridica un gard aproape de casă. În curând, erau găuri peste tot şi, acolo unde nu erau, unul sau altul încurcase sârma pe ţăruşi sau o culcase la pământ, ca să înlesnească accesul spre oraş.

Astfel, oficiul poştal se ridica drept în mijlocul agitaţiei din Shahkot. Şcolari, cerşetori, olari şi pictori de pancarte. Vaci şi porci şi bivoli. Profesori de *ikebana* de la Politehnică.

Profesori de matematică. Funcţionari ai institutului pentru astmatici şi bucătari. Doctoriţe şi directorul azilului de boli mintale. Contabili. Producători de lenjerie. Reparatori de umbrele. Un brutar şi un vânzător de ouă. O femeie pescar. Muşte. Un spălător care abia se vedea dintre cearşafuri şi prosoape. Un *sadhu*[14] îmbrăcat în portocaliu, care zâmbea şi se înclina în ciuda căldurii. (într-adevăr, India este ţara miracolelor.) Scutere şi ricşe, camioane şi maşini. Mama, tatăl, unchiul, cumnata, veri de-al patrulea şi de-al cincilea ai cuiva. Şi Sampath în

---

14 Ascet practicant de yoga, aflat în căutarea celor trei adevăruri ale religiei hinduse.

drum spre serviciu, cu Pinky aşezată pe locul din spate al bicicletei sale, mergând în zigzag printre toate acestea, căutând promisiunea răcorii de-a lungul pereţilor, pe sub copaci şi paravane, căci soarele de dimineaţă dogorea deja. Trecând în goană de la o oază albastră de umbră la alta, urma un drum imprevizibil prin mulţimea care-i răspundea cu mormăieli şi ţipete, o mare de claxoane şi haos.

— Stai! îşi pocni Pinky fratele. Mai am puţin şi mă prăbuşesc aici, în spate. Nu poţi nici măcar să pedalezi drept?

Merseră un pic mai departe.

— Lasă-mă să cobor, se repezi la el. E deja prea mult. Mai bine iau autobuzul. Mi se face rău din cauza ta.

El se opri, iar Pinky, privindu-l mânioasă, îşi îndreptă ţinuta fantastică din poliester în culoarea asfinţitului şi o porni către staţia de autobuz. O urmări din ochi, odihnindu-se preţ de o clipă şi bând un pahar de apă rece ca gheaţa din căruţul vânzătorului de apă.

Când autobuzul apăru de după curbă, plin ochi, ca de obicei, Pinky îşi scoase o agrafă din păr, parcă pentru a avea la îndemână o armă împotriva bărbaţilor care ar fi putut să se poarte necuviincios la vederea unei fete aşa

drăguţe în imediata lor apropiere. Aruncându-se pe scara suprapopulată, se prinse bine, în timp ce picioarele îi atârnau sălbatic în aer; împunse un bărbat care nu numai că ocupa, după părerea ei, prea mult loc, dar mai comisese şi greşeala de a-i face cu ochiul, neştiind cu cine avea de-a face. Sampath îl auzi urlând alarmat, fiindcă glasul lui se strecură afară pe fereastră şi se rostogoli în josul străzii.

Şi în autobuz ţipa toată lumea. Unii încercau să reinstaureze calmul:

— Şi de ce faci aşa mare scandal pentru ceva atât de neînsemnat ca o ocheadă?

Unii o încurajau:

— Foarte bine. Foarte bine ai făcut. I-ai arătat lui.

Unii o dezaprobau şi i-o tăiau scurt:

— Unele doamne ar trebui puse să meargă pe jos la serviciu.

Când termină de tuşit, Sampath porni mai departe cu bicicleta, apucând pe o scurtătură ce traversa curtea spitalului, uitând, ca de obicei, când ajunse la poştă, să se aplece suficient cât să poată trece pe sub propria bucată ridicată de gard din sârmă ghimpată, astfel că un smoc destul de considerabil din părul său se prinse în gard şi-i fu

smuls din cap pe când intra în curte. Poate că, mai târziu, ciorile îl vor revendica drept material de construcţie superior pentru cuiburile lor. Era el oare, se întrebă, un suporter extrem de generos al populaţiei de ciori în creştere a Shahkot-ului? Oare va cheli prematur din cauza asta? Oare părul său, inspirat de peticele goale, va creşte la loc mai des şi mai rezistent ca niciodată?

Puse aceste întrebări unei vaci care tocmai trecea. Aceasta îl privi la rândul ei cu nişte ochi trişti, care, i se păru, erau gata să izbucnească în lacrimi mari şi umede. Înainte să fie nevoit să accepte tăcerea ei drept răspuns, zise în grabă:

— Cine poate şti?

Apoi, sprijinindu-şi bicicleta de un stâlp, făcu în aer un gest care voia să spună: cine poate şti? şi se grăbi să intre în clădire.

Interiorul poştei era sumbru şi întunecat. În mod inexplicabil, singura fereastră era cea prin care se vindeau timbre, iar aceasta era încă închisă bine. Agrafe de birou, formulare şi documente zăceau împrăştiate pe o podea cenuşie şi murdară, iar câteva teancuri instabile de registre şi scrisori, înnegrite de praf, erau puse deoparte, gata să dispară în întunericul decolorat de sus.

Sampath rămase la intrare, cu ochii bine închişi, parcă pentru a le da timp să facă trecerea de la soare la umbră. În definitiv, nu dormise în noaptea aceea şi trebuia să fie deosebit de atent. Deschise pleoapele încet, permiţându-le pupilelor să exploreze semiîntunericul, aerul care semăna cu umbrele, cu apele tulburi ale unei bălţi. Era vară; peisajul oferea doar câteva culori şterse, iar simţurile îi erau în cea mai mare parte copleşite de întuneric şi lumină, aflate într-o totală opoziţie.

— Oh, Sampath, exclamară două glasuri la intrarea lui, evident uşurate că era el şi nu directorul oficiului poştal, apoi continuară o conversaţie aflată deja în plină desfăşurare. În scurt timp, Sampath reuşi să-şi distingă colegii care stăteau în penumbră şi discutau, fiecare cu picioarele aşezate pe scaunul celuilalt, tocmai despre maimuţa de care se plânsese Pinky de dimineaţă.

— A fost foarte jenant, spuse domnişoara Jyotsna. Înainte să-mi dau seama, maimuţa mi-a rupt *salwar*[15]-ul şi a fugit cu cornetul meu cu alune. Acum trebuie să-mi fac altul şi-ţi dai seama ce probleme am cu croitorul. I-am spus: „Ori nu ştii să foloseşti metrul, ori am scăzut peste noapte la jumătate. Cum să merg pe stradă îmbrăcată într-

15 Rochie tradiţională, purtată de femeile din India.

un cort mare? Cum o să se uite oamenii la mine!”. El mi-a zis: „O să se uite, mătuşică, pentru că *salwar kameez* îţi vine aşa bine”. „Nu-mi zice mie mătuşică”, i-am răspuns. „Crezi că-s aşa bătrână să-mi zici mătuşică?” Şi uite ce mi-a făcut la jupă...

De sub sari, scoase la iveală bucăţile de material mototolite, cusute neglijent laolaltă.

Sampath încremenise. Domnişoara Jyotsna îşi zvârli picioarele în aer. (Ce unghii roşii! Ce unghii roşii, frumoase, ca bijuteriile, ca scarabeii!) Se simţea de parcă urechile i-ar fi fost pudrate cu un strat subţire de boia iute.

Domnul Gupta, neîmpărtăşind capacitatea de a observa în linişte a lui Sampath, profită de această şansă ca să se implice activ.

— Oh, nu! Flutură degetul în direcţia ei. Oh, nu, n-ar trebui să porţi nuanţa asta de verde sub nicio formă. Uite în ce hal contrastează cu tenul tău.

— Vai, domnule Gupta, ce spuneţi? întrebă domnişoara Jyotsna cu o groază prefăcută care-l făcu să râdă. (Dinţii lui erau strălucitor de albi, genul acela de alb care, într-o ţară prăfuită şi gălbuie, poate fi găsit doar în locuri protejate, precum gura.)

— Tu nu te uiţi niciodată în oglindă? o necăji el. Uită-te

şi o să vezi că am dreptate. Ca întotdeauna.

Îi făcu cu ochiul.

— Vrei să fii consilierul meu în materie de modă, pentru nuntă? râse şi ea. E clar că ştii mai multe decât mine. Nu-i aşa, Sampath?

Flirtând, îl împunse pe domnul Gupta cu o riglă, aşa că acesta chicoti şi mai tare.

— Ce zici? îmi spui cu ce să mă îmbrac la nuntă?

Nunta fiicei directorului oficiului poştal urma să se ţină la Badshah Gardens, alături de casa acestuia, la începutul sezonului de nunţi. În momentul acela, erau probabil prinşi până peste cap cu aranjamentele privind formaţiile şi preparatorii de kebab şi ricşele şi alte sute de treburi importante care trebuie rezolvate într-o astfel de ocazie. Asta pentru că, desigur, ca de fiecare dată când vine vorba de nunţi, toată activitatea oficială trebuie să înceteze şi personalul oricărui oficiu unde familia şefului are o nuntă trebuie să ajute la efectuarea aranjamentelor necesare. Acesta era protocolul de serviciu obişnuit. Tuturor li se dăduseră anumite sarcini de îndeplinit.

Când acest şef – directorul serviciilor poştale şi telegrafice din Shahkot – sosi, săriră toţi alarmaţi drept în picioare.

— Bună dimineaţa, domnule.

Domnişoara Jyotsna îşi netezi în grabă sariul.

— Fiţi buni şi începeţi activitatea zilnică, spuse domnul D.P.S. Ţineţi oficiul poştal închis. Faceţi aranjamentele pentru ghirlandele de flori. Contactaţi furnizorul de carne dulce şi bucătarii pentru *biryani*[16]*.* Chemaţi oamenii să ridice cortul. Faceţi aranjamentele pentru scaune. Vă rog să faceţi şi rezervările la gară. Chitanţele trebuie puse la mine pe masă. Veţi aranja, vă rog, toate astea.

S-ar putea crede că învăţase primele cuvinte, apoi pe toate celelalte, din vreun manual de instrucţiuni.

— Vă rog să vă ridicaţi şosetele şi să începeţi, se enervă el.

Gândurile lui Sampath, care se îndreptau numai spre desuuri, unghii de la degetele de la picioare şi maimuţe, se clătinară. Un val de somnolenţă îl cuprinse. Dar, deodată, amintindu-şi de sfatul pe care-l primise mai devreme, ciripi, imitând tonul tatălui său:

— Da, domnule, o să mă ocup imediat de asta, domnule.

Dar îndată ce începu ultima parte a frazei sale – cea cu „imediat, domnule” uimită şi descumpănită de cuvintele de dinainte, deveni nesigură şi pluti uşor înspre tavanul

16 Mâncare asiatică pe bază de mirodenii, orez, legume, carne şi iaurt.

înalt al încăperii, unde ventilatorul se rotea inegal, asemeni unui ritm cardiac neregulat, căci palele prinseseră între ele pânze de păianjen. Toţi se întoarseră şi îl priviră surprinşi. Nu îl mai auziseră niciodată rostind o astfel de frază. Era extrem de neobişnuit. Dându-şi seama el însuşi ce ciudat sunaseră vorbele sale, cu faţa arzând, Sampath se întoarse şi se repezi la biroul său din capătul întunecat al oficiului poştal.

— Sunt cu ochii pe tine, strigă şeful în urma sa. Te rog să nu te porţi necuviincios.

Câtva timp, Sampath încercă într-o doară să adune cheltuielile nunţii într-un registru de contabilitate. Aşezat pe o carte veche de telefoane, ca nu cumva să cadă prin gaura din scaunul său, începu să umple rubricile cu numere de pe facturi şi chitanţe. Dar erau atât de multe facturi şi chitanţe şi toate semănau între ele atât de bine, că deveni confuz şi trebui să o ia de la capăt, iarăşi şi iarăşi, punându-le la un loc şi separându-le, completându-le invers şi plasându-le în categoria greşită. Încercă să urmărească o coloană cu numere până la caseta de jos, sub care scria „Total”, dar, oricât de mult ar fi încercat, oricât de mult s-ar fi chinuit să-şi concentreze atenţia într-un singur punct cât un vârf de ac, un ac în care să înfigă

număr după număr, mintea îi devenea din ce în ce mai confuză; era silit să o ia din nou de la început până când, odată cu după-amiaza, care se ivi cu umflăturile şi apăsările ei, cu căscatul ce înflorea ca un tampon între el şi paginile prăfuite, îşi concentră atenţia asupra corespondenţei din ziua respectivă.

Domnul D.P.S. Dispăruse pentru un comision la bijutieri. Domnişoara Jyotsna şi domnul Gupta se tachinau iar. Sampath examină cărţile poştale şi scrisorile care tocmai fuseseră aduse cu autobuzul de la Delhi, ca să le poată sorta în funcţie de locul în care urmau să fie trimise. Le întorcea, le mirosea, se uita la timbre, studia numele, cuvintele cu rezonanţă ciudată: Bombalapetty, Pudukkottai, Aurangabad, Tonk, Coimbatore, Koovappally, Piploo, Thimpu, Kampala, Cairo, Albuquerque. Ţinea în lumină plicurile acelea care conţineau promisiunea, posibilitatea unor lumi diferite. Le desfăcea la aburii de deasupra cănilor de ceai sau le dezlipea, căci umiditatea aerului făcuse cleiul aproape cu totul ineficient, şi le parcurgea alene conţinutul tot restul zilei. De când începuse să lucreze la oficiul poştal, îşi petrecuse astfel mult timp. Citise despre certuri şi poveşti de dragoste între familii, despre căsătorii aranjate, despre copii care se

născuseră, despre oameni care muriseră şi fantome care se întorseseră, despre rămas-bun şi bun venit. Citise despre dezastre naturale, inundaţii şi cutremure, despre lucruri triviale, precum lipsa de şampon. Despre oraşe mai mari şi sate mai mici decât Shahkot. În unele ţări, oamenii făceau baie doar o dată pe săptămână şi femeile purtau rochii scurte chiar dacă erau bătrâne. Adunase o mulţime de informaţii interesante. Din când în când, erau cărţi poştale trimise din ţări străine la adrese din împrejurimile selecte ale Shahkot-ului, iar Sampath stătea cu orele meditând pe marginea, să spunem, unei imagini cu un palmier la malul unei mări atât de albastre, că părea vopsită, sau a unei frumoase din vreun sat elveţian, cu un corset strâns bine cu şiret şi două codiţe bălaie şi groase, care semănau cu ceva bun de mâncat. Elveţia era o ţară unde nu exista fir de mizerie. Acolo, în căldura după-amiezii din Shahkot, Sampath îşi imagina atât de bine frigul şi curăţenia, încât fiecare fir de păr de pe el se ridica.

Seara, când se descoperi că nu terminase nimic din ceea ce-ar fi trebuit să facă, fu trimis acasă sub ameninţarea celor mai sumbre consecinţe; avea să vină în ziua următoare înaintea tuturor ca să îşi termine treaba. Cât îl chinuiau! Se simţise atât de bine lăsat cu ale lui. Şi

cum să se poată concentra? Nu putuse să doarmă noaptea trecută şi nici în cea de dinainte şi nu exista nicio îndoială că avea să stea treaz şi în cea care urma.

Era ciudat că se gândea la somnolenţa lui când trebuia să muncească, dar o uita în mod miraculos când dădea peste ceva care îl interesa. În drum spre casă, îşi aminti de o vedere pe care o văzuse, cu o maimuţă cu un fund foarte mare şi alarmant de roşu.

5

Câteva luni mai târziu, la începutul iernii din Shahkot, când nopţile erau răcoroase şi oraşul era plin de flori, sosi şi ziua nunţii fiicei domnului D.P.S. La scurt timp după răsărit, conform instrucţiunilor primite de la şef, întregul personal al oficiului poştal era la datorie, gata să se ocupe de sarcini necesare, cum ar fi atârnatul gălbenelelor şi al ardeilor pe la uşi, procurarea de şiruri de lumini de petrecere pentru copaci, aducerea unor capre tinere şi fragede pentru *biryani.* Domnişoara Jyotsna şi domnul Gupta se ridicau la înălţimea ocaziei, plini de entuziasm, strigând la membrii formaţiei şi la cei care se ocupau de instalarea cortului că erau prea leneşi, gustând kebabul ca să-i verifice frăgezimea, aşteptând rudele la gară, alergând plini de bucurie la croitori şi înapoi cu plase pline

ochi. Nu era momentul să dezamăgească pe nimeni.

Lui Sampath i se dăduse în grijă să umple paharele cu şerbet sau să le spele după ce fuseseră golite de oaspeţi, iar apoi să le umple din nou; se decisese la nivel de grup că până şi pe Sampath se putea conta pentru această sarcină simplă. Numai că, în definitiv, era foarte plictisitor să stai să umpli şi să speli sute de pahare, mai ales după ce tu însuţi ai băut din umplutura ta. Sampath începu să arunce bucăţi de mâncare înhăţate la întâmplare câinilor vagabonzi care se adunaseră în spatele cortului de nuntă pentru a vedea ce puteau şterpeli de la festin. Apoi, când bucătarii începură să ameninţe „Dacă nu termini, te tocăm odată cu ceapa” –, decise să arunce o privire înjur ca să-şi dea seama de dispunerea casei. Deschise uşile şi scotoci prin dulapuri. Trecu în revistă conţinutul unui sertar. Dar lucrurile erau cam vechi şi prăfuite. Nimic din casa domnului D.P.S. Nu i se păru deosebit de interesant până când, la capătul coridorului, dădu peste o cameră plină cu accesorii de nuntă, în care verişoarele se îmbrăcaseră una pe cealaltă şi plecaseră în grabă, lăsându-şi lucrurile aruncate alandala peste tot. Nu era zestrea miresei, pusă sub cheie, desigur, sau bijuteriile preţioase ale mătuşicilor, dar era la fel de încântător. Hainele necesare pentru

câteva zile de sărbătoare erau împrăştiate pe podea, pe paturi şi pe scaune.

Zărea volane de mătase strălucitoare ca păunii şi încreţituri din satin rozaliu, fâşii de material şi sariuri în toate culorile imaginabile. Materiale străbătute de fire de aur, presărate cu paiete şi bucăţele de sticlă, cu papagali brodaţi şi flori de lotus. Erau forme de mango colorate în nuanţa prunei şi a chihlimbarului luminos. Erau catifele întunecate şi pasteluri lăptoase, pătate cu cea mai vagă nuanţă de roz-trandafiriu sau fistic. Erau întinderi neîntrerupte de lenjerie apretată, aşternută în valuri la picioarele lui Sampath.

Desfăcu dopul unei sticle cu apă de trandafiri şi aroma eliberată se amestecă printre mirosurile puternice de *biryani* cu miel care se ridicau din cazanele de afară. Sampath, al cărui miros se rafinase de-a lungul anilor în care acordase atenţie curiozităţilor olfactive oferite de lume, putea deosebi şi mirosul de mosc, naftalină, gălbenele şi pudră pentru bebeluşi. De ulei de santal. Ah, ce lume parfumată! îşi simţi inima mai uşoară. Duse materialele la obraji, lăsând greutatea lor alunecoasă să-i treacă dintr-o mână în cealaltă şi apoi peste braţe. Se înfăşură cu valuri de roz şi verde şi galben-şofran până

ajunse să arate ca o cutie de dulciuri, împachetată pentru sărbătoarea Diwali[17]. Într-o cutie plină cu bijuteriile uneia din verişoare, cercetă indiscenţe neobişnuite: perle atârnând de tije de argint, o piatră aprinsă ce avea strălucirea unui ochi, delicateţea unei scoici. Îşi imagină soarele pătrunzând adânc în corola unei flori. Băgă în gură o piatră albastră, apoi o scoase şi o rostogoli, răcoroasă şi rotundă, în sus şi în jos pe braţe. În nas îşi prinse un cercel decorat ca un candelabru, cu picături sticloase şi sclipitoare. Se întrebă dacă se putea considera frumos.

Încăperea era destul de întunecată, din moment ce închisese şi uşa, şi fereastra, ca să poată explora netulburat. Pentru a se putea admira în toată splendoarea sa, aprinse o lumânare de lângă oglindă şi se privi metamorfozându-se într-o pasăre minunată, într-o magnifică insectă. Oglinda era pătată, uşor înceţoşată, deteriorată de vreme. Se simţea ca şi cum ar fi fost departe, ridicat într-un alt plan. În rama aceea ar fi putut fi o fotografie sau un tablou sau un personaj captiv într-o carte de poveşti. Distant, învăluit în mister, încălzit de aerul romantic degajat de tot ce îl înconjura, simţi o durere bruscă, o poftă de o lume imaginară, o poftă de ceva ce nu

---

17 Sărbătoare hindusă, cunoscută şi sub numele de Sărbătoarea Luminilor.

mai cunoscuse până atunci, dar pe care îl simţea ascuns în străfundurile sale. Lumânarea îi atrase degetul ca pe o molie şi-l trase înainte şi înapoi prin flacăra galbenă şi albăstruie.

Îşi aminti cum, nu cu mult timp în urmă, pe când restul familiei dormea, petrecuse ore întunecate deasupra cărţilor sale, mereu cu câte un examen pentru care trebuia să înveţe, cu câte un test sau o întrebare lungă la care trebuia să răspundă. Îşi înfăşură o cârpă udă în jurul capului, sperând să se răcorească, dar sudoarea i se scurgea pe spate ca un cărăbuş care aleargă grăbit, stiloul îi devenea alunecos în mâini, cerneala păta pagina cu urme monstruoase, albastre şi negre, îşi aminti cum, chiar şi atunci, cu lumânarea la cot, degetul îi fusese distras de la rândurile tipărite pe care spera să le urmărească până în memorie şi cum, asemeni moliilor care i se alăturaseră, degetul lui fusese uneori prins şi pârlit.

Ştia că a doua zi avea să lase goluri în loc de răspunsuri la întrebările scrise cu creta pe tablă – cele mai importante zece reforme politice introduse de regele Asoka[18], avantajele şi dezavantajele sistemului de caste. Se transformaseră toate într-un peisaj tremurător în faţa

---

18 împărat indian din secolul III î.Ch., cunoscut drept Asoka cel Mare, extrem de apreciat de supuşi pentru bunătatea sa; figura sa e asociată cu emblema statului.

ochilor lui, alături de reglementările privind solul şi altitudinea necesare pentru o recoltă de grâu bună, etapele reproducerii la parameci şi demonstraţia de la geometrie conform căreia, la triunghiul isoscel, un unghi exterior este egal cu suma unghiurilor interioare opuse.

Privi o bucată de hârtie zburând în noapte şi mototolindu-se. Adunând ceara care se scurgea, moale şi uleioasă, în zeci de biluţe de diferite dimensiuni, o tăiase cu diferite instrumente din trusa de geometrie, studiase sfera de lumină mişcătoare aruncată de burta unei sticle goale, pipăise lemnul scrijelit al mesei. Reţinuse doar cuvinte ciudate, culese de ici, de colo de pe paginile din faţa lui. Bucăţi de propoziţii. Gândul la un râu întunecat străbătând o ţară palidă. „0"-ul răcoritor din Columbia, peste care limba trecea la fel de uşor ca peste apă. Urmărise contururile unei hărţi pe care erau reprezentate ţinuturile de savană din toată lumea, îşi trecuse degetele peste şira spinării închipuită de nişte munţi din atlas, apoi în jos, peste venele alcătuite din râuri albastre. Dar uitase cât de esenţial era să termine munca în noaptea aceea, uitase de importanţa examenului de a doua zi.

Ţinuse lumânarea suficient de departe ca să-i piardă căldura, şi totuşi suficient de aproape ca să-i păstreze

lumina. Îşi aminti cum o dusese la oglindă. Cum, având în faţă răsuflarea ei dogoritoare şi plină de nerăbdare, flacăra luminase ciudat o bărbie şi un obraz, o mână, un nas, o gură. Îşi privise buzele compunând cuvinte, orice cuvinte, uneori doar „bună”, alteori doar „mmmm”. Îşi amintea cum rămăseseră suspendate preţ de o clipă în aer, apoi felul în care dispăruseră în tăcerea camerei, împrăştiindu-se în nemişcare, ca valurile stârnite de o pietricică aruncată. Uneori însă nu scotea niciun sunet, îşi mişca doar buzele ca un peşte în lumina plină de umbre, sorbind aerul ca pe apă.

Urmări conturul feţei sale şi trase pe el costumul cel minunat. Zâmbi şi se înclină în faţa reflexiei sale, de parcă aceasta ar fi fost propriul oaspete cinstit. Şopârlele de pe pereţi îl priveau cu ochi severi. Scoase limba la ele, simţindu-se dintr-odată nespus de fericit. Poate că era făcut pentru o viaţă de brocarturi atârnând în falduri, lucrate cu modele fine şi bijuterii. Poate că era făcut să poarte papuci de mătase şi, printr-o fluturare a mâinii, să solicite atenţia lumii. Adoptând o postură cu nasul înălţat în aerul magic, cu mâinile ridicate pentru a da un pic de dramatism situaţiei, cântă, inventând singur cuvintele pentru o melodie populară: „Port costum japonez, tra-la-la,

am mâncat de prânz mâncare chinezească, tra-la-la, dar deşi hoinăresc, tra-la-la, nu vă-ngrijoraţi, mamă şi tată, inima mea e acasă. Da, inima mea e acasă”. Îşi rotea şoldurile în cercuri perfecte.

Aventurându-se din încăpere spre locul unde petrecerea începuse deja, prinse curaj datorită mirosurilor de *biryani* şi kebab, fu încurajat de sclipirea hainelor elegante şi a bijuteriilor, de clinchetul farfuriilor şi al castroanelor pentru spălat pe mâini, de râsetele oaspeţilor care intrau în cort şi de dulciurile apetisante care se prăjeau în ulei limpede chiar afară. Un covor roşu se întindea de la intrarea în cortul nupţial până la fântâna din centru. Sampath se clătină pe toată lungimea acestuia, aruncându-şi inelul din nas, lovind cu picioarele. Domnul D.P.S. Şi soţia sa, copleşind familia viitorului ginere cu băuturi şi gustări, întâmpinară venirea lui cu o tăcere uluită. Sampath se simţea de parcă picioarele îi erau departe de podea, ca şi cum, plutind într-o stare fără substrat, era lipsit de greutatea capului, a stomacului şi a tuturor celor ce se găseau înăuntrul său. „Mâine va fi prea târziu”, cânta el, iar picături îi atârnau din nas ca un candelabru. Se clătină înspre fântână şi sări drept în jetul acesteia, stropind marile doamne care o luară la fugă ţipând consternate.

„Hai să ne-ntâlnim sub platan”, scoase un tril, „şi nu vom mai avea niciun fel de dureri de inimă”.

Şi, încet, cu încântare, simţind că făcea ceea ce trebuia, Sampath începu să-şi scoată hainele. Din public se ridicară câteva ţipete îngrozite. Totuşi, în momentul acela de apogeu, le confundă cu strigătele de admiraţie.

Într-un stil propriu, lăsă pe rând să alunece de pe el sariurile şi *dupatta* cu care se înfăşurase. Desfăcu şi ultima fâşie lucioasă de material, dar simţea că nu a ajuns încă la punctul culminant al reprezentaţiei sale, acel apogeu spre care se îndrepta, pe care toată fiinţa sa îl anticipa. Nu se putea dezamăgi pe sine, aşa că începu să-şi desfacă nasturii cămăşii. Îşi azvârli îmbrăcămintea în aer, ca un erou care aruncă o cârpă folosită pentru a curăţa arma cu care şi-a ucis duşmanul. Pe măsură ce ţipetele creşteau în volum şi în intensitate, îşi cobora mâna spre pantaloni.

— Opriţi-l, urlă domnul D.P.S. Şi câţiva nuntaşi se năpustiră în faţă. Dar Sampath se căţără agil pe cel mai înalt nivel al fântânii şi, cu o mişcare iute, îşi dădu jos pantalonii şi chiloţii. Cu spatele la mulţime, ridică în aer fundul maroniu şi-l scutură frenetic, apreciind extaziat distracţia acelei seri pe care el însuşi o oferise.

— Vaiii, ce-ai făcut? zbieră familia când Sampath se

întoarse acasă fără slujbă, liniştit şi ud până la piele.

— Te rog să dispari, îi spusese cu atâta răceală domnul D.P.S, că lui Sampath îi îngheţase inima. Nu mai e nevoie să te prezinţi la serviciu.

Oricum îşi ura slujba. Nu voia slujba aia. Nu o voia, nu putea face ce i se cerea şi nu voia nici altă slujbă. N-ar putea s-o facă nici pe aia. Era sigur. Dar...

— Ce! Ţi-ai pierdut slujba!

— Vai, vai, băiatul ăsta nu aduce decât necazuri şi ghinion.

— Îţi lipseşte cu desăvârşire bunul-simţ.

— Ţi-a intrat apă în nas?

— Ce-ai de gând să faci acum?

— Chiar ţi-ai dat jos chiloţii?

— Vopseaua de la hainele ude te-a pătat cu albastru. Repede, spală-te cu săpun.

— De mâine-ncolo ar fi bine să-ncepi să-ţi cauţi un post.

— Părul ud duce la răceală la cap. Un masaj cu ulei de susan ţine de cald la creier.

— Du-te mâine de dimineaţă la Biroul de Transport Public şi solicită un post.

— Ai deschis gura în fântână? Apa e apă de canal reciclată. Poate faci viermi intestinali.

— Să te gândeşti la strategii de interviu.

— Dacă intri desculţ în apă murdară, îţi intră în corp, prin degetele de la picioare, tot felul de microbi. Pune-ţi nişte şosete şi nişte papuci.

— Nu eşti bun de nimic. Du-te mâine după-amiază la Biroul de Statistică şi vezi dacă au vreun post liber. Du-te la spital, la mănăstire, la Centrul de Agricultură, la Oficiul de Energie Electrică... La Ferma de Lactate Anu, la Fabrica de Unt Delicios Deosebit de Untos[19].

Domnul Gupta şi domnişoara Jyotsna veniră să-şi exprime regretele.

— Vai, Sampathji, cum ai putut să faci aşa ceva?

— Acum chiar că ai încurcat-o.

— O să fii în concediu până la adânci bătrâneţi...

Cum mai turuiau toţi! Cum mai ţipau şi mai strigau.

Sampath se simţea de parcă ar fi conspirat să ţeasă în jurul lui o plasă de ţipete şi urlete, ca să-l prindă şi să-l lege pentru totdeauna, întrebările muşcau din el. Îl durea capul, la fel şi inima. Îi părea îngrozitor de rău pentru el.

— Ce-am făcut? zbieră. N-am făcut nimic. Nu mai urlaţi la mine. Nu mai vorbiţi. Faceţi linişte. Faceţi linişte. Faceţi linişte.

---

19 Joc de cuvinte - Utterly Butterly Delicious Butter Factory (engl.).

Ieşi pe balcon şi trânti uşa în urma lui. Dar ei continuară. Chiar şi aşa îi putea auzi prin uşa închisă. Se căţără pe acoperiş.

Cât îşi ura viaţa! Era un şir neîntrerupt de mistere. Se născuse într-o mică închisoare. Singura dată când se distrase şi el puţin fusese admonestat şi pedepsit. Se născuse fără noroc, asta era explicaţia. În jurul lui în cartier, casele păreau să se ridice asemeni unei capcane, o reţea de scări şi pereţi cu ferestre care se deschideau una spre cealaltă.

Îşi simţea inima grea. În mod sigur, îşi zicea, împrejurimile îi afectau negativ sănătatea mentală. Cerul era o reţea de pătrate şi dreptunghiuri între sârme de rufe şi antene de televizor, balcoane, ghivece cu flori şi bazine cu apă. Semăna cu un puzzle. *Şi cum ai aborda problema asta?* în mod straniu, din motive necunoscute, îşi aminti, din negura vremurilor, vocea critică a părintelui Matthew Matematică la tabla din clasa de la Şcoala Misionară.

Ca să iei notă maximă, trebuie să indici toate etapele până la rezultatul final.

În mintea sa, zilele, munca, viaţa şi chiar gândurile se amestecau. Aceleaşi zile. Acelaşi loc. Acelaşi drum...

Oficiul poştal la finele călătoriei sale ca o staţie

terminus.

Nu mai voia alt post.

Voia spaţii deschise.

Le voia în cantităţi uriaşe, în zile ca nişte întinderi goale pe care să le umple cu cât de puţin dorea. Experienţa unei persoane cu tăcerea şi spaţiul era comprimată şi distorsionată în forme subterane, obligate să se ascundă, care se găseau doar în câteva locuri pe care Sampath reuşise să le descopere. În micile sale absenţe de la datorie, între ochi şi un ziar ţinut de cineva care nu întorcea niciodată vreo filă, într-o femeie care se uita în zare şi dincolo de ceaţa andrelelor dintre degetele ei, în spatele rugăciunilor mormăite, o dată la mult timp, în ochi care puteau privi dincolo de orice ca să descopere spaţii deschise. Dar nu, lui Sampath nu i se dădea pace niciunde. Era găsit şi alungat din orice refugiu pe care şi l-ar fi găsit.

— Vai, vai, ce se va alege de băiatul ăsta?

— Şi a durat un an întreg până să-i găsesc postul de la oficiul poştal...

În jurul lui uguiau şi săreau prin ghivece familii numeroase de porumbei, care păreau că încearcă să se înfăşoare într-o lume a confortului molatic. Furios dintr-odată, Sampath călcă apăsat ca să-i sperie. Se ridicară

doar ca să se aşeze din nou. Cooo, fâşş, cooo, fâşş.

La o fereastră de mai jos se ivi capul mamei sale, aplecat în afară. Se părea că şi ea avea nevoie de puţină linişte după toată agitaţia din casă. O privi aplecându-se în afară, întinzând gâtul ca să privească în plasa de cumpărături a cuiva care se întorcea din bazar.

— *Jackfruit,* o auzi rostind încântată pentru sine. Apoi şi mai încântată, pronunţând din această cauză greşit cuvântul:

— Cakfurit. Dar va da palpitaţii întregii familii!

Îl vedea şi pe bătrânul profesor de bengali aşezat pe patul său de sfoară lângă poartă, cu maşina de scris în poală. Dactilografía zgomotos şi, de fiecare dată când suna clopoţelul, la capătul rândului, lua o pauză şi citea cu voce tare.

Domnul şi doamna Raipur, care locuiau în cămăruţa din capătul casei mari şi dărăpănate a familiei Raipur, ieşiră să îşi plimbe bebeluşul în sus şi-n jos printre tufele de crini *canna* din grădină.

— Ce copil frumos, spuse domnul Raipur. Vai, ce copil frumos. Uite, are faţa exact ca a mea.

— Nu-i deloc ca a ta, spuse doamna Raipur. Apoi cântă:

— Năsuc. Năsuc micuţ, năsuc drăguţ, bob micuţ, regină

mică-mică.

În depărtare, un generator începu să zumzăie.

xy = 0 şi x 0, atunci y = 0. Dacă există x şi y şi rezultatul este zero. Dacă x nu e zero, y este.

Sampath îşi aminti că nu reuşise niciodată să rezolve vreo problemă pe care i-o dăduse părintele Matthew Matematică, că nu reuşise niciodată să pătrundă şi să aranjeze pădurile acelea de numere şi litere de pe tablă în şiruri ordonate urmând o progresie crescătoare de săgeţi către o soluţie care să corespundă celei din lista cu răspunsuri de la finele manualului.

Consumul de jackfruit *vara produce anxietate şi, în cazul anumitor persoane, indispoziţii.*

— Steluţă, cânta doamna Raipur, floricică frumoasă. Trandafir şi iasomie şi regina nopţii.

— Şi conopidă, spuse domnul Raipur.

— Ridichi. Alea sunt ridichi? Nu, cartofi. Cartofi? Nu, ridichi.

Undeva fâsâi o oală sub presiune.

Kulfi Chawla urcă scările ce duceau de la balcon la acoperiş ţinând în mână un fruct de guava. Părându-i rău de fiul său, se strecură în spatele acestuia.

— Vrei nişte guava? îl întrebă. Nu se putuse abţine să nu

cumpere, chiar dacă era primul din sezon şi deocamdată cam tare. Îl trase plină de afecţiune de ureche.

El se gândea la oficiul poştal.

Nu, îi venea să strige. Nu, nu vreau niciun fel de guava, ar fi vrut să spună. Dar stomacul îi ghiorţăi şi luă fructul în mâini. Era supărat şi morocănos. Fructul de guava era răcoros şi verde şi avea un aer liniştitor.

Oficiul poştal. Oficiul poştal. Oficiul poştal, îi venea să vomite. Decise să nu se mai gândească niciodată la el.

Guavele sunt gustoase şi răcoritoare şi trebuie mâncate cât de des posibil.

Privi lung fructul, dorindu-şi să-i poată sorbi toată răcoarea, liniştea şi pacea.

— Of, ce să fac? întrebă dintr-odată cu voce tare. Ce, ce, ce?

Privi guava fix, feroce, cu nişte ochi febrili, şi o strânse în mână. O simţi întinzându-se în chip de răspuns, ridicându-se sub degetele sale.

— Ce să fac? întrebă scuturând-o din nou disperat. Nu vreau o slujbă. Nu vreau să trăiesc aşa, se văită...

Şi, dintr-odată, sub ochii săi uimiţi, suprafaţa guavei crescu şi mai mult... şi explodă cu un bum! carnea cremoasă zbură în toate părţile, aruncând o ploaie de

picături fine spre cer, împrăştiind seminţe care loviră oamenii de pe balcoane şi acoperişuri şi de jos, din stradă.

— Hei! strigă Lakshmiji, care fusese nimerit în ochi. Ce se-ntâmplă acolo? în casa aia se petrece mereu ceva ciudat.

Dar nu primi niciun răspuns. Sus, pe acoperiş, Sampath îşi simţi trupul umplându-i-se de o verzeală răcoritoare şi inima invadată de o dulceaţă misterioasă şi sălbatică. Simţi curgând prin el o sevă limpede, ceva care nu semăna cu sângele omenesc. Cum de se întâmplă asemenea lucruri? Ar fi putut să jure că fusese pătruns de o forţă ciudată, că prin el circula ceva nou. Se scutură într-un mod bizar şi apoi începu să zâmbească.

— Vai de mine, spuse Kulfi. O să mă plâng vânzătorului de fructe, Sampath dragă. Vrei un ou în loc?

Picioarele desculţe ale lui Sampath se răciseră în contact cu podeaua. O boare îi ridică părul de pe frunte. Pielea de pe braţe i se făcu de găină. Se gândi la Transportul Public, la Biroul de Statistică, la masaje capilare, la şosete şi papuci, la strategii de interviu. La faptul că nu era niciodată lăsat în pace, la neputinţa sa de-a dormi şi la tatăl său vorbind şi ţinând predici în camera de jos.

— Nu, răspunse Sampath. Înima îi crescuse în piept. Nu, nu vreau un ou, spuse. Vreau să fiu liber.

6

În după-amiaza zilei următoare, familia plecă să ia parte la altă nuntă (căci, vă amintiţi, era sezonul nunţilor), dar pe Sampath îl lăsară acasă ca să fie siguri că nu-şi mai dă jos pantalonii la vreun eveniment important. Imediat ce dădură colţul străzii pe care locuiau, Sampath însuşi părăsi casa. Mânat de nenumărate sentimente, se îndreptă către bazar. De aici luă primul autobuz pe care îl zări.

Autobuzul huruia pe drumul ce ieşea din Shahkot, iar zumzetul motorului său murdar umplea aerul. Sampath se gândi la şerpii care abandonează fâşiile uscate ale vechilor piei şi dispar în iarbă, iar prezenţa nu le e trădată nici de cea mai uşoară mişcare a frunzişului, la insectele care sparg cruste şi carapace de lut, care se zbat în orbirea caldă a mătăsii şi a membranelor, pentru a se pierde apoi în ceruri nesfârşite. Se gândi la felul în care el părăsea lumea, o lume care îşi efectua la infinit mişcarea de revoluţie fără a se îndrepta spre ceva. Acum nu mai conta. Înima îi fu cuprinsă de un val de bucurie şi teamă. Cumva, undeva, găsise o fisură. Dar oamenii şi staţiile treceau pe lângă el ca prin vis.

Se urcase în autobuzul care-i ducea acasă pe vânzătorii de lapte după ce-şi aduseseră marfa la oraş s-o vândă. Strivit între zeci de canistre goale şi reci, merse până la periferie, până ce clădirile începură să se rărească şi se iviră pâlcuri dese de copaci într-o stare deplorabilă. Merse până nu se mai zăriră deloc clădiri, până începură să urce şerpuit pe la poalele dealurilor, iar Sampath simţea aerul rarefiat în jurul său şi prospeţimea vegetaţiei în floare în oasele sale ostenite. Urcau din ce în ce mai mult.

O cotoroanţă bătrână se mută ca să stea mai aproape de el. Avea atâtea bidoane cu ea, că fu obligat să se aplece de-a dreptul pe fereastră şi să se ţină bine ca nu cumva să cadă. Şi, mai mult decât atât, era o babă din cele care detestă liniştea. Deosebit de iritată de figura lui Sampath şi de vălul ca un cocon, se folosi de vocea ei ca de un ac ca să-l ajungă şi să-l împungă.

— De unde vii şi care e numele tău de familie? Cu ce se ocupă tatăl tău şi cât câştigă unchiul tău? Câte rude ai în casă şi câte dulapuri? Ca să fii sănătos, cel mai bine e să bei un litru de lapte de bivoliţă pe stomacul gol de dimineaţă, înainte să răsară soarele.

Sampath simţi pălind emoţia minunată care îl cuprinsese. Autobuzul se hurduca pe panta dealului. Preţ

de o clipă, motorul se înecă şi autobuzul se opri. Atunci, înainte ca şoferul să schimbe viteza şi să-şi continue drumul în sus, Sampath sări pe fereastra autobuzului care încetinise, alungat de enervarea care îl cuprinsese la auzul vocii cotoroanţei. Pasagerii uimiţi care priviseră întâmplător pe fereastră în timp ce autobuzul îşi continua drumul, îl văzură pe Sampath alergând spre sălbăticie, spre o livadă ce se zărea pe coasta dealului. Alerga cu un sentiment acut al urgenţei. Peste tufişuri, printre buruieni. În faţa sa zări un copac, un arbore străvechi, cu tăcerea prinsă între crengi ca o rugăciune. Ajunse la baza lui şi, fără să facă vreo pauză, începu să se caţăre febril. Se avânta din creangă-n creangă. Urcând, deranja frunzele moarte şi carcasele goale de insecte şi toate rămăşiţele uscate adunate în copac. Cădeau ca o ploaie peste el pe când se căţăra chiar până în vârf. Când îşi făcu loc printre frunze – chiar în clipa în care reuşise –, vraja spiritelor, cea care îl purtase atât de departe şi care îl făcuse să urce atât de sus, se desprinse ca o pală de vânt ce apare din senin, trecu printre copaci şi se topi în neant ca o stafie.

Călătorii care priveau întâmplător pe fereastră ar fi putut să jure că văzuseră un om-maimuţă sărind prin livadă, făcând frunzele să salte şi să tremure. Dar erau

obosiţi după ce vânduseră lapte toată dimineaţa şi se frecară la ochi înainte să se uite încă o dată, ca să nu se înşele. Însă autobuzul lăsase deja în urmă copacul lui Sampath şi totul era iar ca mai înainte.

Arborele în care se căţărase Sampath era un arbore de guava. Un arbore de guava mai mare şi mai impunător decât toţi cei pe care-i văzuse vreodată. Creştea în livada care aparţinuse fostului judecător districtual din Shahkot, înainte ca guvernul să declare terenul ca parte a zonei rezervate pădurilor naţionale.

Ascuns între ramurile copacului în care se căţărase, Sampath simţi cum i se domoleşte respiraţia şi-l cuprinde un val de pace şi mulţumire. În jurul lui, livada era scăldată în razele unui soare de după-amiază de noiembrie, prinsă în plasa reflexiilor frunzişului mişcător şi învăluită într-o ţesătură fluidă de soare şi umbre. Căldura îi mângâia obrajii ca

0 dezmierdare de animal şi, pe măsură ce bătăile inimii i se linişteau, desluşea peste tot în jur pocnetul şi foşnetul plantelor încălzite, cu parfumurile lor diferite. Cât era de frumos aici, exact cum trebuia să fie. Livada se potrivea cu un lucru pe care şi-l imaginase toată viaţa: milioane de globuri cu piele verzuie crescând dulci-acrişoare şi

minunate pe panta unui deal cu destui copaci ca să umple privirea şi destule fructe ca să parfumeze aerul. Frunzele acestora erau doar cu o nuanţă mai întunecate decât fructele, iar scoarţa se cojea ca bronzul, dezvăluind o paloare lăptoasă, atât de delicată şi de fină, că degetele
1 se înfiorau atingând-o. Iar copacii aceştia nu erau nici atât de mari sau atât de înfrunziţi sau atât de înghesuiţi la un loc, ca să acopere cerul, care se vedea limpede printre crengi. În faţa ochilor lui, zburătăcind şi agitându-se, se afla un stol de papagali de un verde viu, ca acela al bijuteriilor, cârâind şi ţipând în dispoziţia cea mai bună. Scena îi umplu toată mintea şi se întrebă dacă s-ar putea sătura vreodată. Aşa trăiau bogaţii şi asta era o viaţă de rege, îşi zise… şi îşi dorea să o cuprindă cu totul, să ia o înghiţitură mirifică, una care să devină parte din el pentru totdeauna. Ah, de-ar putea să-şi dea viaţa pe acest lux al nemişcării, de-ar putea sta cu faţa înspre după-amiază ca o floarea-soarelui şi învăţa tot ce era de ştiut în livada aceasta: fiecare insectă care se târa pe acolo, mirosul pământului gras de sub ierburi, foşnetul frunzelor, calea pe care o străbătea prin frunziş, limba încolăcită în jurul fiecărui nume. Apoi, pe măsură ce după-amiezile deveneau scurte şi ceţoase, iar fructele verzi-aurii şi

coapte, să culeagă o guavă... Ar ţine-o lipită de obraz şi ar rostogoli-o în palme ca să-i simtă suprafaţa cu circumvoluţiuni şi cu o stea la bază, cicatricele tari şi maronii, făcute de vânt şi de ploaie şi de ciocul vreunei păsări neatente. Şi, în cele din urmă, când ar gusta-o, nu l-ar dezamăgi; ar fi o guavă minunată, cea mai bună pe care ar fi putut-o mânca vreodată...

Da, se afla în sfârşit în locul în care trebuia să fie. Oboseala îl acoperi ca un val şi, închizând ochii, căzu într-un somn adânc, cuibărit în locul unde se despărţeau două crengi ale arborelui de guava.

7

În ziua în care fiul lor se mută într-un copac, familia Chawla, îngrijorată şi disperată, se postă în faţa secţiei de poliţie din localitate. Luă loc pe banca de sub trandafirul galben, agăţător, premiat, al secţiei şi aşteptă veşti despre locul în care se afla acesta. Mai precis, cele trei femei erau aşezate pe bancă, iar domnul Chawla făcea ture în jurul clădirii, ameţind poliţiştii, pentru că striga în dreptul fiecărei ferestre pe lângă care trecea în circuitele sale. Dacă ar fi el şeful poliţiei, spunea el, Sampath s-ar afla chiar în clipa aceea printre ei, în starea lui obişnuită de stupoare vegetativă.

Oraşul specula din plin drama. Vecinii veneau regulat să afle veşti şi toţi îşi declarau sus şi tare sprijinul în drum spre piaţă şi la întoarcere. În unele locuri există oameni tăcuţi, ce rostesc cuvinte puţine, dar în împrejurimile Shahkot-ului aceştia erau o excepţie extrem de rară. Oamenii îşi vizitau adesea prietenii şi, când îi vizitau, vorbeau tot timpul, astfel că o mare cantitate de informaţii trecea dintr-o parte în alta, ajungând chiar şi în cele mai izolate şi îndepărtate locuri.

Aşa că, deşi preţ de o zi cumplită, păru că Sampath dispăruse pe veci, în după-amiaza următoare, paznicul pădurii universităţii pedală spre oraş să-i aducă surorii sale măritate nişte cheag. Odată cu cheagul, aduse şi vestea că, în livada cea bătrână din afara Shahkot-ului, cineva se urcase într-un copac şi încă nu coborâse. Nimeni nu ştia de ce. Omul acela, spunea el, nu răspundea la nicio întrebare.

— Dacă există cineva în ţara asta îndeajuns de nebun încât să se caţere într-un copac, în mod sigur acesta e Sampath, spuse domnul Chawla. Nu încape îndoială în privinţa asta. Slavă Domnului că proprietatea nu mai e a judecătorului, că l-ar fi aruncat pe Sampath direct în închisoare pentru că i-a deranjat copacii. Trebuie să-l dăm jos fără întârziere.

Ţinându-se de mâini, familia alergă împreună la staţia de autobuz, plesnindu-şi tălpile papucilor de plastic de călcâie. Luară exact acelaşi autobuz pe care îl luase şi Sampath când pornise în călătoria sa în afara Shahkot-ului şi coborâră aproape de locul în care sărise el pe fereastră ca să fugă în sus pe coasta dealului; acolo, departe de marginea oraşului, îşi croiră drum prin încrengătura de poteci care duceau în livada cea veche ce dăduse odată destule fructe ca să fie expediate şi vândute la New Delhi. Dar fusese abandonată deja de ani buni, fructele dobândiseră un iz sălbatic, crengile crescuseră unele într-altele, fiind acum folosită ocazional pentru păscutul caprelor. Copacii livezii se întindeau aproape pe toată coasta dealului, până sus, mărginind pădurea universităţii.

Hotărâţi şi cu un scop bine stabilit, membrii familiei Chawla trăncăneau şi ţipau în sus, spre frunziş. Într-un târziu, la capătul cel mai îndepărtat al desişului de guave, chiar lângă zidul dărăpănat ce mărginea pădurea, îl descoperiră pe Sampath în copacul lui, stând şi mâncând o guavă, cu picioarele atârnând în golul de sub el. Le urmărise eforturile oarecum alarmat.

Ce naiba era să le spună? Se vedea declarându-le:

— Sunt fericit aici.

Sau întrebând surprins:

— Dar de ce aţi venit să mă vizitaţi?

Putea să le răspundă provocator la acuzaţii:

— Dar pentru unii e normal să stea în copaci.

Sau, senin datorită demnităţii sale nou-descoperite, le putea spune:

— Am adoptat un stil de viaţă simplu. De acum înainte nu mai am rude.

Totuşi, nu dorea să rănească sentimentele nimănui. Eventual, putea să omită ultima replică şi să spună în loc că era rudă cu toată lumea. Putea să se ţină pur şi simplu de crengi şi să strige:

— Trageţi cât vreţi, dar va trebui să-mi rupeţi mâinile ca să-mi dau drumul.

Putea să ţipe:

— Mai bine încercaţi să mutaţi din loc un munte decât pe mine.

Însă în cele din urmă nu spuse nimic.

— Ce faci acolo sus? strigă domnul Chawla. Dă-te jos imediat!

Sampath privi hotărât lumea înfrunzită care îl înconjura, încercând să-şi liniştească inima care-i bătea nebuneşte. Se concentră asupra felului în care briza trecea prin

frunziş, ca o mână ce mângâie blana întunecată a unui animal ca să descopere argintiul de dedesubt.

Pinky simţi dintr-odată un val de ruşine pentru fratele ei.

— Dă-te jos din copacul ăla – întregii familii îi e ruşine, spuse ea cu amărăciune.

— Hai, vino jos, Sampath, te rog, exclamă bunică-sa. O să ţi se facă rău acolo sus. Uite ce faţă palidă şi trasă ai! mai bine te ducem imediat la doctor.

Şi totuşi, el rămase tăcut.

Privindu-şi fiul, Kulfi îşi simţi trecutul revenind în viteză, învăluind-o în amintirea unor vremuri când era tânără, când mintea-i era plină de cotloane întunecate, când gândurile îi erau profunde şi veneau din adâncuri şi nu puteau fi rostite prea uşor cu voce tare. Îşi aminti lumina unei stele îndepărtate în ochii ei, o privire de nerecunoscut care o făcuse să-şi fie ei însăşi străină când se privea în oglindă. Îşi aminti disperarea pe care o simţise uneori, care se ridica, împrejmuind-o parcă şi închizând-o în spatele unui perete uriaş. Îşi privi fiul aşezat pe crengile de sus ale copacului şi simţi emoţiile transformându-i-se, ca într-o mişcare avântată a sferelor, apoi spuse:

— Lăsaţi-l în pace.

— Lăsaţi-l în pace! spuse domnul Chawla. Familiile îşi

lasă copiii să se caţăre în copaci? Eşti cea mai ciudată mamă din lume. Fiul tău pleacă de acasă şi se urcă într-un copac şi tu spui „lăsaţi-l în pace”. Având în vedere că tu eşti mama lui, nici nu mă mir că a ieşit aşa. Cum să menţin normalitatea în familia asta? Mi se pare că e o slujbă cu normă întreagă, care sfidează posibilul. Trebuie să facem un plan. Doar maimuţele se caţără în copaci.

Sampath apucă ramura pe care era aşezat şi o strânse bine.

Maimuţele se căţărau în copaci. Cărăbuşii trăiau în copaci. Furnicile mişunau în sus şi-n jos. Păsările stăteau în ei. Oamenii îi foloseau pentru fructe şi pentru lemn şi sub ei se cunoşteau unii pe alţii în puţinele luni de când se căsătoreau şi până soseau copiii. Dar ideea că cineva putea să bată atâta drum doar ca să stea în copac era revoltătoare. Iar faptul că persoana rămânea acolo mai multe zile era şi mai revoltător.

Disperată, familia îl chemă pe doctorul Banerjee de la clinica din bazar şi, fiind un bărbat energic, acesta sosi cât de repede putu să îşi vadă pacientul. Avea mustaţă şi ochelari rotunzi şi o diplomă de la şcoala medicală din Ranchi.

— Coboară, îi strigă bine dispus. Cum vrei să te

examinez dacă stai în copac?

Dar nu, Sampath nu avea de gând să rişte. Nu era prost. Nu se dădea el jos ca să se lase prins şi – cine ştie? băgat în cuşcă şi dus la azilul de nebuni de pe strada Alipur, ca nebunul care întrerupsese cursul de economie pentru doamne de la universitate şi fusese ademenit şi prins doar cu nişte dulceaţă. Aşa că, la insistenţele familiei, doctorul Banerjee, care se mândrea cu condiţia sa fizică, se aburcă în copac, cu stetoscopul şi tensiometrul la gât. Urcă până unde se afla Sampath, ca să poată să i se uite în ochi şi în urechi, să-i verifice limba, să-i ia tensiunea şi să-l lovească peste genunchi cu o mişcare precisă, de karatist, a mâinii. Apoi coborî şi se aşeză la loc în scuterul-ricşă cu care sosise.

— E nebun, spuse vesel, uluit peste măsură de întreaga situaţie. Numai Dumnezeu poate face ceva în privinţa asta.

Şi dispăru înapoi înspre oraş.

Familia se duse după aceea la medicul tibetan care le fusese recomandat de vecinul lor, Lakshmiji.

— Se pot prescrie o mulţime de leacuri, le spuse. De exemplu, medicamente obţinute din scorpion, scorpion-de-mare, dragon-de-mare şi şoarece-de-mare.

— Ce şoarece-de-mare? urlă domnul Chawla. Nu există şoareci-de-mare, şi-şi târî familia afară din clinica mică şi întunecată, în ciuda interesului lor pentru şoarecele-de-mare.

Merseră apoi la doctori homeopaţi şi specialişti în Ayurveda[20] şi la naturopatul care trăia la Kajuwala...

— Dacă nu cumva leşină de foame, un regim de grăunţe şi muguri n-o să-l facă pe Sampath să coboare din copac, spuse fermă Kulfi şi deciseră să nu dea curs tratamentului recomandat de medicul naturist. În definitiv, nu voiau să-l înfometeze pe Sampath.

Şi totuşi, îndatoritori, zdrobeau capsule, făceau ceaiuri şi, o dată, de două ori sau chiar de zece ori pe zi, numărau pastilele homeopate care arătau şi miroseau promiţător, dar nu aduceau niciuna dintre schimbările miraculoase de apariţia cărora fuseseră asiguraţi. În cele din urmă, se duseră la omul sfânt care trăia în spatele prăvăliei de ceai de lângă parcul cu căprioare.

— Ne cerem scuze pentru deranj, fiul nostru e în suferinţă.

— Cum adică e în suferinţă?

— Suferă de nebunie.

---

20 Sistem de îngrijire a sănătăţii, apărut în India şi extrem de popular astăzi în Asia.

— Cum adică suferă? urlă?

— Nu.

— Ameninţă cu pumnii?

— Nu.

— Îşi smulge părul?

— Nu.

— Îi muşcă pe vecini? Se muşcă singur? E somnambul? Scoate limba şi dă ochii peste cap? E necuviincios cu străinii?

— Nu. Mănâncă şi doarme şi are mare grijă de părul lui. Nu urlă şi nu se muşcă singur. N-a fost niciodată necuviincios cu străinii.

— Atunci nu prezintă niciunul din semnele clare de nebunie.

— Dar stă în copac!

— Aranjaţi-i o căsătorie. Apoi puteţi să staţi liniştiţi. N-o să mai aibă probleme.

La un moment dat, orice familie care are un fiu trebuie să-şi facă rost de o noră. Fata care se va căsători cu fiul casei trebuie să fie de familie bună. Trebuie să aibă o personalitate plăcută. Caracterul trebuie să-i fie decent, nu neruşinat şi îndrăzneţ. Fata trebuie să ţină ochii plecaţi şi, dat fiind că e umilă şi timidă, trebuie să ţină şi capul

plecat. Nimeni nu vrea o fată care să se uite drept la oameni cu ochi bulbucaţi ca de broască. Trebuie să aibă pielea deschisă la culoare, dar, dacă e mai întunecată, zestrea trebuie să includă măcar unul din următoarele articole: un televizor, un frigider, un dulap de metal Godrej şi poate chiar un scuter. Fata asta trebuie să fie studentă şi să demonstreze aptitudini într-o mulţime de domenii diferite. Când cântă, vocea trebuie să-i fie dulce ca mierea şi să aducă bucurie şi lacrimi în ochi. Când dansează, oamenii trebuie să exclame: Uau! cu o încântare plină de uimire. Dar ar trebui să i se pună în vedere că nu va mai dansa şi nu va mai cânta după căsătorie ca să nu aducă ruşine familiei. Fata trebuie să-şi ia toate examenele printre primii, dar să asculte cu atenţie ceea ce-i predică potenţialii socri pe diferite teme la care ei înşişi au rămas repetenţi în gimnaziu.

Nu trebuie să fie şchioapă. Trebuie să meargă delicat, cu paşi mici pe sub sari. Să nu facă paşii mari şi nici să nu dea din picioare ca un cal. Trebuie să stea tăcută, cu genunchii strânşi. Trebuie să vorbească puţin, ca să arate că poate, dar nu prea mult. Trebuie să spună un cuvânt, poate două, însă doar după ce a fost conjurată şi implorată de câteva ori:

— Doar câteva propoziţii. Doar o propoziţie.

Mama ei trebuie să se roage:

— Mâncaţi ceva. Mâncaţi nişte *laddoo*[21]. Fata mea le-a făcut cu mâinile ei.

Iar aceste *laddoo* nu trebuie să fie recunoscute ca provenind de la magazinul din josul străzii. Pernele brodate pe care se vor sprijini potenţialii socri şi tablourile de pe peretele opus trebuie să fie tot opera ei. Trebuie să fie asortate din punct de vedere al culorilor şi să aibă modele cu fructe şi flori.

Nu trebuie să fie grasă. Trebuie să fie durdulie în mod plăcut, cu şolduri late şi sâni mari, dar cu talie zveltă. Deşi generoasă şi bine-crescută, fata asta trebuie să fie econoamă, genul care nu iroseşte averea familiei. O fată care, deşi tăcută, să poată să strige cu glas tare preţurile legumelor şi să se târguiască abil cu toţi vânzătorii, să le recunoască toate trucurile murdare şi să le dea în vileag. Discuţiile despre soţ şi despre copii trebuie s-o jeneze şi s-o facă aşa timidă, încât să-şi ascundă faţa roşie ca un boboc de trandafir în pliurile sariului.

Apoi, dacă îndeplineşte toate cerinţele unui caracter sănătos şi ale unor realizări impresionante, dacă părinţii ei

---

21 Desert indian din aluat aromat, însiropat, servit la ceremonii sau ocazii, în special la nunţi.

sunt de acord să suporte toate contribuţiile financiare aferente, dacă ghicitorii hotărăsc că stelele sunt favorabile şi plantele compatibile, toţi pot râde uşuraţi, o pot lua de bărbie şi îi pot spune că e exact ceea ce căutau, că le va fi ca o fiică în casă. În definitiv, e vorba de familia băiatului. Au dreptul la sentimentul lor de mândrie.

Dar familia reuşi să găsească o singură potenţială noră. Era slăbănoagă şi întunecată.

— Ca o cioară, ziseră Kulfi şi Ammaji indignate când prima fotografie le fu arătată de Lakshmiji, care făcea pe consilierul matrimonial. Încerci să-l însori pe bietul Sampath cu o cioară.

— Are noroc şi aşa că a găsit pe cineva, spuse domnul Chawla, care renunţase la orice speranţă de a primi un scuter cu motor şi de a sărbători nunta la hotelul Hans Raj.

Fata veni împreună cu familia, cu autobuzul. Pe lângă familia ei, în autobuz se aflau o mulţime de doamne şi domni care cântau, pelerini ce se întorceau dintr-o călătorie la un templu Krishna dintr-un oraş vecin. Cei din familia Chawla văzură autobuzul ieşind de pe drum, ca un scarabeu nebun şi apropiindu-se de ei într-un nor de praf.

Şoferul se oferise, plin de solicitudine, să lase familia chiar la livada lui Sampath.

— O viitoare mireasă n-ar trebui să meargă pe jos şi să se umple de praf şi să fie pusă în dezavantaj, spuse el plin de compasiune. Şi:

— Da, da, hai să-i ducem direct la băiat, ziseră în cor ceilalţi călători, oprindu-se ca să ia această decizie înainte să se apuce din nou de cântat. Băteau din palme ca să păstreze ritmul cântecului; părul le flutura pe spate;

alunecau de la stânga la dreapta, în parte de dragul ritmului, în parte din cauza felului în care autobuzul se hurduca şi sălta prin gropi şi movile. Închiseră ochii, lăsând vocile să se înalţe şi să plutească din autobuz până la familia Chawla, care aştepta sub copacul lui Sampath.

— Zece moduri de pregătire a orezului, cântau ei, şaptesprezece copaci înflorind în pădure, douăzeci de pustnici la masa mea. Dar cei care te cunosc spun că iei forme fără număr. O, Doamne, arată-mi drumul spre minunea nesfârşită.

Aerul năvălea prin crăpăturile autobuzului, prin sariurile şi pantalonii lor, astfel că o boare plăcută le învăluia picioarele. Toţi păreau foarte entuziasmaţi, fremătând de parcă o forţă uriaşă dinăuntrul lor se străduia să se elibereze.

În ciuda amabilităţii şoferului şi a atenţiei de care se

bucurase, cu ajutorul unei batiste, al unui pic de scuipat şi al unei cantităţi însemnate de pudră de talc, fata părea extrem de prăfuită când coborî din autobuz. Pelerinii, curioşi în privinţa a ceea ce s-ar putea întâmpla pe durata unei întâlniri atât de neobişnuite între potenţiali parteneri de cuplu, se buluciră şi ei afară din autobuz într-o grămadă murdară şi haotică. Oricum trebuiau să ia o pauză de prânz şi una mai intimă în spatele unui tufiş. Având în faţa sa potenţială mireasă, ca pe un dar, grupul înaintă către arborele de guave. Sampath avusese dintotdeauna o slăbiciune pentru doamna de pe eticheta flaconului cu ulei de cocos pentru păr. Petrecuse o perioadă de timp destul de considerabilă gândindu-se la zâmbetul ei misterios de pe raftul din baie. Ghemuindu-se pe grătarul de lemn mucegăit în timp ce făcea baie cu apă din găleată, trecuse printr-o serie de întâlniri imaginare cu ea, cu conversaţii, certuri şi împăcări complet imaginare. Îl întâmpina scăldată în mirosul de ulei, cu un zâmbet la fel de alb ca strălucirea din interiorul nucii de cocos. O şuviţă alunecase de pe creştetul femeii cu nuca de cocos şi urma curbura flaconului. Sampath privi în jos, la femeia acoperită cu văluri care stătea sub copac, şi se simţi încins şi îngrozit.

— Te rog să cobori ca să fii prezentat. Ai stat destul în

copac, spuse domnul Chawla.

Sampath crezu că o să leşine.

— Urcă-te tu, fato, o îndemnă tatăl ei. Urcă-te. Hai, un pas. Doar un pas.

Credincioşii ridicară trupul rigid şi încăpăţânat al fetei în copac.

— Sus, o îndemnară ei, şi, încet, ea începu să se caţăre.

Era învăluită în straturi de material lucios, ca o caramelă mare şi scumpă. Hainele îi fluturau înjur, făcând-o să pară absurd de masivă. Papucii aurii îi alunecau la fiecare pas. Sariul îi era tras peste cap şi îl ţinea de margine cu dinţii ca să-şi păstreze, cu modestie, cât mai mult din faţă acoperită. I se păru o veşnicie până ajunse lângă Sampath. Era clar că fata asta nu s-ar adapta prea bine la traiul în copac. Făcu o pauză şi privi în jos pentru mai multe indicaţii. Nimeni nu prea ştia la ce să se aştepte sau cum ar trebui să procedeze fata. Chiar şi domnul Chawla era în ceaţă cu privire la ce-ar trebui să se întâmple mai departe.

— Atinge-i picioarele, ţipă în cele din urmă cineva, într-un moment de inspiraţie.

— Da, atinge-i picioarele, se tânguiră şi ceilalţi pelerini, iar ea, întinzând un singur deget timid, ca un melc care iese din cochilia sa, împunse delicat un deget de-al lui

Sampath.

Sampath sări în sus de groază. La fel de speriată, fata scoase un geamăt slab. Pierzându-şi echilibrul şi papucii aurii, se rostogoli inestetic spre pământ, însoţită de ţipetele şi mai puternice ale pelerinilor şi ale familiei ei, care se năpustiră spre aceasta cu braţele întinse. Însă nu reuşiră să o prindă în cădere, aşa că ateriză cu o bufnitură surdă pe pământ.

Semnele de căsătorie nu erau de bun augur.

Credincioşii o sprijiniră de copac şi îi făcură vânt cu o creangă înfrunzită.

— Ce mă fac eu cu băiatul ăsta? ridică domnul Chawla mâinile către cer. Spuneţi-mi ce să fac. I-am dat cea mai bună educaţie. O slujbă. O soţie. Lumea întreagă servită pe tavă, dar nu, nimic din toate astea nu e suficient de bun pentru el. Domnul, aici de faţă, fuge şi se caţără în copac. Nu e deloc recunoscător pentru tot ce s-a făcut pentru el.

Fata începu să strănute, scoţând sunete ascuţite, ca de şoricel.

— Nu-i mai faceţi vânt cu creanga aia murdară, strigă cineva. Probabil că tot praful i-a intrat în nas.

— Praf sau nu, e un semn rău-prevestitor, spuse un alt

credincios.

Pinky o dispreţuia pe femeia asta de mâna a treia, care reacţionase prin strănuturi şi smiorcăieli la acest moment important. O ciupi zdravăn din spate, sperând că va sări în sus, dar fata continuă să se smiorcăie şi să se vaite. Ammaji veni în fugă cu o cană de aluminiu plină cu apă şi o goli peste ea, în caz că soarele era prea puternic ca să-l poată îndura. Pudra de talc se scurse într-un râu lăptos de pe faţa fetei.

— Ce să fac? repetă domnul Chawla. Ce să mă fac cu băiatul ăsta?

Transpira, în ciuda brizei plăcute, încărcate cu miros de pământ şi de vegetaţie abundentă care adia în jur.

El însuşi era de vârsta fiului său când se însurase. Kulfi era chiar mai tânără, alarmându-şi familia cu apucăturile ei ciudate, astfel încât ajunseseră să se teamă că, dacă îi mai amânau mult căsătoria, avea să le rămână pe cap pentru totdeauna, că mintea i se va întuneca, iar raţiunea i se va risipi ca seminţele dintr-un ghioc de mac. Petrecuseră nopţi albe fără număr, strânşi la fereastră ca să o vadă plimbându-se fără ţintă prin grădină, apucată dintr-odată, după cea de-a douăzecea aniversare, de somnambulism.

Tatăl ei, în pijamale, o privea pălind, iar mătuşile tremurau în furouri. Lunile treceau fără vreun semn de îndreptare a comportamentului ei. Luna se făcuse mare, apoi se micşorase cât un fir de păr, apoi ajunsese din nou plină. Kulfi mergea senină pe lângă copaci, desculţă, având aerul unei regine; era adormită, dar mânca felii de pepene, scuipând seminţele care cădeau ca picăturile de ploaie pe lângă tufişuri. Dimineaţa găseau cotoare de mere şi coji de alune sub patul ei, urme lipicioase care duceau de la oalele din bucătărie direct în camera ei. În buzunar îi găseau bucăţi de scorţişoară şi mărar. În păr, rămurele şi, deseori, un cărăbuş de noapte strivit. Dar se trezea odihnită, fără să-şi amintească nimic din hoinărelile nocturne şi festinurile din miez de noapte, insistând că a dormit neîntoarsă în timp ce familia ei, pământie la faţă şi ameţită din pricina lipsei de somn, îi punea întrebări dimineaţa la ceai. În grădină, pepenii creşteau într-o încrengătură pe care degeaba se străduiau să o smulgă.

Era clar că înnebunea. Da, aveau dovada – excentricitatea care afectase familia dinspre partea mamei timp de mai multe generaţii ieşea iar la iveală, exact când sperau că genele responsabile dăduseră în sfârşit de vreo fundătură şi rămăseseră liniştite. Iar şi iar îi luă prin

surprindere, ivindu-se întâmplător la cel mai echilibrat dintre unchi, la ultimul dintre bebeluşi. Avuseseră un bunic care îşi iubise puii de găină cu atâta înfocare, că insistase să doarmă noaptea în coteţ; o mătuşă care anunţase că era ultimul maharajah din Oudh tocmai când se părea că, în fine, familia era sănătoasă; un copil care vorbea într-un limbaj trunchiat doar al lui...

Când deveni evident că şi Kulfi moştenise urma de lunatism a familiei, tatăl ei ştiu că nu avea nicio clipă de pierdut. Şi înainte ca vestea despre ciudăţenie să fie dusă în bazar de spălător sau de omul cu sticlele şi borcanele sau de orice alt oaspete care ar fi văzut-o sau ar fi auzit întâmplător ceva suspect, află că văduva Ammaji din oraşul îndepărtat Shahkot căuta o soaţă pentru fiul ei; şi, chiar dacă proveneau dintr-o familie mult inferioară, le oferise o zestre pe care nu putuseră să o refuze.

Dar chiar şi aşa!

— O familie de nebuni! exclamă domnul Chawla. A, nu. În niciun caz. N-am de gând să mă însor cu fata lor. Mă ţin departe de chestii din astea, nu, mulţumesc.

Dar Ammaji plescăise din limbă. Dintr-un motiv oarecare, îi plăcea fata şi cine ar refuza o sumă de bani aşa mare cum era cea care le fusese oferită? Le permitea

să şteargă toate datoriile generaţiei şi să-şi cumpere şi un frigider.

— Nu fi aşa nerezonabil, îi spusese. Pare normală, chiar dacă e un pic timidă.

— Nu ştii niciodată cum e cu lucrurile astea, spusese domnul Chawla. De fapt, cu astea tăcute trebuie să fii atent.

Numai că, deşi nu recunoscuse pe faţă, el însuşi fusese impresionat de frumuseţea ca de floare a lui Kulfi, de constituţia ei firavă, de delicateţea imposibilă, atât de diferită de robusteţea fetelor de la el din cartier, cu râsul lor sonor, cu şoldurile lor rotunde, cu insinuările şi clipirile lor viclene din ochi. Şi, în câteva luni, Kulfi se mutase din căminul strămoşesc, masiv şi vast, chiar dacă apa picura prin acoperiş şi vopseaua se scorojise, în camerele cele mici ale familiei Chawla de pe străzile abrupte ale Shahkot-ului. Cu timpul, domnul Chawla ajunsese să simtă o afecţiune exasperată pentru soţia sa, chiar şi atunci când deveni clar că ea nu era fiica normală a unei familii de nebuni, aşa cum bănuise Ammaji, ci fiica nebună a unei familii de nebuni, aşa cum presupusese el. Avea aproape întotdeauna dreptate. Cu o asemenea nevastă şi doi copii de care să aibă grijă şi pe care să-i întreţină, domnul

Chawla deveni din ce în ce mai bine instalat în rolul său de cap al familiei şi, dat fiind că asta se potrivea cu ideea lui despre cum ar trebui să-şi trăiască viaţa, îi oferea o satisfacţie secretă, în ciuda tuturor lamentărilor sale.

El era capul familiei şi aşa-i plăcea să fie.

Dar, vai! La ce-i servea să fie capul familiei dacă avea un fiu care fugea de-acasă şi stătea într-un copac? Care-i scăpa printre degete şi-l făcea de ruşine?

— Ce să mă fac cu el? îi întrebă pe credincioşii care mai rămăseseră, ca să le arate că nu din pricina lipsei de efort sau de interes din partea lui ajunsese Sampath într-o stare atât de jalnică.

Îşi lovi fruntea cu latul palmei, ca spectacolul să-l ajute să treacă peste jena unei situaţii care ar fi trebuit trăită în plan privat.

Doamnelor şi domnilor din autobuz le păru niţeluş rău pentru el.

— Da, da, ce ruşine, murmurară. Şi asta venind din partea unei familii onorabile. E clar că băiatul e scrântit.

Se concentrară asupra lui Sampath, vrând să vadă cum îl va afecta zbuciumul tatălui său. În mod sigur orice fiu, chiar şi acesta, va reacţiona la o astfel de manifestare emoţionantă.

Sensibil la atmosfera încărcată de aşteptări de dedesubtul său, Sampath privi în ochii îndreptaţi în sus ai credincioşilor. Se gândi la fosta lui şcoală şi la oficiul poştal şi la toate camerele pline de oameni ce aşteptau răspunsuri la întrebări pe care adesea nici nu le auzea. Se întrebă cum se făcea că nu se simţise niciodată bine printre oameni. Era singur, prins în ritualurile enigmatice ale unei alte specii.

— Vedeţi-vă mai departe de vieţile voastre, voia să le strige. Plecaţi, plecaţi. Şi lăsaţi-mă să mi-o trăiesc pe a mea.

Numai că, evident, nu putea să le spună aşa ceva. Disperat, privi în jurul său. În mulţimea de feţe de dedesubt o recunoscu pe aceea a domnului Singh, cumnatul unui vecin din Shahkot. Domnul Singh, ale cărui scrisori le citise uneori în momentele de trândăvie de la oficiul poştal. Îl strigă, parcă implorându-i frenetic ajutorul.

— Domnule Singhji.

Îşi aminti de o scrisoare pe care acesta i-o trimisese tatălui său.

— Bijuteriile dumneavoastră sunt încă îngropate la loc sigur sub tufa de busuioc?

Domnul Singh păli.

— De unde cunoşti amănuntele astea? Sampath o zări apoi pe doamna Chopra.

— Ce mai e cu umflătura aceea din gâtul dumneavoastră, cea care se plimbă în sus şi-n jos pe trahee, care şopteşte ameninţări şi aproape că ţâşneşte afară din piept?

— Vai, murmură ea. Cine ţi-a spus? încurajat de acest nou succes, chipul lui

Sampath se însenină puţin. Întinse degetul către un bărbat chel din mulţime şi spuse:

— Şi dumneavoastră, domnule, uleiul acela secret pe care vi l-a dat doctorul din Side Gully e clar că nu are efect. Încercaţi mai bine un masaj zdravăn cu ulei de muştar şi părul o să vă crească la fel de des şi de mare ca iarba din Cherrapunjee[22] după ploaie.

Cu ochii măriţi din cauza a ceea ce văzuseră, plini de importanţă din pricina veştilor pe care le aduceau, credincioşii porniră înapoi spre Shahkot.

Era un bărbat sus în arborele de guava, un bărbat remarcabil. Ştia tot soiul de lucruri. Bandiţii îl şantajau pe bietul domn Singh. Un spirit rău se cuibărise în stomacul doamnei Chopra. Ratan Sinha folosise un ulei de păr

22 Oraş indian considerat locul cu cele mai abundente precipitaţii.

special, care nu avusese niciun efect.

Era clar că acest funcţionar de la oficiul poştal ştia mai multe decât muritorii de rând. În ochii lui depistaseră o înţelepciune rară.

Funcţionar al oficiului poştal căţărat în copac, le citi domnul Chawla membrilor uluiţi ai familiei sale câteva zile mai târziu, în săptămâna aceea, când veştile ajunseseră până la biroul local de ştiri şi fuseseră considerate demne de atenţie. *S-a anunţat că, abandonându-şi îndatoririle de la oficiul poştal din Shahkot, un funcţionar s-a stabilit într-un arbore mare de guava. Conform speculaţiilor oamenilor din popor, natura sa spirituală e una neobişnuită, iar comportamentul său pueril e pus pe seama unei înţelepciuni de nepătruns.*

Iată-l un articol modest care îl aducea pe Sampath în atenţia lumii întregi, odată cu ştirile privind penuria de alune de pământ, epidemia de broaşte de copac şi zvonul că era posibil ca produsele Coca-Cola să vină curând în India.

8

În momentul respectiv, domnul Chawla avu o revelaţie – dintr-odată, într-o descărcare copleşitoare de inteligenţă –, o revelaţie atât de rapidă şi de incredibilă în sine, că inima

îi fu aruncată într-o stare de permanentă palpitare. Sampath ar putea fi norocul familiei sale. Ar putea să se îmbogăţească. Câţi dintre asceţi nu erau, în secret, bogaţi? câţi dintre sfinţi nu erau, de fapt, cerşetori, aşa cum păreau? câţi dintre oamenii cu o înţelepciune de nepătruns nu aveau conturi bancare de neimaginat? Ce ocazie se ivise de nicăieri! Deja apăruse o schimbare în felul în care oamenii îl priveau pe Sampath: nu mai râdeau pe înfundate, nu mai rânjeau prefăcut şi nici nu mai plescăiau compătimitori din limbă. El, domnul Chawla, trebuia să acţioneze cât se putea de repede ca să fructifice posibilităţile acestea pentru familia sa, posibilităţi care, era convins, se întindeau mai departe de cel mai îndepărtat punct de pe linia orizontului pe care-l putea el zări. Renunţă la planurile sale de a reveni la Shahkot cât mai curând cu putinţă, târându-l pe Sampath după ei, şi începu să privească adăpostul paznicului, pe care familia îl folosea pe post de loc de tabără, ca pe o reşedinţă permanentă. Totuşi, ţinu gândurile acestea doar pentru sine şi nu spuse nimănui niciun cuvânt; dar, într-o schimbare bruscă de tactică, ce avu darul de a le surprinde şi de a le încânta pe mama şi pe soţia sa, care deja se instalaseră în livadă de parcă ar fi fost căminul lor

de mult pierdut, renunţă să-l mai muştruluiască pe Sampath fiindcă se căţărase în copac şi-şi îndreptă atenţia asupra altor probleme.

În încercarea sa de a spori confortul lui Sampath pentru ca acesta să-şi poată întâmpina musafirii într-un mod mai potrivit cu viziunea despre viitor a tatălui său, apelă la ajutorul lui Pinky, Ammaji şi Kulfi. Ele priviră problema cu seriozitatea cuvenită în vreme ce sorbeau ceşti interminabile de ceai cu lapte. Oare ar fi frumos să aibă un hamac? O bucată de pânză întinsă între crengi? Nu, n-ar fi suficient de măreţ. În plus, ar însemna ca Sampath să stea mereu la orizontală şi, în definitiv, era tânăr şi sănătos, deci cu siguranţă n-ar trebui să i se permită astfel de răsfăţuri. Dar o platformă?

— Poate mai târziu, spuse domnul Chawla, când o să ne permitem să cumpărăm nişte lemn şi să chemăm un tâmplar. E peste puterile noastre să construim o platformă. În orice caz:

— Nu facem nimic, interveni Sampath în momentul acela în discuţia lor. N-am de gând să stau într-o casă după toate eforturile pe care le-am făcut ca să fug de case.

În cele din urmă, hotărâră să se mulţumească

deocamdată cu un pat de sfoară întins între crengi, pe care Sampath să se poată odihni. Ridicară patul până la nivelul la care stătea Sampath; Ammaji şi Kulfi îl înmânară domnului Chawla şi lui Pinky, care se căţăraseră până la Sampath.

Mai puţin agitat decât ei în încercarea de a descoperi cea mai bună poziţie pentru noul pat şi dornic să-i vadă părăsindu-i domeniul, Sampath aşteptă nerăbdător până când patul fu aşezat într-un loc şi ancorat cu funie; apoi să instală plin de uşurare în el, căci descoperise că nu era prea confortabil să doarmă pe un trunchi tare. Oasele îl dureau, pielea i se umpluse de vânătăi, muşchii îi erau întinşi în direcţii greşite, picioarele, braţele şi alte părţi ale corpului îi amorţeau şi apoi erau cuprinse de junghiuri dureroase când i se întâmpla să se mişte din nou. Se foia tot timpul şi, la un moment dat, spre ruşinea sa, coborî din copac ca să doarmă pe iarbă, zbughind-o din nou sus chiar înainte ca familia sa să iasă din baraca paznicului, unde dormea îngropată sub cuverturi.

Într-o zi, cu ocazia unui drum în bazar, domnul Chawla observă o umbrelă de grădină mare şi vărgată, care fusese abandonată de Clubul Foştilor Membri ai Curţii. Fusese ridicată de reparatorul de umbrele, care tocmai se

pregătea să îi folosească părţile componente, când domnul Chawla îl convinse s-o cureţe, s-o cârpească şi să-i repare spiţele. Odată aranjată cât de cât, fu şi ea suită în arborele de guava. Deşi un pic şubredă, era suficient de mare ca să-l apere pe Sampath şi patul său de ploaie şi de soare. Şi, în ciuda faptului că îi păliseră culorile, dungile sale galbene şi verzi şi ţesătura striată îi dădeau încă un aer vesel.

Astfel, familia îl înzestră treptat pe Sampath cu diferite comodităţi şi cu cât erau mai complicate aranjamentele făcute pentru existenţa sa, cu atât era mai fericit. Oferea o imagine idilică, aşezat acolo, în mijlocul verdeţii, întins în patul său şi puţin aplecat înspre lume, rezumat de numeroase perne, înfofolit în serile răcoroase într-o cuvertură strălucitoare din satin, cu pete de leopard, aleasă de Ammaji din bazar. Pe cap purta o căciulă roşie din lână, ca o învelitoare de ceainic, dată tot de Ammaji, care i-o împletise şi o ridicase până la nivelul lui pe un par. Ţinea foarte mult la această căciulă, căci îl ferea de curent şi îi ţinea de cald la cap noaptea, când briza era răcoroasă, şi îi apăra urechile de vieţuitoarele de noapte, de cărăbuşii nocturni, mici şi negri, de furnici şi de molii.

— Mă simt confortabil, îşi anunţase el familia cu o

fluturare din mână, concediindu-i parcă, acum că totul era pe placul său. Preţ de o clipă, fură uluiţi, dat fiind că încă nu se obişnuiseră cu această răsturnare de situaţie. Vai, cum îl certau la un moment dat pentru tot ce făcea. Şi iată-l acum făcându-le cu mâna de parcă era un rajah ce dorea să fie lăsat singur. Când avea din nou nevoie de ei, îi convoca ţipând, încă de la răsăritul soarelui, când voia să ia ceaiul şi, puţin mai târziu, când era pregătit pentru baia de dimineaţă, care presupunea aranjamente complicate din partea întregii familii, care, în definitiv, era dispusă să facă unele eforturi în acest sens, fiindcă dintotdeauna familia fusese una curată. Da, orice alte defecte ar fi avut, nimeni n-ar fi putut spune că erau murdari şi erau decişi să nu dea nimănui niciun motiv să facă asta, chiar dacă Sampath era sus, în arborele de guava.

Dura o oră sau chiar mai mult până să termine pregătirile pentru baia lui. Îmbrăcat cu perechea sa de chiloţi în dungi, Sampath stătea pe patul său de sfoară, iar cuverturile şi pernele erau atârnate pe crengile din jur ca să se aerisească, în timp ce Ammaji încălzea pe foc o oală enormă cu apă. Găleţile pline erau apoi ridicate la Sampath cu ajutorul unui sistem de funii, proiectat special în acest scop de tatăl lui. Familia alerga încolo şi-ncoace,

în timp ce domnul Chawla striga ordine la care nu yra nimeni atentr

— Nu lăsa focul să se stingă. Unge-te cu ulei înainte să te dai cu săpun. Săpuneşte-te bine, Sampath.

Căldarea se înclina când funia era smucită de jos, iar apa curgea din ea sub forma unui jet care capta lumina zorilor şi se prelingea ca lava topită. Apoi, bucurându-se de timpul liber, Sampath stătea înfofolit în pătură şi îşi usca părul la soarele din ce în ce mai puternic, în timp ce îi era pregătit micul dejun.

Când venea vorba de mesele sale, toate eforturile lui Pinky de a se căţăra în copac cu castroanele şi farfuriile se soldaseră mai des cu accidente decât cu succese, cina ajungând fie în iarbă, fie mai rău, împroşcând şi scurgându-se pe biata purtătoare a mâncării.

— O, nu, spunea Sampath plin de tristeţe, iar maţele care-i ghiorăiau îi ţineau isonul. Era nevoie de mai multe încercări până să poată mânca ceva. Neliniştită, familia o privea pe Pinky urcând din creangă în creangă, ţinând un castron cu linte sau nişte *naan*[23] între dinţi.

— Ai grijă, *beţi,* ai grijă, dar, fleoşc! până să ajungă Pinky la Sampath, nu mai era decât o urmă pe fundul

23 Pâine asiatică plată, nedospită, consumată cu precădere la micul dejun.

castronului, iar *naan*-ul era tare şi rece şi avea câteva urme de muşcături, pentru că, în definitiv, şi Pinky avusese nevoie de combustibil ca să poată continua.

— E absurd, spuse domnul Chawla. Nu merge aşa. Şi făcu el însuşi drumul acesta o dată. *Naan* idiot, înjură când acesta îi căzu dintre buze. Linte idioată, spuse când fu împroşcat pe deget de câţiva stropi, dar când castronul se răsturnă şi ateriză, clocotit, pe piciorul său şubred, izbucni mânios. În ziua următoare ataşă o lădiţă veche de lemn aceluiaşi sistem rudimentar de scripeţi, pe care îl foloseau ca să îi livreze lui Sampath apa pentru baie, şi, de atunci încolo, mesele ajunseră până la Sampath doar trăgând de o funie şi ridicând lădiţa. Imediat ce erau pregătite jos *chapattis* pufoase şi *naan,* acestea îi erau oferite în vârful unui băţ de bambus, aşa cum se întâmpla şi cu bucăţile de murături, feliile de fructe şi alte bucate gustoase.

Din când în când, era ataşată sistemului de funii o altă lădiţă, cu vase de lut în ea, pe care Sampath le folosea pentru a răspunde chemării naturii, cât se poate de convenabil şi de igienic, fără să fie nevoit să viziteze toaleta pe care o construise domnul Chawla.

Era bine, pentru că oalele erau de unică folosinţă, desigur, iar Sampath îşi putea trage peste el umbrela ca

pe un scut, ca să poată sta liniştit pe ele. Pentru un mic comision, olarul începu să livreze seturi noi la intervale regulate.

Instalat astfel în livadă, minunându-se încă de modul miraculos în care se aranjaseră lucrurile, Sampath ajunse să ţină ceea ce deveni cunoscut sub numele de Predica din Arborele de Guava, când răspundea întrebărilor puse de oameni cu atâta farmec şi înţelepciune, încât acestea rămaseră pe veci elementele sale distinctive. Era vorba de un farmec şi o înţelepciune misterioase, desigur, dar evidente tuturor celor care veneau, în număr din ce în ce mai mare, să-l vadă, croindu-şi drum până la poteca cea îngustă, ca să privească uimiţi arătarea slăbănoagă, cu picioare lungi, dintre frunze.

Printre primii care făcuseră călătoria aceasta se numărau domnişoara Jyotsna şi domnul Gupta.

— Probabil că a trecut printr-o transformare completă şi complexă, spuse domnişoara Jyotsna. Uite ce faţă diferită are acum.

Cu siguranţă, avea o faţă mai fericită şi mai senină.

— *Namasteji*[24]*,* îi întâmpină Sampath plin de voioşie din patul său din copac, noua sa poziţie de putere. Într-adevăr,

24 Traducerea lui „La revedere", folosită, evident, cu sens ludic.

își zicea, ţinea la ei. Dintotdeauna avuseseră intenţii bune, spre deosebire de mulţi alţii pe care putea să-i numească.

— Bună, Sampath, spuse domnul Gupta. De ce nu m-ai luat cu tine? Mai făceam şi eu o pauză de la domniţa de-aici. Arătă înspre domnişoara Jyotsna cu o expresie amuzată întipărită pe chip.

— Când vrei o pauză, nu trebuie decât s-o trimiţi la magazinul de sariuri şi *salwar kameez,* râse Sampath. Ştii cât de mult îi plac domnişoarei aici de faţă hainele... A, dar poate că nu e o idee aşa de bună. Deja datorează Magazinului de Modă pentru Doamne 152 de rupii şi 80 de *paisa*[25].

Odată, când domnişoara Jyotsna fusese chemată în biroul lui D.P.S., Sampath avusese prilejul să examineze conţinutul poşetei sale: rujul şi pieptenele, batista brodată, chitanţele şi acele de siguranţă, caramelele şi tabletele de medicamente homeopate...

Domnişoara Jyotsna duse mâna tremurândă la gură. Sângele îi năvăli în obraji. Păstrase strict secretă datoria ei de la magazinul de sariuri. Ce mai ştia Sampath despre ea? auzise că îi uimise pe credincioşii templului lui Krishna cu clarviziunea sa; acum îşi folosise puterile ca să o

25 A suta parte dintr-o rupie, moneda naţională a Indiei.

examineze pe ea.

Îl înghionti cu cotul pe domnul Gupta.

— Fii respectuos cu el, îi spuse, surprinzându-l cu nota cea nouă, reverenţioasă, a vocii sale.

Era cu siguranţă cuprinsă de veneraţie faţă de ceea ce vedea. Chiar şi bărbatul de la magazinul de betel, care venise şi el în vizită, gândindu-se că poate mai vindea din marfă cât timp îşi satisfăcea curiozitatea, se întoarse ca să se uite urât la domnul Gupta şi zise:

— Se pare că sunteţi necunoscător în domeniul spiritual.

— Dar nu e decât Sampath, protestă domnul Gupta.

Însă era clar că nu era doar Sampath. Era Sampath cel cu înţelepciunea de nepătruns, aşezat în adăpostul său din copac.

După lucru, li se alătură şi vânzătorul de la magazinul de dulciuri, apoi doi studenţi care chiuleau de la un curs, spălătorul care venise cu bicicleta, o femeie însărcinată care dorea să ştie dacă bebeluşul ei va fi fetiţă sau băiat.

— A, da, le spuse ea plină de satisfacţie celor care stăteau sub copac alături de ea, are aceeaşi expresie ca înţeleptul *samadhi*[26] din Tajewala. Aţi văzut, poate, fotografiile?

---

26 Credinţă non-dualistă hindusă, în care subiectul observator devine una cu obiectul observat.

— Fiul meu se învârte într-un mediu nefast, o întrerupse una dintre rudele disperate, dar spirituale, ale lui Lakshmiji, îmbrăcată cu un sari galben-canar. Ce pot să fac?

— Dacă pui lămâi în lapte, se acreşte, răspunse Sampath într-o dispoziţie deosebit de sociabilă şi fericită, imitând bătrânii din Shahkot, cărora le plăcea să şadă la porţi în după-amiezile de iarnă, vârâţi în şosetele şi pălăriile lor călduroase şi ţinând predici trecătorilor. Dar, dacă pui şi nişte zahăr, doamnă, uau! Ce gust bun are laptele. Astea sunt lucruri pe care nu mai e nevoie să ţi le spun eu. Ştii bine că te purtai întocmai ca fiul tău când erai tânără.

Era impresionat de câte detalii reţinuse de pe vremea când citea scrisori la poştă. Ei bine, putea să le scoată dintr-un compartiment secret al creierului său, aşa cum scotea un magician iepurii din pălărie. Cu câtă admiraţie îl priveau oamenii de sub pom! Niciodată până atunci nu mai simţise plăcerea dulce şi unică pe care o simţea când dădea sfaturi, plăcere care îi cuprindea acum toată fiinţa şi-i făcea chipul să strălucească.

— Adică vrei să spui că trebuie să-l îndepărtez de prezenţa acestor personaje nedorite? întrebă ruda lui

Lakshmiji.

— Dacă pui un pui la foc şi-l uiţi acolo, în scurt timp nu mai e pui, ci oase şi cenuşă. Dacă laşi un ceainic pe foc, apa se înfierbântă şi apoi, dacă nu îl ia nimeni, fierbe până nu mai rămâne nimic. Dacă fiul tău se joacă cu un şoarece mort şi împuţit, nu stai să te gândeşti: oare să-l las în pace, să-l las să se joace? Nu, arunci şoarecele şi iei copilul în casă ca să se spele pe mâini.

Domnul Chawla şi Pinky, care tocmai se întorseseră dintr-o incursiune la piaţă, exact la timp ca să audă ultima propoziţie, se uitară neîncrezători unul la altul când observară cât de atenţi îl ascultau oamenii pe Sampath.

— Ai auzit? o întrebă domnul Chawla pe Pinky.

— Un şoarece mort şi împuţit? spuse Pinky neîncrezătoare.

— Dacă nu pliveşti buruienile, spuse Sampath, roşia ta nu va da roade.

Ammaji şi Kulfi, îmbujorate de mândrie, făceau deja parte din mulţime. Ascultau fiecare cuvânt rostit, aplecându-se înainte ca să audă un bărbat cu faţa rotundă întrebând:

— Sunt depăşit de lucrurile spirituale. Cum pot să mă concentrez la responsabilităţile mele?

— Dacă vorbeşti cu o fată tânără atunci când se află în faţa oglinzii, parcă vorbeşti cu un surd. Şi poţi să împiedici un fluture de noapte să zboare în lumină dacă-i spui că trebuie să se gândească la cei trei copii ai săi?

— Vrei să zici că mi-am uitat îndatoririle faţă de soţie şi de copii?

— Odată, unchiul meu avea un cocoş şi o insectă şi-a depus ouăle aproape de fundul lui. Ştia că micuţii vor avea un locşor călduţ în care să trăiască şi suficientă mâncare până să se facă destul de mari ca să plece.

— Care e cea mai bună metodă să-ţi dai seama de existenţa lui Dumnezeu? Calea devoţiunii sau cea a cunoaşterii?

Întrebările curgeau repede şi nervos.

— Unora le place peştele doar dacă e gătit într-un curry uşor. Alţii sunt acri din fire şi nu trebuie să mănânce peşte marinat. În sud, e apreciat peştele gătit cu apă de cocos. Eu personal prefer *pomfret* în sos de chili şi fructe de tamarin, îngroşat cu făină de năut.

— Unde să-mi încep căutarea? Care e punctul de plecare?

Sampath zâmbi; apoi căscă şi-şi trase căciula pe ochi. Obosise şi, la fel de repede şi de uşor ca un copil, adormi.

O tăcere plină de şoapte se aşternu peste musafiri. Kulfi se ridică fără zgomot şi se îndepărtă în vârful picioarelor ca să se apuce să pregătească cina lui Sampath. În Shahkot, gătea doar din când în când, în momentul în care inspiraţia urca din adâncurile subconştientului ei, se năpustea şi o înghiţea asemenea unui val de maree.

Dar cum să împace visele sale sălbatice cu viaţa paşnică din Shahkot, cu bucătăria minusculă, cu prânzurile şi cinele luate pe masa veche, acoperită cu muşama? întotdeauna, felurile de mâncare pe care le gătea nu erau pe măsura viziunilor sale lăuntrice; nu era deloc mulţumită de ingredientele pe care le găsea îmbuteliate şi împachetate pe rafturile magazinelor sau ofilite în coşurile din bazar; bucătăria era prea mică pentru amploarea operaţiunilor pe care le avea în minte; gătitul îi era mereu întrerupt de vecinii care investigan mirosurile ce le pătrundeau în case venind dinspre cuptorul ei.

— Nu amesteca peştele cu pui, o sfătuiau.

— Prăjeşte întâi ceapa şi după aceea usturoiul. Nu turna laptele decât înainte să termini. Frustrarea creştea înăuntrul ei ca un nor enorm, ce bloca orice altceva, iar privirea şi auzul i se înceţoşau. Sampath gusta din tot ce pregătea ea, zâmbea şi dădea admirativ din cap, dar Kulfi

era neconsolată. Era cu totul şi cu totul anapoda. Îi trebuiau săptămâni întregi ca să se calmeze, aşezată alături de Sampath pe acoperiş, într-o tăcere deplină. La câteva luni, când valul de maree revenea, evenimentul se repeta întocmai.

Domnul Chawla se obişnuise să ridice din umeri în faţa ei. Toate încercările sale timpurii de a o învăţa să interacţioneze normal cu lumea reuşiseră să o impresioneze cam cât reuşeşte apa să impresioneze materialele impermeabile; în schimb, imediat ce Sampath crescuse destul de mare, îşi îndreptase toată atenţia asupra lui, căci, simţea el, cea mai mare responsabilitate a sa era să-l determine să funcţioneze măcar cât de cât în lume. Sigur că existaseră unul sau două momente în care fusese foarte îngrijorat, de pildă, atunci când Kulfi încercase să fure plantele experimentale de la expoziţia anuală a Centrului Agricol sau când încercase să pătrundă în cuşca unor fazani rari, în micuţa grădină zoologică a Shahkot-ului, ca să prindă unul şi să-l gătească. De fiecare dată fusese prinsă de paznici, care presupuseseră că era doar un vizitator rătăcit şi la fel de deranjant ca tot restul mulţimii venite să caşte ochii. Din fericire, evenimentele acestea nu se repetaseră.

Şi Ammaji o lăsase în pace pe Kulfi, în afara unor comentarii şi lamentări murmurate, care ţineau de datoria ei de soacră. Se bucura în secret că venirea lui Kulfi nu schimbase rolurile jucate de ea şi de domnul Chawla în gospodărie. Unele femei, bietele de ele, avuseseră nenorocul să-şi vadă fiii întorcându-le spatele şi ignorându-le cu totul după ce se căsătoreau.

Aici, în livadă, opreliştile puse de alţii în calea lui Kulfi şi măsura în care ţinea cont de ei scăzuseră şi mai mult, astfel că, asemenea lui Sampath, descoperi uşurarea pe care o aducea spaţiul. Înspirată de pădure, se angajase într-o serie de experimente, într-o cruciadă ferventă, menită să dea viaţă închipuirilor ei celor mai fantastice. Gătea afară, la soare, sub cerul nesfârşit. Simţea că se afla la marginea unui lucru imens. În jurul ei se desfăşura un relief pe care îl înţelegea în profunzime, fără să stea să se gândească sau să analizeze, îl înţelegea în acelaşi mod în care îl înţelegea şi fiul ei, fără să fie nevoită să scoată un cuvânt sau să închege o relaţie şi să o întreţină. Pinky îi era ca o străină, o enerva şi câteodată chiar o speria; noroc că era aşa independentă. Dar pe Sampath îl *cunoştea.* Cunoştea motivul pentru care stătea în copac. Era locul ideal pentru el; era acolo unde trebuia să fie.

De fiecare dată când îl vedea în patul său, de fiecare dată când îi vedea faţa pândind dintre frunze, îşi amintea de ziua în care se născuse, naşterea sa amestecându-se în mintea ei cu furtuna cea mai sălbatică la care fusese martoră, cu sfârşitul foametei şi cu miracolul argintiu al ploii. Acolo, în mijlocul haosului, chipul fiului ei exprima o seninătate rară, cufundarea într-o lume diferită de cea în care se născuse.

Gătea doar pentru Sampath, lăsând-o pe Ammaji să se ocupe de masa pentru restul familiei, căci judecata lui era singura în care Kulfi avea încredere.

Muncea aproape toată ziua, încercând una şi alta, dând naştere, chiar şi în aceste zile de ucenicie pe lângă imaginaţia ei, unor feluri de mâncare atât de aromate şi de excepţionale, încât ceilalţi puteau doar să bănuiască ce pierdeau în funcţie de mirosurile care se ridicau din oalele ei, care îi intoxicau în asemenea hal încât, până la sfârşitul serii, abia dacă-şi mai aminteau ce se întâmplase când plecaseră de la întrevederea cu Sampath. Şi totuşi, se simţeau copleşiţi de un sentiment de magie şi de bunăstare. După privirea lui Sampath, şi el era pătruns de un sentiment asemănător, dar într-o măsură mult mai mare. Pe zi ce trecea, obrajii lui se rotunjeau uşor;

expresia încordată şi îngrijorată i se topea într-una de mulţumire; trecerea lină a zilelor şi nopţilor care se ridicau şi cădeau peste el se reflecta delicat pe chipul lui, iar ochii săi oglindeau liniştea dealurilor din depărtare.

9

— Şi cursul meu de dactilografiat? îşi întrebă Pinky tatăl într-o dimineaţă, la scurt timp după Predica din Arborele de Guava, când devenise evident, după părerea ei, că nimănui nu îi păsa că viaţa din Shahkot a lui Pinky Chawla fusese atât de neplăcut întreruptă de mutarea lui Sampath pe coasta dealului. Totul fusese foarte bine timp de o săptămână sau două, dar ajunsese la concluzia că, dacă situaţia aceea se transforma într-un aranjament permanent, nu-i convenea.

Numai că domnul Chawla se gândea la altele. I se acordase de la serviciu un concediu mai mare pentru rezolvarea problemelor personale, ceea ce însemna că avea suficient timp să vadă dacă planurile sale secrete pentru Sampath – şi, într-adevăr, pentru întreaga familie – aveau să funcţioneze. Cu mintea în altă parte, îi spuse fiicei sale:

— La ce e bun? Serios, e o prostie să faci un curs pentru ceva atât de simplu.

Era foarte nedrept din partea lui, mai ales că el însuşi îi explicase nu cu multă vreme în urmă:

— E foarte important ca tinerele să ştie să facă un lucru util, nu doar să stea acasă şi să se mărite. Trăim într-o Indie modernă. Ar trebui să faci un curs de dactilografiat.

Pe Pinky n-o interesa dactilografiatul şi, cu siguranţă, nu-şi dorea să ştie să facă un lucru considerat util în India modernă, dar era conştientă de necesitatea de a-şi face zilnic apariţia în bazar. Cine nu făcea aşa îşi pierdea cu desăvârşire locul în ierarhia lucrurilor, chiar propria identitate în sfera socială. Acum, condamnată la o singură călătorie pe săptămână pentru a face provizii, pentru a merge la bancă, la poştă şi în alte asemenea locuri, care presupuneau prezenţa în oraş, îşi dădu seama că trebuia să profite cât putea de pe urma celor mai mici oportunităţi, iar aceste plecări deveniră punctul culminant al vieţii sale din livadă.

— Oare să mă-mbrac cu asta? mormăia pentru sine înainte de toate. Nu, o să mă-mbrac cu aia. Nu, culoarea nu e bună. E prea închisă pentru o tânără. Of, culoarea nu e bună. Îşi petrecea întreaga săptămână de dinaintea unei zile de mers în oraş încercând să decidă ce să poarte şi începea să se gândească la ţinuta pentru viitoarea

călătorie imediat ce ajungea acasă din staţia de autobuz, agitându-se încolo şi-ncoace cu ace şi aţă, săpun pentru spălat şi apret. Ştia că era în dezavantaj cu o mamă incapabilă să meargă la cumpărat haine, cu care nu putea discuta ce compleu se putea purta la un eveniment şi ce gablonţ se potrivea cu perechea de papuci. Gusturile lui Ammaji erau cu un secol în urmă şi nici Sampath sau tatăl ei nu-i erau de ajutor. Era singură în încercarea de a-şi păstra poziţia în societatea din bazar. Hainele alese erau spălate şi atârnate la uscat pe tufele de *lantana*[27], iar noaptea erau lăsate sub cutii cilindrice din metal, ca să se întindă cele mai multe dintre cute. Când apărea în toată măreţia eforturilor sale, arăta de parcă se pregătea să participe la o paradă de modă. *Dupatta* îi flutura în urmă în valuri diafane acoperind peisajul, iar cantităţile impresionante de bijuterii care făceau parte din costumaţie aruncau sclipiri pe faţa ei, pe care o pudrase cu roz şi alb. De fapt, era îmbrăcată chiar nepotrivit pentru un drum la piaţă. Mai mult, îşi luase obiceiul ciudat de a susţine că era urmărită. Era suficient ca o persoană să se atingă în treacăt de ea pe stradă pentru ca Pinky să anunţe când se întorcea:

27 Plantă cu flori galbene şi roz şi fructe comestibile, care creşte la tropice.

— Un bărbat m-a urmărit tot drumul până acasă, holbându-se la mine cu ochii lui mari şi bulbucaţi.

Domnul Chawla se temea că faptul că locuia atât de departe de Shahkot i se cam urcase la cap. Fără îndoială, dacă o persoană acorda atâta atenţie îmbrăcămintei şi imaginii, aştepta o reacţie dramatică de la ceilalţi, astfel că, dacă aceasta nu apărea de la sine, trebuia inventată. Era un lucru foarte periculos şi trebuia stârpit din faşă imediat, considera el.

— Întâi te-mbraci de parcă urmează să participi la concursul pentru Miss India, îi spuse, şi după aia te plângi că lumea se uită lung la tine. Normal că oamenii se uită lung la tine dacă te dai în spectacol în halul ăsta. Însă chestia cu urmăritul e doar în capul tău. Te-mbraci cum te-mbraci şi eşti aşa plină de tine! Dacă se-ntâmplă să tuşească cineva, gata, eşti convinsă că te-a urmărit toată dimineaţa.

Insistă ca Pinky să facă pe viitor toate drumurile la bazar îmbrăcată în bumbac simplu, lipsită de podoabe de aur şi zorzoane înflorate, cu o faţă cât se poate de spălată şi curată – ceea ce, însemna, desigur, cât se poate de simplă şi de urâtă.

— Exagerezi, îi răspunse Pinky.

Cum naiba să se lase văzută în public într-un asemenea hal? Cum îndrăznea el să-i înfrâneze gustul în materie de modă? Era suficient ca s-o apuce isteriile, dar reuşi să se abţină.

— Poate, rosti într-un ultim efort de a-şi păstra demnitatea, poate că într-adevăr nu m-a urmărit nimeni.

Numai că, hotărând că trebuia învăţată să fie moderată şi cu bun-simţ, tatăl ei îşi reluă insistenţele de a se îmbrăca sobru. Şi, pentru a iniţia această nouă înfăţişare, trebuia, decise el, să-şi însoţească bunica în oraş ca să-şi cumpere o proteză nouă, căci, de curând, Ammaji hotărâse că viaţa ei nu era completă fără aşa ceva.

— Uită-te la bătrâna Shantiji, spunea ea. N-are niciun fel de probleme când mănâncă. Familia ei are grijă de ea. În fiecare an îi cumpără o proteză nouă. Aşa cum spuneam, au grijă de ea. Ai văzut cum a crăpat osul ăla între măsele şi-a dat pe gât măduva? Normal, eu n-am avut... în orice caz, ce noroc pe ea că familia ei are grijă de ea.

Dacă făcea astfel de aluzii, chibzuia Ammaji, fără îndoială că va primi în cele din urmă ce-şi dorea. O aluzie trebuia să fie indirectă, era drept, dar trebuia să fie şi clară, altfel trecea neobservată şi era inutilă.

— Dacă vrei proteză, o să capeţi proteză, spuse domnul

Chawla ca s-o facă pe maică-sa să tacă din gură.

Oare o să-l lase vreodată-n pace cei din familia lui, ca să le poată planifica în linişte viitorul? Dacă era după ei, noile posibilităţi ivite de pe urma renumelui lui Sampath ar rămâne pe veci nevalorificate şi neexploatate. Fireşte, era adevărat că-şi dorea numai îmbunătăţiri pentru familia sa.

— Bătrânii nu trebuie să mai sufere, spuse el cu emfază, ca şi cum ideea unui substitut pentru dinţi fusese a lui de la bun început.

Simţindu-se atât de ştearsă că-i venea să plângă, Pinky îşi urmă cu paşi apăsaţi bunica în staţia de autobuz. Spre deosebire de nepoata sa, Ammaji era bine dispusă. Aerul din afara oraşului era răcoros şi curat şi-i amintea de copilărie. Nepotul ei se dovedea a fi un succes de proporţii, întocmai cum îşi imaginase dintotdeauna că va fi. Iar acum se ducea să-şi ia proteză.

— După ce luăm proteza, îi spuse plină de generozitate lui Pinky, putem să mergem să vedem *Love Story 85.*

În mod sigur, un film bun ar îmbunătăţi starea de spirit a lui Pinky. Îi fusese greu să stea în autobuz cu cineva atât de acru şi deloc dispus să vorbească. Într-adevăr, reflectă ea, Pinky era prea încăpăţânată. Dacă nu se-ntâmpla cum voia ea, se bosumfla şi încerca să-i facă pe toţi să se simtă

la fel. Şi necazul cu cei care se purtau aşa era că, într-un final, incapabili să le suporte bosumflarea, oamenii cedau în faţa lor şi primeau tot felul de daruri şi de trataţii. Oamenii cu suflet mare erau cei care sufereau pe lumea asta. Nimeni nu le dădea atenţie. De exemplu, felul în care fusese ea ignorată în privinţa protezei. Luni întregi, ba nu, ani, suportase starea aceea de disconfort şi privaţiune. Şi totuşi nu era ea omul care să se bosumfle şi să se plângă.

Rugându-se să nu fie văzută de niciuna din cunoştinţele sale sau din celelalte fete de la Politehnică, Pinky o târî pe Ammaji printr-o reţea de străzi lăturalnice, întunecoase şi murdare, insistând să meargă pe drumul din spate către bazar ca să fie văzută de cât mai puţini oameni posibil; era încordată şi cu ochii în patru la eventuale incidente care ar putea face-o de ruşine în faţa unei adunături de cunoştinţe care nu meritau plăcerea de a asista la umilirea sa.

Femeia care vindea proteze avea o grămadă de modele întinse în faţa ei pe o saltea din colţul bazarului, aşezată între femeia cu peştele şi cea cu găleţile de plastic. Fără să fie deranjată de mirosul de peşte, Ammaji se lăsă pe vine pe saltea şi le probă pe toate. Una era prea mare, altele prea mici... În cele din urmă, găsi una care părea să i se potrivească.

— Da, da, spuse femeia care vindea proteze, o să-ţi fie bună. Mai bine să-ţi fie un pic largă decât prea mică.

Ammaji probă noul dispozitiv, mişcându-şi şi contorsionându-şi buzele peste extensia nefamiliară din plastic, lovind apreciativ unul de celălalt cele două noi rânduri de dinţi.

Doar mai târziu avu ceva ghinion.

Ieşiseră de la cinema, iar Pinky se simţea oarecum îmbunată de scenele încântătoare la care fusese martoră, între erou şi eroină, care depăşeau obstacole crunte şi terorizante. Acest *Love Story* era un film ce nu suporta niciun fel de comparaţie. Când apăruse pentru prima dată, şirul de oameni care aşteptau să intre şerpuia de la cabina de bilete la porţile universităţii, se încolăcea pe la colţuri şi se întindea pe străzi, blocând traficul. Mulţimile o porecliseră pe eroină Coapse de Tunet[28] şi se duceau iar şi iar să o vadă interpretând, lipsită de griji, faimoasa scenă a cascadei. Acolo, sfidând dorinţele părinţilor, diferenţele de venit şi religie şi regulile castelor, cânta sub jetul de picături împreună cu iubitul ei, egalându-l doar prin atributele supreme ale iubirii adevărate şi ale frumuseţii. Nu exista nimic mai bun decât să vezi o dramă

28 Thunder Thighs în text (engl.).

mulţumitoare, una care-ţi făcea sângele să curgă din nou cu putere prin vene. Ammaji şi Pinky ieşiră mai puternice în după-amiaza târzie şi se opriră la o îngheţată la Hungry Hop Kwality Ice Cream.

În momentul acela, Pinky zări Maimuţa de la Cinema! maimuţa de la Cinema, cea care hărţuia de atâta timp doamnele din oraş ca să le fure cornetele cu alune. Iat-o chiar acolo, înaintând în salturi către ele! Hai Rama, cum de li se-ntâmplase să uite? Cum de putuseră să meargă la film fără nişte însoţitoare puternice şi capabile! Asta li s-ar fi întâmplat lor. Maimuţa se apropie. Era aşa curajoasă, nu trăda nici cea mai mică teamă. Orice om s-ar fi simţit puţin ciudat să jefuiască astfel în plină zi. Ochii căprui ai maimuţei erau însă reci şi nemiloşi, cu marginile înroşite şi aţintiţi cu hotărâre asupra lor. Într-un acces de groază, cu inima prăbuşindu-se într-un abis întunecat, Pinky urlă:

— Fugi, fugi, fugi. Fugi, Ammaji. Lasă îngheţata şi fugi.

Numai că Ammaji, căreia tocmai îi fusese înmânat un cornet zdravăn cu ciocolată de către băiatul de la Hungry Hop, alergă cu el în mână – nu că ar fi contat, pentru că Maimuţa o ignoră şi alergă în locul ei după Pinky, chiar dacă aceasta nu avea absolut nimic de mâncare. O apucă de *dupatta* şi o ţinu bine, în timp ce fata urla ca trenul şi

se zbătea pe strada din bazar, urmată de galantul băiat Hungry Hop, care fusese trezit din starea sa de placiditate obişnuită de ţipetele alarmate, în definitiv, nu se putea spune că nu ştia să se poarte în astfel de situaţii. Şi el mergea frecvent la cinema.

Însă acum, în mod inexplicabil, din motive cunoscute doar de ea, Ammaji hotărî, în toiul confuziei, prafului ridicat şi alergăturii, să ia o gură de îngheţată. Şi când încercă, proteza, destabilizată de atâta activitate, i se desprinse de pe gingii. Agăţată în îngheţată, rânjea oribil către ea, ca un desen înfricoşător: dinţi de schelet batjocorind-o, încoronând muntele de ciocolată, ca un afront adus vârstei sale înaintate.

Îngrozită, Ammaji aruncă cornetul şi, confundându-l cu alunele sale preferate, învelite într-un sul de hârtie, Maimuţa îşi îndreptă atenţia către ea, puse laba pe cornetul cu proteza şi alergă spre un copac.

— Vai, hoţ neruşinat, ţipă furioasă Ammaji, întorcându-se şi fugărind primatul. Dă-mi-o-napoi. N-ai ce face cu ea, măgar prost ce eşti.

— *Maimuţoi* prost, nu măgar, tanti, spuse Hungry Hop, oprindu-se la jumătatea drumului, uimit că încurcase nişte fiinţe atât de diferite una de alta. E maimuţoi, nu măgar.

— Maimuţoi-măgar, ţipă Ammaji. Nu mai sta acolo ca prostul, fugi după el.

Şi, amintindu-şi de îndatoririle sale, băiatul de la Hungry Hop se repezi după creatură, urlând şi răcnind, agitând prin aer două beţe într-un fel atât de alarmant, că până şi maimuţa aceea îngrozitoare, dezamăgită că nu găsise alune şi puţin intimidată, lăsă cornetul să-i cadă, goni nebuneşte peste acoperişurile magazinelor şi dispăru. Băiatul de la Hungry Hop recuperă proteza dintr-o băltoacă de ciocolată topită şi i-o înapoie, atârnată cu grijă de capătul unui băţ, lui Ammaji.

Pinky nu-şi amintea să mai fi fost paralizată de groază în asemenea hal vreodată în viaţă. Iat-o, arătând ca o măturătoare, cu proteza bunicii expusă în public, mai întâi pe vârful unui cornet de îngheţată furat de o maimuţă şi apoi bălăngănindu-se umilitor de capătul unui băţ. În ce hal se dăduseră în spectacol. O mulţime care aclama se strânsese să asiste la distracţie. Numai că băiatul de la Hungry Hop tratase întreaga situaţie cu o asemenea nonşalanţă, că Pinky se înmuiase plină de recunoştinţă.

— Poftim, spuse el bucuros şi scutură băţul. Ai făcut destulă mişcare pentru o săptămână întreagă, nu-i aşa?

Îi aruncă un zâmbet strălucitor şi drăguţ şi apoi se

întoarse pentru a face o plecăciune către mulţimea care îl felicita zgomotos.

— Normal că, după ce te-a văzut, se întoarse el către Pinky, maimuţa trebuia să se ia după tine. Probabil a crezut că eşti vreo rudă de mult pierdută.

Râse încântat de propria-i glumă, făcându-i semn cu ochiul lui Pinky cum că remarca sa nu trebuia luată în serios. Şi Pinky – cine poate explica astfel de lucruri? –, care-l văzuse zi de zi pe băiatul de la Hungry Hop şi care se oprise aproape de fiecare dată când fusese la piaţă ca să-şi cumpere îngheţată şi nu se gândise deloc la asta, îşi simţi inima prăbuşindu-se, pentru a doua oară în ziua aceea, de pe o stâncă parcă, bum! în vid.

Băiatul ăsta de la Hungry Hop era drăguţ. Nu era deloc stânjenit. Nici urât, în definitiv. Părul îi era creţ, iar nasul i se arcuia plăcut, la fel ca şi gura. Şi când te gândeşti că-l văzuse atât de des, pe când era frumos îmbrăcată, şi abia dacă-l observase... iar azi, uite unde ajunsese, se uita la el cuprinsă de un interes subit, îmbrăcată doar într-un *salwar kameez* alb, croit prost şi decolorat, fără inel în nas, încălţată cu papuci fără poleială şi nesuflaţi, cu ochii necreionaţi ca să pară mai pătrunzători... Atât de conştientă era de simplitatea ei, că nu putea nici măcar

să-i întoarcă zâmbetul; de fapt, tot ce putea să facă era să nu izbucnească în lacrimi.

Imediat ce ajunse acasă, izbucni *de-adevăratelea* în lacrimi. Plângea de furie pentru că fusese îmbrăcată atât de simplu, pentru că era numai vina familiei ei; plânse mult şi tare... Of, îşi zicea, tatăl ei era din cale-afară de nesuferit, o trimisese în oraş îmbrăcată ca o servitoare, pe când alţi taţi făceau toate eforturile pentru ca fetele lor să arate îngrijit şi să poarte haine cum se cuvine. Bunica ei oribilă îi sporise umilinţa. Familia ei era din cale-afară de îngrozitoare şi, nu încăpea nicio îndoială, avea să-i distrugă pe veci şansa la iubire.

Of, şi se gândea din nou la băiatul Hungry Hop, care ar fi putut, dacă ea ar fi arătat ca de obicei, să joace în viaţa ei un rol care să nu se rezume la îngheţată.

Hohotea întruna, iar sunetele cele sfredelitoare şi pline de jale se înălţau printre frunze până la Sampath, ridicând părul pe el. Jos, gura lui Ammaji se deschise pentru un căscat deosebit de sonor, numai pentru ca proteza să-i cadă din nou – de data asta în oala cu mâncare.

— De ce plângi? o întrebă Ammaji plină de grijă în timp ce pescuia proteza care plutea prin sos, colorându-se permanent într-un galben înfiorător din cauza curry-ului. O

scoase cu o lingură, fixându-şi-o la loc în gură. În mod sigur, fusese o zi plină de succese.

Pinky se văită din nou.

— Offff, offfff, offfff, răspunse disperată.

Poate că plângea de mila lumii, îşi zise

Ammaji.

— Uită-te la dinţii mei, şi-i arătă lui Pinky, în încercarea de a o înveseli, un rânjet fioros de culoarea curry-ului.

Uimită de galbenul strălucitor, Pinky se opri preţ de o clipă.

— În fine, ce mai contează la vârsta mea? spuse Ammaji mulţumită de reacţia nepoatei sale.

Supse din dinţi aroma cinei. Că sunt galbeni, albaştri sau negri, tot e mai bine decât fără dinţi, nu?

Dar Pinky, văzând cum încerca Ammaji s-o păcălească să nu mai plângă, reveni la smiorcăiala sa, răzbunându-se. Offff, offff, offf, se tânguia ea.

10

Înainte să se-mplinească o lună de când trăiau în livadă, domnul Chawla reuşise să aducă tot felul de îmbunătăţiri aranjamentelor de locuit ale familiei sale, pentru că, în definitiv, fuseseră cu toţii forţaţi să se mute în mediul rural şi nu erau obişnuiţi să se descurce fără confortul de la oraş

– şi de ce să facă asta? Cu ajutorul unui electrician, se conectase la liniile electrice ale spitalului, ca să aibă lumină, trăgând o încrengătură de fire de la stâlpii electrici direct în grădină. Graţie aprovizionării excelente de care se bucura spitalul, erau scutiţi de căderile şi fluctuaţiile de tensiune îndurate de restul oraşului. De asemenea, pusese o gloată de vizitatori obişnuiţi ai livezii să lege o reţea de ţevi de apă ce ducea de la o gaură din apropiere, pe care o făcuseră într-una din conductele principale într-o noapte întunecoasă, la un rezervor privat de apă. Provizii precum kerosenul, chibriturile, lumânările sau săpunul le erau aduse direct de la magazinul din oraş, ca un favor excepţional, deşi locuiau în afara razei obişnuite de livrare. Domnul Chawla era extrem de mândru de aceste realizări.

Apa ţâşnea în rezervor cât era ziua de lungă. Seara, un şir de becuri colorate împodobea aleile livezii, luminând dramatic frunzişul şi aruncând o strălucire delicată asupra familiei ce se odihnea pe paturile aşezate în faţa adăpostului paznicului. Adăpostul avea acum un nou acoperiş din foi de aluminiu în locul paielor simple, iar înăuntru se găseau un televizor şi un cufăr din metal, plin de cuverturi călduroase şi de şaluri. Poate că va avea ocazia, cât de curând, să extindă locuinţa, construind o

bucătărie şi o baie. Avea să cumpere un frigider şi un scuter. E drept că Sampath nu adusese nicio para, dar domnul Chawla nu era omul care să stea degeaba şi să se plângă.

— Oricine poate scoate ceva din nimic, repeta el sub copac, dat fiind că-i plăcea să creadă că Sampath încă îl aprecia şi învăţa de la bătrânul său tată. Dacă te străduieşti suficient, ceva tot iese. Tu însuţi ştii bine că olarul face oala dintr-un bulgăre de ţărână. Un pictor pictează cu urină de cămilă.

— Un cerşetor întinde mâna goală, spuse Sampath, terminând fraza într-un mod atât de uşuratic, încât domnul Chawla fu luat prin surprindere de obrăznicia fiului său, dar îşi susţinu din nou punctul de vedere.

— Ideea e să lucrezi cu ce ai, chiar dacă asta înseamnă nimic.

Dar oare exista nimic? Se uită în sus, către Sampath, îi privi faţa, se gândi la ce spusese şi se simţi uşor neliniştit...

Apoi, după o vreme, renunţă să mai asculte sau să mai privească foarte atent. Închirie vechea lor casă din Shahkot unui secretar de la compania de fertilizare. Îşi deschise un nou cont la bancă şi abordă firmele care ar fi

putut fi interesate să-şi facă publicitate în livadă, un loc care nu numai că ar fi asigurat produselor lor un public considerabil, dar le-ar fi adus acestora şi o aură de curăţenie, de puritate. Şi începu să se gândească la titluri şi la acţiuni. Titlurile şi acţiunile erau o idee bună, pentru că nu erau în niciun caz ostentative şi, îşi dădu seama domnul Chawla, când văzu cât de mult respect aveau vizitatorii faţă de viaţa austeră pe care o ducea Sampath, era necesar să păstreze un echilibru atent între imaginea de abstinenţă şi confortul real.

Poate ar fi mai bine ca familia să se descurce fără frigider şi fără scuter motorizat? Poate chiar fără publicitate? O, nu! Poate că ar trebui să deschidă contul bancar cu o destinaţie specială, aceea de a construi un templu? Astfel, atenţia ar fi distrasă către aspectele religioase şi donaţiile ar curge gârlă. Nu că ar fi avut el de gând să înşele sau să fure. Chiar *vor* construi un templu! apoi ar veni şi mai multe donaţii. Mintea îi sărea la nesfârşit de la o schemă încântătoare la alta.

Începu să le perceapă taxe conducătorilor de ricşe şi şoferilor de autobuze ca să-i lase să intre şi să parcheze în curte, iar aceştia erau bucuroşi să se supună, căci ei înşişi aveau un succes colosal încasând o sumă fixă pentru

călătoria de la bazar la livadă şi înapoi. Chiar şi autobuzele care duduiau pe şosele în drum spre destinaţii mai îndepărtate au început să facă ocoluri regulate pentru ca pasagerii să-l poată vedea pe acest faimos Baba în sihăstria sa din vârf de copac, să poată zări dulceaţa zâmbetului său, seninătatea absentă a privirii sale.

Cărarea ce ducea la copacul lui Sampath fusese lărgită şi era măturată şi stropită cu apă de trandafiri; o scară mică fusese sprijinită de trunchi pentru ca aceia care voiau să fie binecuvântaţi (şi toţi erau interesaţi, bineînţeles) să poată urca până la locul în care atârnau picioarele lui Sampath. Când degetele sale de la picioare se lăsau pline de reverenţă peste capetele lor, îi cereau binecuvântarea şi coborau de acolo simţind o uşoară îngâmfare sau chiar mândrie.

Mai fuseseră făcute şi alte aranjamente. Lui Ammaji i se dăduse în grijă ghereta cu ceai, care funcţiona sub o bucată de pânză întinsă între patru stâlpi, astfel că, spre bucuria ei, putea să-şi petreacă timpul sporovăind cu vizitatorii care comandau o gustare-două, o Campa Cola[29] sau chiar un prânz frugal care să completeze plăcerea acestei ieşiri.

29 Băutură răcoritoare comercializată în India până în anul 2000, similară cu mai celebra Coca-Cola.

În apropierea gheretei cu ceai, domnul Chawla se ocupa de un cărucior micuţ. Aici, în timp ce supraveghea totul în jur, vindea ghirlande de flori, fructe şi beţişoare parfumate celor care simţeau dorinţa de a-i lăsa lui Sampath ofrande. Sistemul era destul de profitabil, pentru că, deşi erau nevoiţi să cumpere proviziile de la bazar, reducerea de care beneficiau era destul de mare (dat fiind că, în definitiv, era tatăl ermitului din Shahkot). Bunurile acestea erau vândute cu un profit considerabil, şi, în plus, graţie unei alte întorsături financiare norocoase, familia lua din nou în stăpânire la sfârşitul zilei multe dintre nucile de cocos şi dulciurile lăsate la rădăcina copacului lui Sampath, pentru a le depozita la loc în cărucior ca să poată fi vândute încă o dată în ziua următoare.

Sampath privea în jos, la vizitatorii săi fermecători.

— De ce sunt aşa de multe păreri cu privire la natura lui Dumnezeu? întrebă un spion deghizat trimis de Societatea Ateistă (SĂ) şi membru al Sucursalei pentru Demascarea Falşilor Sfinţi (SDFS). Unii zic că are formă. Alţii zic că e lipsit de formă. De unde controversa asta?

— Inspectorul de la oraş face o vizită să vadă un râu, îi răspunse Sampath fără urmă de bănuială, dar se duce chiar în vremea musonului. Se întoarce acasă şi spune că

râul e o pânză enormă de apă, cu valuri foarte înalte. La multe luni după aceea, mătuşa lui face acelaşi drum. Vine acasă şi spune:

„Din păcate, nepotul meu e puţin cam idiot. Râul e doar un canal mic şi murdar”.

La mijlocul verii, un vecin face acelaşi drum şi spune: „Toată familia e idioată. Râul e doar o întindere de noroi uscat”.

— Poate cineva să înţeleagă tot ce e de ştiut despre Dumnezeu? îl întrebă altcineva.

— Odată ce ai spart sticla, nu mai poţi face deosebirea între aerul de dinăuntru şi cel de afară.

— Baba, poţi să ne vorbeşti despre problema frământărilor religioase din ţara ta?

— N-aţi auzit niciodată o soacră strigând la nora sa: „Aşa se face lintea?”. Normal că metoda ei i se pare cea mai bună. Dar în nord, în sud, în est sau în vest, toţi mănâncă linte într-un fel sau în altul şi toţi se bucură de beneficiile ei nutriţionale.

— Încerc să-i fac pe copiii mei să fie interesaţi de problemele spirituale, dar urechile lor sunt surde.

— Nu există nicio urmă de fruct când cumperi răsadul. Un pepene nu există înainte de anotimpul pepenilor.

Înainte să-l tai, trebuie să-ţi lipeşti întotdeauna urechea de coajă şi să-l ciocăneşti într-o parte. Aşa îţi dai seama că e bine copt.

Spionul îşi luă notiţe pe un caiet de şcoală şi se scărpină încurcat în cap. Era prima sa misiune importantă de când se alăturase societăţii, care se mândrea cu oameni distinşi precum cel care dezvăluise mecanismele prin care se ridica gurul cu şocuri electrice, cel care descoperise înşelătoria cu toaleta care exploda, funcţionarul care se ascunsese într-un butoi cu lapte prins îndulcit ca să asculte discuţia ce dusese la acuzarea gurului BMW de a fi comis toată gama de infracţiuni, de la spălare de bani la evaziune fiscală şi la omucidere prin otrăvire. De fapt, norocul funcţionarului fusese că nu mâncase deloc din laptele prins.

Spionul era decis să se evidenţieze şi el prin meritele sale. Se simţea singur în Shahkot; satul lui era departe şi încă nu era căsătorit.

Îşi ura slujba de învăţător la şcoala publică, îi ura pe băieţii care îi desenau portrete deloc elogioase în caiete şi care i se strâmbau pe la spate. Adesea, le dădea de făcut exerciţii ca să poată pleca în cancelarie, unde se aşeza la fereastră şi fuma. O să-i arate el lumii într-o bună zi; o să

treacă peste copilăria lui marcată de sărăcie, peste cocioaba în care crescuse împreună cu unsprezece fraţi şi surori, peste tatăl beţiv şi drogat, peste mama epuizată. Într-o zi, lumea va întoarce în cele din urmă ochii către el. Aplauze. Premii. Reporteri de la ziar. Îşi va îndrepta chipul spre lumină şi, în toiul adulaţiei, îşi va descoperi echilibrul, va discuta fluent şi cu seriozitatea unui intelectual despre părerea sa la televiziune.

— Ei bine, ştiţi, eliberarea, aşa cum o văd eu, înseamnă să te poţi rupe din strânsoarea meschină a superstiţiei. Problema nu e deloc simplă, înţelegeţi, pentru că îşi are originea în aspecte istorice, aspecte ce ţin de sărăcie şi analfabetism. Da, viaţa lui fusese grea. Dar va trece peste.

— Ce să fac, domnule? încercă el încă o dată. Nu ştiu ce drum să aleg. Nu ştiu ce întrebări să pun. De fapt, nu ştiu nici măcar ce vreau.

— Copilul plânge după laptele mamei sale, nu-i aşa?

— Nu înţeleg.

— Un puişor de pasăre plânge după o insectă.

— Păi, domnule... lapte şi insecte?

— Mama ştie ce anume vrea copilul ei după sunetele pe care le scoate. Prin urmare, o să fie totul destul de bine dacă încetezi să mai pui întrebări şi aştepţi să vină mama

ta la tine. Ai răbdare.

— Dar... insistă el, dar, domnule...

Lui Sampath începu să-i vâjâie capul. De ce oare era omul ăsta aşa de enervant? Se uită înspre bulevardele înfrunzite din jurul său şi privi plin de toane în zare.

Spionul de la Societatea Ateistă părea mai fericit. Era clar că Sampath rămăsese fără replică în faţa întrebărilor sale abile şi încerca din răsputeri să-l evite. Se retrase în spatele unui copac şi mai luă câteva notiţe strict secrete în caietul său de şcoală. „Evită întrebările prefăcându-se că se foloseşte de alte cuvinte. Încapabil să discute aspecte mai profunde ale filosofiei”.

Dedesubtul lui Sampath se înstăpânise o tăcere plină de veneraţie, până când Ammaji fu deranjată de o asemenea linişte sonoră şi vastă.

— Oh, spuse ea, uneori, mintea lui părăseşte lumea pământească. Să nu vă simţiţi jigniţi.

Nimănui nu-i trecuse prin cap să se simtă jignit.

— Eu însumi am văzut mulţi sfinţi ca acesta, spuse Lakshmiji. Stau câteodată complet nemişcaţi. Nimic nu-i poate scoate din nemişcarea lor. Sunt ca o pasăre pe ouă. Şi totuşi, câteodată sunt frivoli şi râd, sar şi dansează. Da, pot fi ca un copil sau ca un nebun. Alteori, instruind pe

alţii, se întorc în planul conştientului ca să-şi împărtăşească înţelepciunea.

— Da, are o figură de *vijnani*[30], nu-i deloc o figură normală. Uitaţi-vă, uitaţi-vă numai la faţa lui.

Faţa normală şi obişnuită a lui Sampath! Pinky asculta uluită ceea ce auzea.

— Oh, făcu încântată Ammaji răsucind o foaie de betel, s-a născut cu o înclinaţie spre spiritual. Toţi ziceau că se poate să fie un pic nebun, poate e un pic nătâng, dar, de fapt, nu e deloc interesat de lumea materială. Odată i-am dat cinci rupii să-l plătească pe lăptar şi imediat l-am auzit pe acesta zbierând: „Vai, vai. Uite, vai, uite ce-a făcut nepotu-tău”. În ziua aceea briza era puternică şi, în timp ce lăptarul măsura laptele, îşi făcuse o bărcuţă din bancnotă şi-i dăduse drumul să plutească în bidon. Şi, vai-vai, prin ce-am trecut când a ajuns la şcoală. Întotdeauna: ba pica la hindusă, ba pica la sanscrită, ba pica la matematică, ba pica la istorie. Niciodată nu se putea concentra la ce avea de învăţat.

— Ah, unuia ca el îi e greu să se concentreze la lucruri atât de neînsemnate şi de lumeşti. Se uită pe fereastră şi peste tot vede slava Domnului.

---

30 înţelept hindus.

— E-adevărat, spuse Ammaji, nici nu vă pot spune cât ne-am chinuit. E greu pentru o familie. Ne rugam de el: „Hai, învaţă un pic; măcar cât să treci; nu-ţi cerem niciun miracol”. Dar el o ţinea tot aşa, şedea cu orele, se uita la o floare, privea spre cer...

— Am cunoscut un *sadhu* din Rishikesh, spuse un profesor ce venise tocmai de la Chittagong, care ieşea în fiecare zi din coliba lui, se uita la un izvor cu apă fierbinte şi medita. Nu mai practica niciun alt fel de privaţiuni sau de meditaţie. Doar priveliştea izvorului fierbinte îl trimitea în *samadhi.*

— Vai, şi ce necazuri am avut la oficiul poştal. Domnişoara Jyotsna, care devenise o vizitatoare obişnuită, era fericită să-şi poată asuma intimităţi din anii de formare a lui Sampath. Câteodată făcea câte-o încercare, dar toţi ziceam că era mai bine să nu facă nimic. Mai bine să lase pe unul dintre noi, altfel ne alegeam cu aşa un dezastru că nu-i mai dădeam nicicând de capăt.

— Şi ce fată drăguţă-i găsisem! spuse Ammaji, lăsându-se din ce în ce mai purtată de val. Dar el nu, nu voia să aibă nimic de-a face cu ea...

— Ce să facă un ermit cu o femeie? Pentru aşa o persoană, e un afront şi să sugerezi căsătoria.

La asta toată lumea clătină aprobator din cap. În momentul acela, le-ar fi plăcut şi lor să stea aşa, curaţi şi puri, în astfel de împrejurimi plăcute, fără soţi, soţii şi familii numeroase. Ce frumoase erau poalele dealurilor himalaiene! Ce abundenţă şi belşug! Fluturii se înălţau în văzduh, plăcintele-de-copac[31] şi muscarii pitici zburau din pom în pom, şopârlele se scăldau în soare pe acoperişul de tablă al adăpostului paznicului, alunecând uimite în după-amiaza caldă, iar briza răscolea frunzişul. Ici-colo se zăreau pâlcuri de flori sălbatice, flori de culoarea şi cu aroma fructelor, flori cu guri larg deschise şi limbi care lăsau pe hainele credincioşilor dungi de polen precum cele ale tigrilor, când treceau pe lângă ele, care-şi mişcau antenele şi-şi fluturau staminele, care răspândeau în aer asemenea parfumuri că nimeni nu rezista să nu-şi strecoare nasul între petalele aromate.

Încet, dar cu o voce sigură, plăcută, domnişoara Jyotsna începu să cânte:

„Se văd urme de paşi intrând în casa mea, dar nu am musafiri.

Se aude muzică prin copaci, dar vântul e liniştit. Se văd urme de degete pe lucrurile mele, Dar nu se potrivesc cu

---

31 Pasăre asiatică din familia *Dendrocitta.*

ale nimănui din casă! O, Doamne.

Acest joc de-a v-aţi-ascunselea

Ar obosi până şi pe cineva plin de răbdare”.

Ce drăguţă e, îşi spuse Sampath, privind în jos. Dintotdeauna găsise că era drăguţă. Era şi dulce şi avea şi o voce frumoasă. Cu ochii închişi, legănându-se dintr-o parte într-alta, părea cu adevărat pierdută printre cuvintele ce-i zburau din gura mică, rotundă şi rubinie. După puţin timp i se alătură, iar credincioşii îi urmară exemplul unul câte unul. Se simţiră extraordinar cântând împreună.

— Cum reuşea să-i păcălească pe toţi oamenii ăia? se întrebă spionul de la Societatea Ateistă, trăgând cu ochiul din spatele copacului. Ce putere avea asupra lor? Ce avea el? Adulmecă aerul. Mirosul de nucşoară şi cuişoare se înălţa prin frunziş de undeva dintr-o oală. Nucşoară şi cuişoare... şi mai ce? Adulmecă din nou. Mirosul îi pătrunse în nări şi urcă încălzindu-şi calea spre creier. Da... adulmecă. Încă ceva... Mai luă câteva notiţe în caietul său.

În camera de dimensiunile unei găuri de şoarece pe care o închiriase într-o casă plină de chiriaşi, puse la cale un plan pentru investigaţia sa, care presupunea cercetarea trecutului lui Sampath şi alcătuirea unei liste cu toate

informaţiile elementare pe care trebuia să le cunoască despre suspectul său; când dormea, cu cine vorbea, ce mânca şi ce bea.

Apoi spionul îşi aminti de mirosul misterios din acea zi din livadă. O urmă a acestuia mai stăruia în pielea şi în hainele sale.

Se putea oare ca Sampath să fie drogat?

Ce se gătea în ceaun?

Fără îndoială, fuma *ganja*[32] creştea sălbatică pe toată coasta dealului. Dar oare lua şi opium? Şi cine mai ştie ce?

Spionul rămase pe gânduri până târziu în noapte.

11

Departe, pe o coastă a dealului, umbla femeia responsabilă cu hrana lui Sampath, o siluetă micuţă la marginea pădurii de cercetare a universităţii, care dispărea şi reapărea printre copaci, ieşind la iveală în locul unde pădurea şi câmpul se învecinau, parcă să verifice starea capcanelor din beţe pe care le pusese pentru fazani şi alte păsări sălbatice. Acestea trăiau în pădure, dar se hrăneau din recoltele de grâne, astfel că erau pe cât de grase şi delicioase pot fi păsările sălbatice. Când zărea vreuna în capcană, se arunca asupra ei şi, fără să

32 Denumirea sanscrită a canabisului.

clipească, îi sucea gâtul cu o mână de fier. Profunzimea verdeţii şi a spaţiului o entuziasmau peste măsură. Şi, în ciuda faptului că îi redusese fiul la o stare de fericire stupefiată, stârnise în ea o frenezie a explorării.

Croindu-şi drum către partea cea mai întunecată a pădurii, pierdută printre desişurile de bambus, prin pădurile de *sal,* printre copacii înalţi, acoperiţi cu muşchi, urca din ce în ce mai mult, urmând poteci făcute de caprele ce se încumetau spre cele mai abrupte pante, abia suficient de late pentru picioarele ei micuţe.

— Ai grijă la pisicile sălbatice, îi spuneau păstorii de capre cu care se întâlnea, surprinşi să o vadă pe orăşeanca aceea delicată umblând de una singură prin pădure. Ai grijă la şerpi, scorpioni şi lipitori.

Dar ei nu-i păsa. Se aventura în bălţile nămoloase ca să adune muguri de lotus, făcea raiduri prin cuiburile păsărilor, deschidea ca pe o surpriză păstăile bine închise, pigulea ieburile şi mugurii, săpa după rădăcini, scutura fructele din copaci şi se întorcea acasă cu părul răvăşit, cu mâinile murdare de noroi şi pline de flori, cu gura roşie şi albastră din cauza tuturor lucrurilor din care gustase. Colţurile sariului îi erau legate strâns şi ducea în el crini de ghimbir şi trufe, mostre de seminţe şi bucăţele de scoarţă.

Uneori venea cu câte o potârniche sau un pitpalac de junglă, înfipte într-un băţ şi cărate pe umăr. Se întorcea pe poteca abruptă, ce ducea exact în spatele adăpostului paznicului, ca să evite vizitatorii şi discuţiile care încetaseră să o mai intereseze.

Pe veranda acoperită cu tablă, cea construită de domnul Chawla în spatele casei, îşi stabilise bucătăria în aer liber, care dădea spre un petic de pământ plin de iarbă. Aici se maturau la soare borcanele de castraveţi, ca o armată aliniată lângă zidul de piatră; rădăcinile chinuite şi contorsionate erau aşezate la uscat pe un pat, iar micile fructe sălbatice, dispreţuite de toţi, în afară de păsări, zăceau alături, despicate, etalându-şi miezul cu pete purpurii. Ghimbirul era îngropat sub pământ, ca să rămână proaspăt, lămâile şi dovlecii se uscau pe acoperiş, tot soiul de lucruri fermentau în cutii închise ermetic, ardeii iuţi şi frunzele de curry atârnau de crengile unui copac, la fel şi laptele de bivol prins, care picura dintr-o pânză în timp ce se făcea *paneer*[33].

Cu forţa muşchilor ei celor noi, vânjoasă şi dură în ciuda aerului delicat, Kulfi felia şi tranşa, măcina şi zdrobea, tăia şi toca în haosul de ingrediente şi de vase.

---

33 Brânză proaspătă, făcută din lapte şi lămâie sau oţet.

— Chimen, pitpalac, seminţe de muştar, coajă rasă de pomelo, murmură ea în timp ce gătea. Fenicul, coriandru, mango acru, făină de palmier, licheni şi *pandanus*[34]. Frunze de *colocasia*[35], mere glasate, pepene de iarnă, dovleac amar. Rădăcină de mac de grădină, lemn de santal, cenuşă de dovleac, schinduf. Dovleac şerpesc, flori de banan, frunză-păianjen, rădăcină de lotus...

Dădea naştere unor meniuri atât de complexe, în care intrau uneori şi o sută de ingrediente, precar echilibrate cu un amestec complicat şi delicat de mirodenii – triumfuri minunate ale artei complexe şi subtile a asezonării. O singură grăunţă din ceva, un mugure de altceva, un vârf umed de deget muiat uşor într-un flacon şi apoi în ceaunul bolborosind, un degetar ras, o cutie de chibrituri rasă, o coajă de nucă de cocos plină, colorată în roşu-închis şi violet intens, cu un condiment gălbui şi prăfos, întregul amestec fiind uneori lăsat să fiarbă o zi sau două pe cărbuni ce degajau doar o urmă slabă de căldură sau izbucneau ca un furnal când le făcea vânt cu o frunză de palmier. Cărnurile erau bătute până ajungeau ca mătasea, atât de aromate şi de condimentate că ameţeau simţurile,

34 Plantă din familia palmierului, utilizată în bucătăria tradiţională indiană, cu flori deosebit de aromate.

35 Plantă asiatică, utilizată îndeosebi în alimentaţie, cunoscută şi sub numele de ureche-de-elefant.

sosurile erau pline de indicii bizare şi de curenţi subterani întunecaţi, care te depuneau pe uscat preţ de o clipă, iar în următoarea te trăgeau la fund. Erau feluri de mâncare ce îţi lăsau un gust care exploda înăuntrul tău şi care te lăsau cu răsuflarea tăiată la o jumătate de oră după ce le mâneai. Unele erau delicate, cu o aromă obsedantă care te necăjea ca o amintire a unui lucru pe care îl ştiai cândva, dar care acum îţi scăpa.

Lămâi verzi murate, umplute cu nucşoară şi chimen, creaturi crepusculare, fierte la foc mic pe lemn parfumat, peşte mic de râu, copt în nuci de cocos, orez fiert în aburi cu flori de condurul-doamnei în tulpina palidă de bambus scobit, ciuperci cu lamele galbene sau roşii, cu puncte pe ele sau dungate. Sampath era cuprins de poftă aşteptându-şi mesele. Norii de arome împinşi înainte şi capacele zăngănind ale ceaunelor şi tigăilor anunţau măreţia mesei ce avea să vină, speriind păsările din copacii din jurul său. Kulfi îşi servea fiul cu o privire nerăbdătoare, uitându-se la chipul lui ca la un barometru. Cu buzele îndreptate a binecuvântare către cer, sau, alteori, privind în jos cu durere, cu lacrimile prelingându-i-se din ochi, cu urechile în flăcări, abia reuşind să respire, Sampath implora:

— Mai dă-mi! Te rog, mai dă-mi. Şi Kulfi se repezea triumfătoare să-i mai aducă o porţie.

— O să-l otrăveşti, îi spunea domnul Chawla, realmente îngrijorat când îşi începu eforturile de a crea o nouă bucătărie. Va reuşi să le distrugă cu totul norocul. Dacă nu era renumele familiei în joc, te duceam imediat la azilul de nebuni, murmură el. Odată cu trecerea anilor, descoperise că o înţelegea din ce în ce mai puţin în loc să o înţeleagă mai mult. Ce se petrecea în capul ei? se trezea uneori întrebându-se. Oare gândea ca o fiinţă umană? Zărea pe faţa ei expresii neliniştite, fericite, pline de seninătate, într-adevăr, dar oare *se gândea* la ce simţea, oare analiza şi raţiona?

— Am dat din mâncare unui pui înainte, ca să mă asigur că nu e otrăvitoare, îl linişti ea.

Unul după altul, puii fuseseră numiţi degustătorii oficiali ai lui Sampath. Când unul cădea lat şi murea, din cauze naturale sau datorită mâncării otrăvite, altul era priponit în locul său.

Aşa că Sampath era în siguranţă şi avusese grijă să nu se schimbe nimic în privinţa mâncării sale; de fiecare dată când îşi auzea tatăl mormăind ceva despre alte aranjamente culinare, ameninţa că intră în greva foamei.

Niciodată în toată viaţa sa nu mai mâncase atât de bine! Rotunjimile sale în creştere demonstrau ce bine-i cădeau mesele. Cu obrajii îmbujoraţi, spunea pe un ton rănit:

— Orice fiu ştie bine că nimeni nu găteşte ca mama sa.

Credincioşii, privind cu gelozie, începuseră să se gândească la posibilitatea ca mâncărurile acestea să nu semene cu cele ale propriilor mame. Înainte, abia dacă se întrebaseră ce i se dădea de mâncare lui Sampath, dar, pe măsură ce ambiţia lui Kulfî creştea, pe măsură ce devenea mai sigură de ceea ce făcea, un singur miros era suficient ca să-i înnebunească. Departe de a o trimite la un azil de nebuni, se învârteau lacomi în jurul ei, încercând să arunce o privire în oalele care bolboroseau sau să-şi bage degetele printre grămăjoarele de mirodenii de pe piatra de măcinat. Numai că ea îi alunga cu sălbăticie.

— Nu-i pentru voi, nu-i pentru voi, le declara pe un ton regesc, iar aceştia dădeau înapoi simţind autoritatea din vocea ei, demnitatea purtărilor sale şi clătinau din cap, întrebându-se ce se-ntâmpla cu ei. S-o atace pe mama ermitului! Ce le venise?

— Baba, de ce suntem câteodată aşa agresivi şi de lacomi, iar alteori suntem bucuroşi doar să stăm sub copacul tău?

— Într-una din zile, albina zumzăie mai tare, iar într-o zi cu ploaie stă liniştită în stupul ei, le răspundea Sampath.

Deşi nota plin de religiozitate tot ce auzea, spionul încetase să mai încerce să-l înţeleagă pe Sampath. Cu cât vedea mai mult, cu atât era mai convins că secretul prezenţei lui Sampath, cuvintele ciudate şi bizareriile lui, îşi aveau toate originea în ceaunul lui Kulfi. Mai hotărât decât toţi ceilalţi, se chinuia iar şi iar să se furişeze pe lângă ea, în încercarea de a lua o mostră de mâncare într-o sticlă de care făcuse rost.

Numai că, de fiecare dată, ca şi cum ar fi fost prevenită, Kulfi îl zărea chiar la timp pe spion şi-l pocnea cu mătura în cap. Un aşa

BUM te putea ucide, îşi zicea el şi o privea din tufişuri cum îşi continua munca, feliind plină de vigoare legumele, decapitând puii şi gâştele cu lovituri nonşalante de secure. Şi totuşi, cu cât îi erau mai zădărnicite eforturile, cu atât devenea mai bănuitor. În clipa în care se întorcea din nou cu spatele, spionul nu se putea abţine să nu mai încerce o dată…

Din cauza problemelor pe care le provocau mesele lui Sampath, domnul Chawla decise să permită accesul vizitatorilor doar în intervalul dintre prânz şi cină, între

doisprezece şi jumătate şi opt şi jumătate seara.

Dat fiind accesul limitat, popularitatea lui Sampath şi reputaţia sa de ermit crescură. Totuşi, stratagema accesului restricţionat n-a mai putut fi aplicată la venirea maimuţelor.

12

— Priviţi, strigase Pinky într-o zi, la scurt timp după ce fuseseră instituite orele de vizitare. E una şi aceeaşi maimuţă care ne-a fugărit în bazar.

— Priviţi, chicoti Sampath din postul său de observaţie aflat la înălţime, o bandă întreagă.

— Maimuţa mă urmăreşte, scânci Pinky, unde mă duc eu vine şi ea. Se întoarse şi-şi privi încruntată fratele. Tu de ce te bucuri aşa tare să le vezi?

Cum să nu se bucure? Un cârd întreg de feţe interesate, negre şi cu margini argintii, îl priveau drăgăstos dintre frunzele unui copac învecinat.

— Nu ţi-am zis, Pinky, că nu te urmăreşte nimeni, îi repetă domnul Chawla.

Dar ce ştia el despre atributele deranjante ale acestor maimuţe?

— Aşteaptă şi-ai să vezi, spuse Ammaji, lăsând să-i scape printre buze o sclipire gălbuie prevenitoare. O să

avem necazuri. Se vede pe feţele lor.

Kulfi aruncă nişte lut umed peste o pasăre în care înfipsese cuişoare şi îi dădu drumul în mijlocul vâlvătăii ca să se perpelească. Aerul se umplu de fum.

— Aşteaptă şi-ai să vezi, repetă Ammaji pe un ton sumbru.

Şi nu trecu mult până când trupa din Shahkot, prezidată de Maimuţa de la Cinema, se transformă într-un oaspete regulat al câmpurilor şi pădurilor ce înconjurau livada. Rareori se aventurau afară din oraş şi oamenii se întrebau de ce făcuseră această călătorie sus, pe coasta dealului – oare chiar şi comunitatea primatelor primise veşti despre Sampath şi organizase o vizită?

Maimuţele, când veniseră prima dată, îl priviseră pe Sampath, ciudatul membru sedentar al altei specii, pe care îl zăriseră pe domeniul lor obişnuit, cu o oarecare nelinişte şi păstraseră o distanţă prevenitoare, rânjindu-şi dinţii decoloraţi şi groteşti, strâmbându-se şi clevetind ca să-şi arate, urâcioase, nemulţumirea şi să-l batjocorească. Fără să fie deranjat de maimuţăreala lor, şi chiar bucuros de o nouă distracţie, Sampath le întoarse jocul murdar, chiuind şi urlând.

— Huuu, huuu, strigă, rostogolindu-şi ochii în cap şi

umflându-şi obrajii într-un mod care părea să producă satisfacţie ambelor tabere, căci maimuţărelile continuară şi, în scurt timp, maimuţele se traseră mai aproape, întinzând palmele murdare şi zbârcite, şi înghiontindu-l pe Sampath, la început uşor, ca să vadă cum reacţiona, apoi împingându-l brutal, odată ce ajunseră la concluzia că nu reprezenta o ameninţare. Şi cum putea să-şi schimonosească faţa! O privire impresionată se întipări pe chipurile maimuţelor.

Fură şi mai impresionate după ce petrecură destul timp în livadă ca să-l poată identifica pe Sampath ca fiind nucleul acestei frumoase comunităţi peste care dăduseră, într-un mod destul de comic, toată mâncarea din livadă părea să fi fost adunată în jurul acestui băiat care chiuia şi care poseda unele calităţi ce, deşi nu erau admirate la ele, păreau a fi destul de apreciate în cazul lui. Fără-ndoială că, apropiindu-se mai mult de o maimuţă, omul primea mai multe daruri: fructele cele mai proaspete, nucile cele mai bune, toate erau aşternute la picioarele lui Sampath. Aşadar, nu numai că fu acceptat, ci i se acordă cel mai mare rang în ierarhia maimuţelor. Prin intermediul lui primeau cele mai bune gustări. Înainte să-şi dea seama ce se petrecea, ajunsese să împartă patul de sfoară cu însuşi

tiranul de la cinema. Rezemaţi spate în spate, ca maimuţele, aşteptau vizitatorii în starea aceea de splendoare împărtăşită, căci grupul nu-şi mai petrecea timpul făcând prăpăd prin piaţă, furând de pe la vânzătorii din dughene, terorizându-le pe semenele domnişoarei Jyotsna sau ale lui Pinky. De ce să facă aşa ceva, când puteau foarte bine să capete de mâncare mult mai uşor, stând pur şi simplu lângă Sampath şi primindu-i pe oamenii binevoitori care veneau sus tocmai în scopul, după câte se părea, de a aduce alune şi banane?

Pline de afecţiune, maimuţele femele îl ţesălau pe Sampath când acesta stătea, mulţumit în sine, dar ţipând:

— Hei, nu mă mai trage aşa de păr.

Dar, cu feţe amuzate şi viclene, care arătau de parcă ar fi înţeles că se jucau, reveneau în cerc după ce fuseseră alungate, ca să continue îngrijirea şuviţelor sale alunecoase şi lucioase, care, graţie lor, deveneau pe zi ce trecea mai alunecoase şi mai lucioase. Sampath se bucura din ce în ce mai mult de atenţia primită, pe măsură ce se obişnuia cu trasul de păr sau cu zgârieturile ocazionale.

— Ia te uită, spuse domnişoara Jyotsna, care, ca şi Pinky, scosese un ţipăt când o identificase prima dată pe maimuţa care o umilise la cinema. E clar că a fermecat

maimuţele.

Acestea se grupaseră în jurul lui Sampath ca o gardă de corp graţioasă, cu păr grizonant, căscând şi scărpinându-şi trupurile frumoase. Aproape toate doamnele aveau o poveste, măcar de mâna a doua, dacă nu chiar a lor, despre sariuri sfâşiate şi lenjerii expuse în public, şi se minunau:

— Ia te uită la maimuţa aia. E cât se poate de blândă! Baba a supus bestiile. Un preot sosit în vizită de la biserica din Allahabad spunea că asta îi amintea de Sfântul Francisc din Assisi, care era mereu înfăţişat atât de înduioşător, înconjurat de creaturile pădurii.

Comportamentul maimuţelor era o altă proclamare a autenticităţii lui Sampath.

— Ia gândiţi-vă la toţi şarlatanii, spuse doamna Jyotsna, toţi escrocii care pozează în şofran, toţi acei guru la fel de corupţi ca şi politicienii...

— O, murmurau ei plini de satisfacţie, Baba al lor nu era aşa. Era o sursă neîntreruptă de mirare. Ba chiar îşi aruncase vraja asupra animalelor sălbatice din piaţă.

— Hmmm, pufni spionul, care era, dacă e să spunem adevărul, puţin neliniştit de această nouă întâmplare. Fără-ndoială că e doar o interacţiune om-maimuţă extrem

de bine dezvoltată, spuse el.

— Interacţiune om-maimuţă, zise domnişoara Jyotsna, extrem de jignită de lipsa de respect în ceea ce-l privea pe fostul ei coleg. Dă-i drumul, frate, încearcă şi tu interacţiunea om-maimuţă şi o să ajungi la spital plin de muşcături.

Numai că, deşi unii dintre vizitatori se bucurau de venirea maimuţelor, văzând efectul lui Sampath asupra acestora, domnul Chawla îşi zise că intuiţia mamei sale fusese corectă de la bun început şi plânse după trucul lui inteligent, acela de a vinde şi revinde ofrandele vizitatorilor. Maimuţele acelea lacome mâncau tot ce puteau apuca şi cu care puteau apoi fugi.

Kulfi deveni îngrijorată în privinţa bucătăriei sale şi începu să-şi depoziteze lucrurile cu mai mare atenţie.

Iar Pinky, la rândul ei, fără să fie entuziasmată de ofensiva maimuţelor, îşi amintea de fiecare dată când le vedea de băiatul de la Kwality Hungry Hop şi, prin urmare, de câteva ori pe zi, izbucnea într-un plâns isteric.

De la întâlnirea cu băiatul de la Hungry Hop din bazar, când cu proteza, Pinky căpătase un nou sentiment de compasiune pentru fratele ei. Nu mai avusese niciodată un asemenea sentiment; era diferit de exasperarea sau

amuzamentul pe care le simţea de obicei în ceea ce-l privea. Numai că, într-o dimineaţă, privise în sus, către picioarele care i se bălăngăneau afară din pat, şi-şi dăduse seama că, desigur, atinseseră o coardă similară din starea lumii. Fără-ndoială, împovărat de aceeaşi teamă de fragilitate, de inevitabil şi de pieire, Sampath fusese mânat sus, între crengi, departe de lumea cea dureroasă. Îşi amintea figura lui de pe vremea când mergea la şcoală, cum încerca mereu să se urce pe acoperiş ca să fie singur când venea acasă şi se simţi îngrozitor gândindu-se cum îl repezea, strigând la el de pe scări... Acum simţea că şi ea, la rândul ei, înţelegea cât de îngrozitoare era viaţa, recunoştea cu tristeţe nevoia de a fi singură şi, din momentul acestei revelaţii, începu să petreacă ore întregi sub copacul lui Sampath, închisă într-un cocon intim, în care se lăsa în voia propriilor gânduri, se înfăşură în reverii nesfârşite, medita îndelung, răţoindu-se în mod nefiresc dacă era întreruptă.

Şi, jos, în bazar, mai era şi băiatul de la Hungry Hop, care n-avea habar de chinul prin care trecea ea.

— *Baap re*! conchise ea, ar trebui să afle cu siguranţă, pentru că acesta era un mod îngrozitor şi supărător de a se simţi. Această stare de lucruri era de nesuportat. Uite

cum ajunsese, nu mai era fata puternică de altă dată şi era lipsită de orice consolare. Furioasă dintr-odată, începu din nou să plângă în hohote. Şi, în timp ce plângea din pricina băiatului de la Hungry Hop, era îngrozită la gândul că propria-i minte putuse să creeze o asemenea cuşcă, tânjind după libertatea vieţii ei de dinainte, dorindu-şi să poată da de băiatul acesta îngrozitor, să-l arunce de-a berbeleacul de pe coasta dealului, să-l calce în picioare şi să-l bată cu băţul.

1. Expresie intraductibilă, în limba hindi, care sugerează surpriza şi durerea.

— Ce să fac? îşi întrebă fratele, care stătea sus, deasupra ei, plescăind din limbă la vederea lacrimilor sale şi cercetându-şi în acelaşi timp venele verzi de pe braţ şi pielea bătătorită de pe călcâie. Înnebunesc, spuse Pinky, mă simt ca un foc de artificii aprins cu un chibrit.

— Dacă artificiile au fost aprinse, spuse Sampath, înseamnă că vor exploda, indiferent că-ţi place sau nu. Asta doar dacă nu cumva ştii cum să le arunci într-o găleată cu apă. În cazul ăsta, ce mai risipă de artificii. Îşi privi braţul, nuanţa de mahon a pielii. Privi razele soarelui trecând peste pântecele lui, felul în care se iveau şi dispăreau printre frunze.

Pinky decise că fratele său avea mare dreptate. Nu avea niciun motiv să se arunce în găleata cu lacrimi şi nici să stea şi să îndure un sentiment ca un artificiu defect, ale cărui scântei zburau înăuntrul ei, în loc să izbucnească în afară într-un mod care sigur ar produce un efect de orice fel, ar da naştere unui soi de explozie. Şi, ştia bine, o explozie era întotdeauna însoţită de o anumită doză de satisfacţie.

În dimineaţa următoare, plină de hotărâre, îşi schimbă hainele, se machie, aşteptă momentul în care familia era distrasă de agitaţia pe care o presupunea baia zilnică a lui Sampath şi se furişă pe cărarea care pornea din spatele adăpostului. Îşi conturase ochii cu dâre negre, groase, trasate pe pleoapa de sus şi pe cea de jos şi-şi prinsese câte un buchet de flori îmbobocite, care aveau să se deschidă cu o explozie, după fiecare ureche. Asemenea unei actriţe gata de spectacol, era pregătită. Cu buzele strânse şi cerceii atârnându-i de lobii neobişnuit de mici ai urechilor, o porni la pas pe cărare către staţia de autobuz, rupând crengile care ameninţau să-i blocheze drumul, lovind pietrele, în ciuda papucilor uşori pe care îi purta şi a degetelor delicate, lipsite de apărare.

Spionul, ţinut departe de oalele pentru gătit ale lui Kulfi

de noile ore de vizitare, hoinărea primprejurul livezii, încercând să găsească o scuză care să-i permită accesul, când o zări pe Pinky îndreptându-se spre staţia de autobuz. Hotărî să-şi omoare timpul de dinainte de a putea fi admis legal în livadă urmărind-o în schimb pe Pinky, măcar de data asta, ca să se asigure că nu se petrecea nimic mai mult decât o banală călătorie în bazar...

Din când în când îl zărea pitindu-se, întotdeauna puţin prea târziu, în spatele tufişurilor şi trunchiurilor de copaci. Numai că de data aceasta nu era deranjată, deşi observase plină de satisfacţie că, în mod sigur, tatăl ei se înşelase; bărbaţii *chiar* o urmăreau. Când se plimba. Se urcă în autobuz şi, când el făcu la fel, împunse fără milă în jur cu acul de păr, înţepându-l atât de tare pe spion că acesta fu nevoit să dea fuga direct la doctorul Banerjee, când ajunseră la bazar, să-i facă un vaccin antitetanos.

Era încă devreme. Fumul care se ridica din focurile aprinse în gheretele de ceai acoperea soarele palid de iarnă. Băiatul de la Hungry Hop se afla în bazar împreună cu toţi vânzătorii, care abia se pregăteau să-şi deschidă dughenele, căscând şi scărpinându-şi între timp burţile.

Indiferent de standard, băiatul acesta era cam încet. E drept că avea oarecare umor, era bine intenţionat şi, în

general, bine dispus, numai că nu era foarte conştient de ceea ce se întâmpla în lumea din jur. Până să-şi caute Maimuţa de la Cinema hrana în altă parte, considerase că alungarea ei intra în atribuţiile sale zilnice. Aşa că, nu stătuse pe gânduri atunci când salvase proteza lui Ammaji şi nici acum nu-şi dăduse seama că gestul lui Pinky de-a cumpăra o îngheţată avea o anumită semnificaţie, spre deosebire de gestul obişnuit de-a cumpăra o îngheţată. Diferitele ocazii în care se străduise să dea nas în nas cu el pe stradă nu-l marcaseră în niciun fel, pentru că i se întâmpla des să dea nas în nas cu ea pe stradă. La fel de impasibil la farmecele lui Pinky ca întotdeauna, îşi continuă drumul, iar viaţa sa rămânea neclintită ca piatra şi netulburată de iubire. La momentul potrivit, se va găsi pentru el fata potrivită, fără intervenţia unei poveşti de iubire. Între timp, se distra îngânând cântecele de dragoste de la radio, ciupind-o şi necăjind-o pe fata ciudată din autobuz, care îi atrăsese din întâmplare privirea.

Astfel, fu o adevărată surpriză când Pinky îşi schimbă strategia indirectă cu una directă pentru a fi recunoscută. O privi uimit când îi ieşi în cale înveşmântată în culori de luptă, cu ochii conturaţi cu *kohl,* cu gura ca o rană,

năpustindu-se prin bazar de parcă se afla în fruntea unei armate cuceritoare.

— Destul, murmură ea, e destul.

Se îndreptă spre băiatul de la Hungry Hop, care dădea la o parte bucata vălurită de metal pusă la uşa gheretei.

— Ce, vrei îngheţată aşa de devreme? E clar că traiul în munţi ţi se urcă la cap, spuse el zâmbind.

La vederea lui o cuprinse un acces de entuziasm şi de furie. Ce calm şi zâmbitor era! Preţ de o clipă se gândi să-l sărute, dar vena agresivităţii pulsa atât de puternic înăuntrul ei, încât, în loc de asta, îl muşcă. Îl muşcă atât de tare de ureche, încât băiatul de la Hungry Hop urlă şi vocea sa străbătu oraşul ca un bumerang.

Era rănit. Era asasinat.

— Au, vai, vai!

Bulinele albe şi negre de pe sariul ei pluteau alarmant în faţa ochilor săi.

Oamenii veneau în fugă din toate direcţiile.

— Ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat?

O bucată din urechea sa zăcea pe jos.

Femeile care pregăteau cutiile cu masa de prânz şi-şi îmbrăcau copiii pentru şcoală deschiseră ferestrele şi se aplecară în afară. Nevoit să-şi abandoneze micul dejun din

cauza agitaţiei, şeful poliţiei, care se afla la ghereta de ceai, sosi în grabă.

— Vai, ce se-ntâmplă aici?

Băiatul de la Hungry Hop se ţinea de urechea rănită şi urla:

— M-a atacat, domnule, m-a atacat.

Pinky fu dusă în pas de marş, tremurând şi rânjind, la secţia de poliţie. Mai făcuse să curgă sânge şi înainte, în curtea şcolii. Scuipă din pricina gustului sărat. Şuvoiul roşu ce ţâşnea din urechea băiatului Hungry Hop era ca o revărsare de pasiune şi durere. Tremura, dar, dacă îi era teamă cumva, refuza să o arate sau să o lase să pună stăpânire pe ea. Sau chiar să recunoască în sinea ei aşa ceva. Din ce în ce mai curajoasă, păşea demnă în spatele şefului poliţiei. Între timp, băiatul Hungry Hop, tremurând de departe mai vârtos decât ea, în timp ce curajul îi pălea cu fiecare clipă care se scurgea, era dus la clinica familială, cu urechea împachetată într-un tub de îngheţată cu vanilie, pe care îl avusese la îndemână în gheretă, ca să se păstreze la rece până când doctorul Banerjee avea să i-o poată coase la loc.

— Muşcăturile de om, spuse doctorul Banerjee, odihnindu-se puţin în faţa clinicii sale şi discutând cu

reprezentantul ziarului local după ce îl examinase atât pe spion, cât şi pe băiatul de la Hungry Hop, se întâlnesc cel mai des vara şi iarna, dar pot apărea pe toată durata anului. Sunt mai frecvente dimineaţa decât seara. Într-adevăr, deşi multe persoane se tem de muşcăturile de animale, trebuie acordată o atenţie deosebită muşcăturilor de om, deoarece gura umană conţine până la patruzeci şi două de specii de bacterii. Astfel, pot fi mai periculoase chiar decât muşcăturile de păianjeni sau de câini.

— De când îi muşcă doamnele din oraş pe domni? o întrebă poliţistul pe Pinky, care mocnea în sinea ei, dură şi aparent lipsită de regrete, sprijinită de spătarul unei bănci din secţia de poliţie. O să ajungi la azilul de nebuni dacă vei demonstra în continuare că acolo îţi e locul.

Dar ea îl privea neclintită. Nu era ea genul care să se sperie de astfel de ameninţări. În definitiv, azilul acesta fusese menţionat de atâtea ori în legătură cu mama şi cu fratele ei, încât, pierzându-şi aerul ameninţător, începuse să-i pară mai degrabă o instituţie familială.

— Asta e o problemă gravă, spuse şeful poliţiei, fluturându-şi bastonul în sus şi-n jos. Chiar foarte gravă. Se bucura să aibă ceva atât de interesant de făcut. Da, chiar ai creat o situaţie aici.

În momentul acela intră unul dintre poliţişti şi îi şopti în grabă ceva.

— Ce? spuse. Eşti sora bărbatului care stă sus în copac? Baba este fratele tău?

Încuviinţă din cap cu un aer sumbru.

Şeful poliţiei ieşi din încăpere şi reveni însoţit de câţiva poliţişti curioşi.

— Îmi pare rău, îi spuse, n-am ştiut numele de familie. Vă rog să veniţi cu noi. Vă vom escorta înapoi la familia dumneavoastră. Şi îl împinse de la spate pe un poliţist care chicotea, depăşit de comicul situaţiei. Nu ştia că trebuia să fie atent? Poliţia n-avea de gând să supere familia unuia dintre cele mai respectate personaje ale oraşului. În Shahkot, ne onorăm şi ne respectăm ermiţii, îi spuse.

Încă încruntată, Pinky fu dusă înapoi în curtea familiei Chawla cu jeep-ul secţiei, însoţită de şeful poliţiei şi de alţi câţiva poliţişti. Se bucura că-l muşcase pe băiatul de la Hungry Hop.

Toţi poliţiştii se urcară pe scară să primească binecuvântarea lui Sampath. Şeful poliţiei puse capul lui dezgustător şi unsuros sub degetele de la picioare ale lui

Sampath şi se simţi scăldat în sfinţenie, de parcă era

spălat cu grijă şi purificat de binecuvântarea sa dulce; starea aceea îi amintea de zilele de festival, când i se aduceau cadouri.

— Îmi poţi spune, Baba, când mă pot aştepta să am un fiu? îi şopti el.

Sampath, nefiind în dispoziţia necesară să-i răspundă, îşi retrase piciorul şi-l vârî sub el. Se temea puţin de poliţist, care nu numai o dată ţipase la el când ignorase regulile de circulaţie în timp ce mergea cu bicicleta la serviciu.

— Nu trebuie să te-ngrijorezi, îi spuse grăbit domnul Chawla, nedorind să-l supere pe poliţist. Îl poţi întreba altă dată. Uneori e greu să-l faci să fie atent la ceea ce se întâmplă jos.

Oare de ce se comporta Sampath urât tocmai când veneau în vizită oameni importanţi?

Dar poliţistul clătină înţelegător din cap.

— Astfel de oameni nu fac parte din lumea asta şi deci e normal ca uneori să se detaşeze.

Sampath deschise un ochi, ca o bufniţă, ca să poată păstra distanţa, în timp ce se alătura discuţiei aceleia interesante despre separarea care tocmai se derula:

— Dacă ţii nemişcată apa murdară pe care o torni, mizeria se depune curând pe fund. Dacă strecori laptele,

smântână se ridică la suprafaţă. Chibzuieşte la natura a ceea ce se află înăuntrul tău şi comportă-te ca atare.

— Putem să facem o fotografie, domnule? întrebară poliţiştii, cuprinşi de veneraţie. Pentru secţia de poliţie, domnule.

Maimuţele se distrau aruncând cu alune în capetele poliţiştilor.

Domnul Chawla nici măcar nu se gândise la fotografii! Ce piaţă îi scăpa printre degete! făcu o cursă spre Shakhot cu unul dintre scuterele-ricşă care veneau şi plecau tot timpul şi se întoarse cu fotograful oraşului. Fotograful se urcă în copac cu mai multe aparate şi o bucată de pânză pictată cu peisaje pe ambele părţi. Pe o parte era o imagine cu lebede plutind pe un iaz cu multe flori rozalii de lotus; pe cealaltă, un apus de soare purpuriu pe mare, cu un barcagiu într-o barcă minusculă încremenit la linia orizontului.

— Salutaaare, spuse Sampath, încântat de ocazia de a poza. Nu eşti tu băiatul care trimitea în secret scrisori de amor fetei aceleia de la şcoala mănăstirească?

Bietul fotograf fu aşa surprins, că-şi scăpă geanta cu echipamentele.

— Nu-i da atenţie, spuse împăciuitor domnul Chawla.

Ştie el cumva lucrurile astea. Dar, te rog, nu-ţi face griji, nu mai spun nimănui.

Şi totuşi, în ciuda cuvintelor binevoitoare ale domnului Chawla, fotografului îi trebuiră câteva minute bune să-şi revină şi să-şi adune puterile ca să se urce la loc în copac, împreună cu domnul Chawla, puse pânza în spatele lui Sampath şi, atârnând nesigur de crengi, făcu tot ce îi stătu în puteri să găsească un unghi ideal pentru figura lui Sampath, mai întâi pe fundalul asfinţitului de soare, apoi al florilor de lotus.

Maimuţele, care smulgeau frunzele unui copac vecin, văzând această invadare a teritoriului lor, aşa, dintr-odată, dacă vreţi, în plină zi, scoaseră ţipete de revoltă şi se năpustiră înspre copac să-l ajute pe Sampath să apere teritoriul. Sărind din creangă-n creangă într-o stare de indignare, arătându-şi gingiile roşii şi dinţii maronii, aproape că îl făcură pe fotograf, care deja se clătina, să cadă direct în cap.

— Îmi pare rău, domnule, spuse bietul fotograf tânăr, nou în meseria sa. Nu pot să fac aşa ceva. Mamei nu i-ar plăcea să fac o muncă atât de periculoasă.

— Nu, nu, îl linişti domnul Chawla, e întru totul sigură. Eu însumi am să discut cu mama ta dacă doreşti. Uite, o

să avem grijă imediat ca totul să fie mai sigur.

Ammaji stătea dedesubt cu un morman de pietre şi o praştie făcută dintr-o ramură şi o bucată de elastic negru. În timp ce ea lansa pietrele, ţinând la distanţă maimuţele furioase, şedinţa foto se derulă conform instrucţiunilor domnului Chawla. Sampath voise să pozeze cum se cuvenea, cu un zâmbet drăguţ şi eventual cu un braţ încolăcit ca din întâmplare în jurul unei crengi. Numai că tatăl său nu-l lăsase să facă aşa ceva.

— Ţine-ţi mâinile îndoite în poală. Arborează un zâmbet blând, îl instrui. Să nu ţi se vadă dinţii.

— Nu vă costă nimic, spuse fotograful agitat şi confuz, bucuros numai la gândul că va scăpa nemuşcat şi nelovit de pietre. Binecuvântările lui Baba îmi sunt de ajuns. Asta e pentru onoarea familiei mele. Şi, vă rog, domnule, nu mai spuneţi nimănui despre acele scrisori...

Fotografiile lui Sampath fură tipărite în zeci de exemplare de Atelierul Foto Kwik, fără nicio taxă, iar băiatul care le aducea ceai le tăie în pătrate mititele.

— Ce chipeş e nepotul meu, spuse Ammaji văzând fotografia lui Sampath care şedea cu picioarele încrucişate printre florile de lotus, cu umbrela pe-o parte şi patul de sfoară înclinat, părând absent din cauza întregii agitaţii cu

maimuţele şi pietricelele, cu fotograful care atârna undeva sub el, cu instrumentele sale cu aspect ciudat, militar şi medical.

— E o poză oribilă, spuse Pinky. Nici măcar nu s-a pieptănat. I se vede pe obraz semnul din naştere. Şi nu are pe el decât chiloţii. Cum poţi să spui că e o poză reuşită? O fotografie reuşită era cea în care un bărbat avea părul uns cu ulei şi aranjat perfect, o cămaşă drăguţă strânsă pe el şi nişte pantaloni drăguţi şi strâmţi, şi era aşezat pe o motoretă.

Numai că, în ciuda dezaprobării lui Pinky, aceste imagini fură puse în vânzare din căruciorul domnului Chawla, dovedindu-se foarte populare. Curând, se răspândiră peste tot, pătrunzând prin magazine şi prin casele din Shahkot şi ajungând chiar mai departe de atât.

În februarie, imaginea aceasta fu tipărită chiar în *Times of India,* alături de titlul „Baba din Shahkot în locuinţa sa din copac”. *Livada cea paşnică din afara Shahkot-ului,* scria, *s-a transformat într-un furnicar de vizitatori care se grăbesc spre copac pentru a-l vedea pe ermitul din Shahkot, a cărui simplitate rară şi înţelepciune adâncă aduc consolare şi speranţă multora dintre cei ce sunt îndureraţi în aceste vremuri dificile şi corupte. „Există aici*

o atmosferă spirituală cum n-am mai întâlnit nicăieri în India", i-a spus domnişoara Jyotsna, o funcţionară de la oficiul poştal, reporterului. Ea însăşi a devenit o vizitatoare regulată a acestui ermit, pe care discipolii îl numesc cu afecţiune „Baba al Maimuţelor" sau „Baba din Copac", datorită afecţiunii sale pentru animale şi simplităţii locuinţei sale. Deşi îi primeşte pe toţi cei care vin să-l vadă, el limitează orele între care e disponibil pentru a-şi proteja stilul de viaţă retras...

După apariţia acestui articol, mii de scrisori pentru Sampath începură să sosească din toată ţara. Pe cele mai multe nu era trecută nicio adresă, doar fotografia lui Sampath stând în copacul său lipită cu încredere pe plic. Înăuntru se găseau rugăminţi de ajutor şi întrebări de la mulţimea de căutători înfocaţi ai înţelepciunii.

Încântată de scuza găsită pentru a-l vizita pe Sampath chiar în timpul orelor de program, domnişoara Jyotsna de la oficiul poştal se apucă să facă drumuri regulate într-un scuter-ricşă pentru a livra cantităţile uriaşe de scrisori, în timp ce domnul Gupta suferea în oraş, căci ajunsese la concluzia că nu-i plăcea să nu fie centrul atenţiei.

La întâlnirea anuală a Societăţii Ateiste dintr-un oraş vecin, spionul se adresă colegilor săi.

— Aţi văzut articolul din ziar despre cazul Chawla? E absolut revoltător. Până şi presa din ţara asta susţine o asemenea porcărie. De fapt, presa e de vină pentru răspândirea ei. Prinde un zvon şi îl transpune în limbaj oficial şi normal că toată lumea care citeşte înghite imediat chestia ca fiind adevărul curat. Locul nebunului ăstuia e la azil, dar priviţi cum dau toţi fuga la el să-i ofere cadouri.

Vorbi atât de mult timp şi cu atâta lipsă de pasiune că, pentru mulţi din public, ora cinei deja trecuse. Un membru se aplecă în faţă şi spuse la urechea altuia:

— Cam exagerează, nu ţi se pare? De ce e *el* aşa de supărat de toată povestea?

Numai că spionul se simţea implicat personal şi revoltat personal, aşa că-şi continuă tirada preţ de încă o oră. Tocmai indivizii ca Sampath obstrucţionau progresul naţiunii, trăgându-i în jos pe oamenii oneşti şi educaţi ca el. Nimiceau sufletele inteligente, care se chinuiau atâta, nimiceau progresul şi pe oricine încerca să stea în calea marilor hoarde needucate, care creşteau şi se îndreptau spre statutul de cea mai mare populaţie de idioţi din lume. Chiar şi ţările minuscule, precum Taiwan sau Filipine, mergeau înainte. Dacă ar avea un dram de minte, ar

părăsi ţara asta obosită şi ar emigra. Dar nu, el alesese să rămână şi să schimbe puţin lucrurile, chiar dacă fusese la un moment dat înjunghiat în braţ cu un ac de păr din metal de sora lui Baba pentru acest sacrificiu al său. Cine ştie care va fi efectul permanent asupra lui?

Începu o divagaţie suplimentară despre suspiciunile sale privind ceea ce i se dădea de mâncare lui Sampath, despre felul în care mâncarea sa era straşnic păzită, astfel ca nimeni să nu se poată apropia, despre posibilitatea ca acesta să fie drogat, despre cum starea sa de spirit urca sau cobora până la cote anormale, spionul nu ştia exact care. Vorbi despre cum aborda cercetarea pe marginea subiectului, despre cartea cu substanţe halucinogene pe care şi-o procurase...

Sunetele venite dinspre stomacurile celor din public atinseră un nivel asurzitor. Într-adevăr, omul ăsta exagera. Vorbea despre mâncare când ei ar fi trebuit să se afle chiar în clipa aceea în faţa cinelor aburinde.

— A zis că a fost înţepat în braţ cu un ac de păr? întrebă omul din public care se neliniştise în urmă cu o oră şi jumătate. Sau în cap? Totuşi, are dreptate, efectul pe care l-a avut asupra lui e destul de grav. De data aceasta însă, omul nu mai vorbi în şoaptă, ci cât de tare putu. Hei,

domnule, strigă el adresându-se direct spionului, nu crezi că ţi-a cam expirat timpul?

Spionul fu întrerupt în mijlocul şuvoiului. Preţ de o secundă, îşi pierdu echilibrul.

— Înainte să omori ţânţarii, noaptea e neplăcută, răspunse.

— Asta-i adevărat, fără îndoială, zise alt individ din public.

— Mulţumesc, spuse spionul. Odată ce deschizi o sticlă de sifon, e bine să o bei înainte să se răsufle. Dar sângele îi năvăli spionului în obraji. Fără să se gândească, repeta ceea ce auzise sub copacul lui Baba. Iar acum îşi asuma şi meritele pentru asta! Nu avea curajul să nu facă astfel.

Mai târziu, se foia şi se răsucea în pat.

Ce voia el de la viaţă?

Golul care se întindea în jurul lui ca noaptea cea neagră îl făcu şi mai decis să-l demaşte pe Sampath ca escroc.

13

Într-o după-amiază, cam la o lună de la prima lor apariţie în livadă, maimuţele găsiră cinci sticle de rom în timp ce scotoceau prin traista unui om care se oprise să-l vadă pe Sampath în drum spre o nuntă. Îl băură pe tot şi, în după-amiaza aceea, când urcară din nou în copacul lui

Sampath, unde se obişnuiseră să i se alăture pentru o mică siestă înjur de ora 3, se simţiră incapabile să atingă starea generală de stupoare care cuprindea ca o vrajă livada exact la momentul acela al zilei.

Sampath se întinse ameţit în patul lui de sfoară. Îşi ţinea palmele în sus în aşa fel încât umbra lor să se reflecte pe trunchiul luminat din faţa sa şi-şi privea degetele mişcându-se, alcătuind o floare de lotus cu petale care se deschideau şi se închideau, un peşte înotând, o cămilă balansându-se. Era uimit de gradul de sofisticare al umbrelor pe care le făcea. Îşi lăsă degetele să se mişte precum picioarele unui păianjen ce străbătea în grabă scena improvizată din copacul pe care soarele îşi pusese pecetea. Picioarele acelea de insectă zorită îl făcură să simtă un fior scurgându-i-se în jos, pe şira spinării, şi-şi scutură palmele, voind parcă să scape de păianjenul dinăuntrul său. Îşi aminti cum se speria singur câteodată în casa lor din Shahkot, scoţând limba din gură în faţa oglinzii şi băgând-o apoi la loc – o limbă de şarpe, o limbă care nu era a lui. Se gândi la oameni cu nasuri ca ciocurile păsărilor, oameni cu gâturi de lebădă, cu ochi de vacă, cu teroarea din inima păsărilor sau cu iubirea delfinilor pentru ocean. Oameni cu lacrimi din apă de mare, cu pielea de

culoarea scoarţei de copac, cu talii ca tulpinile şi cu echilibrul florilor, cu urechi ca frunzele pufoase şi guri moi precum petalele.

— Chiar să faceţi linişte, spuse Sampath somnoros. Mă enervaţi cu săritul vostru.

Numai că, strâmbându-se şi ţipând, ele săreau prin copac şi acopereau pământul de dedesubt cu o grămadă de crengi.

— Încetaţi, spuse spionul, care fusese lovit de o crenguţă. Încerca să se gândească la ideile sale şi să le pună în ordine, pentru că, în ultima vreme, se încurcaseră rău de tot.

— Da, faceţi linişte, strigară alţi câţiva credincioşi. Ceva nu era în regulă deloc cu maimuţele astea.

— Se comportă foarte ciudat, spuse domnul Chawla.

— Poate din cauza lunii pline, răspunse Ammaji.

Când domnul Chawla descoperi sticlele goale de rom lângă toaletă, deveni clar că luna plină nu era câtuşi de puţin vinovată.

— Oh, sunt doar nişte maimuţe, se simţi Sampath obligat să le apere. Ce ştiu ele? Când restul casei doarme, copilul pufăie din pipa tatălui său.

— Aşa e, spuseră unii, în timp ce alţii, ruşinaţi că se

descoperise alcool în curte, doar chicotiră. Nu e vina maimuţelor. Oamenii sunt întotdeauna cei degeneraţi. E foarte trist, dar într-un loc ca ăsta, cu aşa mulţi vizitatori, trebuie să accepţi şi binele şi răul. Nu-i aşa, Babaji?

— La început, fructul de *chikoo*[36] e necopt, spuse Sampath, dar dacă nu îl culegi şi nu-l mănânci repede, se strică imediat şi se face alcool.

Ce voia să spună? Că vremea perfecţiunii trece, că trebuie să mănânci fructul de *chikoo* doar la momentul potrivit, că totul face parte din natură, că binele se preschimbă în rău sau că răul nu e, de fapt, rău, pentru că face parte din natura fructului de *chikoo*? Oh, uneori era greu să-l înţelegi.

Şi totuşi, un lucru devenea din ce în ce mai clar cu fiecare zi care trecea: maimuţele dezvoltaseră o înclinaţie nepotolită pentru băutură. Bam! Ce le mai plăcea! într-un fel imediat şi exploziv pe care, cu siguranţă, forţa destinului l-ar fi făcut inevitabil. Cine putea şti dacă reuşise sau nu comunitatea ştiinţifică să determine efectele proprietăţilor dătătoare de dependenţă ale alcoolului asupra ordinului primatelor? Adevărul era limpede, îl iubeau într-un mod pasionat, nebunesc;

36 Fruct care are un gust apropiat de cel al perei şi un aspect asemănător cu cel al cartofului, produs de arborele asiatic *Manilkara zapota.*

începură să scotocească peste tot, mânate de o nelinişte nouă, care-i făcu pe oameni să se întrebe dacă nu cumva o luaseră razna puţin. Alunele şi bananele nu mai însemnau nimic pentru ele acum.

La câteva zile după prima lor întâlnire cu alcoolul, descoperiră o ladă cu bere într-o camionetă de livrări. La o săptămână după aceea, o sticlă de whisky într-o ricşă. Apoi şi mai multă bere. Apoi şi mai mult rom.

Cu nişte feţe întunecate şi pline de hotărâre, cu ochi sălbatici, lăcrimoşi, alergau în salturi uriaşe ca să iasă în calea oricărui autobuz care sosea, a oricărui scuter-ricşă care apuca în sus pe drum, căutând alcool de orice fel, inspirate fiind, fără-ndoială, de amintirea unei anumite accelerări a pulsului, a unei misterioase euforii. Deveneau din ce în ce mai îndrăzneţe, cercetând conţinutul aşternuturilor, apucând plasele de cumpărături şi alungându-i pe proprietari, care fugeau urlând de groază. Se părea că vechile obiceiuri din bazar ieşeau din nou la suprafaţă; de parcă, sătule de belşug, făceau tot ce le stătea în puteri ca să recreeze agitaţia vieţii lor de dinainte, cea de furturi şi atacuri în mijlocul protestelor publice.

Când erau alungate, în timpul tentativelor neruşinate de

jaf, îşi dezveleau dinţii, iar călătorii se retrăgeau de teamă să nu fie muşcaţi. Când pelerinii le arătau pumnii, ridicau la rândul lor pumnii şi chicoteau zgomotos. Imediat ce erau alungate cu bătăi din palme şi strigăte dintr-un loc, se iveau într-altul, unde făceau ceva şi mai rău. Îi imitau pe pelerini şi se aliniau împreună cu ei sub copacul lui Sampath, pocnindu-se unele pe altele pline de veselie, în timp ce aşteptau să le dea binecuvântarea.

În scurt timp deveni clar că manifestările afectuoase dintre Sampath şi maimuţe nu aveau să se extindă pentru a-i include pe toţi în cercul lor vrăjit; că farmecele lor de maimuţe, atât de dragi lui, nu le vor face să fie îndrăgite de nimeni altcineva. Poate că iubitorii de film încărcaţi de alune îşi vor putea croi drum prin cinematograf neagresaţi, dar, evident, problema maimuţelor îşi schimbase doar locaţia.

Grija tulbură fericirea credincioşilor. Se părea că, aproape peste noapte, se confruntau cu o nouă problemă.

— Şi înainte erau o pacoste, dar semănau mai mult cu nişte copii obraznici, le spuse domnişoara Jyotsna cu tristeţe celor care priveau raidul maimuţelor prin geanta ei de poştă, împrăştiind într-o frenezie a dezamăgirii scrisorile, când nu descoperiră nicio sticlă în posesia ei.

— Da, încuviinţă un domn. De fapt, chiar năzbâtiile lor te făceau să le îndrăgeşti, şi, deşi mersese prea departe, toată lumea fu de acord fiindcă, în mare, exista o doză de adevăr în cele spuse.

14

Într-o după-amiază, la scurt timp după ce frecvenţa acestor evenimente nefericite crescuse, domnul Chawla stătea şi medita sub copacul lui Sampath. Maimuţele scăpau din ce în ce mai mult de sub control şi avea sentimentul neliniştitor că zilele lor sfinte în livadă erau expuse serios riscului de a se sfârşi.

Dar contul familiei, deschis la Banca de Stat a Indiei, creştea în salturi, văzând cu ochii, şi era nerăbdător să cumpere acţiuni la compania Produse de Lenjerie VIP; se putea foarte bine lipsi de orice element perturbator al frumoasei afaceri pe care o pornise. Privi în stânga şi-n dreapta, cuprinse cu privirea domeniul lor, cu potecile şi mica săgeată ce indica drumul spre Sampath, cu reclamele colorate care atârnau în copacii vecini: la cabinetul dentar al doctorului Sood, croitoria pentru domni „Dumnezeu a creat bărbatul, noi îl facem domn”, la Campa Cola, Limca, Fanta şi Goldspot, pudra de talc ayurvedică şi la soluţia de alungat ţânţarii Odomos. Toate

fuseseră plătite cu donaţii extrem de generoase, cutii cu nuci şi mai multe dulciuri galbene, verzi, roz şi albe decât ar fi putut avea cineva nevoie. Nimic din toate astea n-ar fi existat dacă nu ar fi fost domnul Chawla. Nimic din ele.

— Sampath, îi spuse tatăl său, poate că a venit vremea să îţi construim o chilie cum se cuvine. Problema cu maimuţele ne scapă de sub control. Dacă ai locui într-un adăpost de beton, le-am putea ţine afară şi-am putea să controlăm situaţia. În orice caz, nu te putem lăsa să stai veşnic într-un copac. Ce se va-ntâmpla când va veni musonul? Mai sunt doar câteva luni. Îşi imagina un întreg complex, cu un templu şi camere de cazare pentru călători, proiectate să facă faţă cerinţelor moderne de confort, un complex care să fie un loc de pelerinaj apreciat şi un mediu pe care el să-l poată controla.

Sampath îşi privi tatăl. Oare auzea bine?

Văzând ce faţă făcea Sampath, domnul Chawla se umplu de iritare.

— Ce privire ridicolă de incredulitate exagerată! Şi-ai face bine să pui mâna să-nveţi nişte filosofie şi nişte religie, îi spuse. Oamenii or să se sature rapid pentru că nu eşti în stare să porţi o discuţie la un nivel mai profund. O să-ţi cumpăr un exemplar din *Vede.* Chiar nu poţi să stai

aici şi să spui prostii la nesfârşit.

Maimuţele aruncară cu mere în capul domnului Chawla, ca să se distreze, se pare, deşi se prefăceau că încearcă să-l protejeze pe Sampath. Gesticulă furios înspre ele, dar îi întâmpinară protestele cu o barieră de banane. Domnul Chawla îşi pierdu cumpătul.

— Îşi bat joc de noi, spuse, simţindu-şi demnitatea lezată. E deja prea mult. Oamenii or să creadă că eşti un număr de circ. Stai în copac cu nişte maimuţe beţive! Trebuie să te mutăm imediat într-o clădire adecvată.

— N-am de gând să locuiesc în alt loc decât în copacul ăsta, răspunse Sampath. Şi maimuţele nu sunt bete în clipa asta. Doar se joacă.

Imediat după plecarea tatălui său, îşi dădu seama că inima îi bătea cu putere. Nu putea să-şi scoată din minte gândul acela oribil.

Să-şi părăsească el copacul? Niciodată, îşi zise, cu trupul tremurând de indignare, încrâncenat, privi creanga din faţa sa. El şi tatăl său erau la fel de diferiţi ca albul şi negrul, găinile şi cartofii, mazărea şi găleţile. Ce-şi închipuia el? îşi închipuia că o să se dea jos şi-o să revină la vechea lui viaţă, ca un mare prost? Plecase din Shahkot ca să fie singur. Şi ei ce făcuseră? Se luaseră după el.

Observă un cărăbuş care se târa afară dintr-o gaură a scoarţei chiar sub nasul lui. Înveşmântat într-o armură verzuie, strălucitoare, cu antenele ridicate, cu mănunchiuri de aripi ca nişte jupoane transparente îţindu-se ridicol de sub carcasa lui dură ca o scoică; părea o dovadă vizuală a absurdităţii propunerii tatălui său. Treptat, se calmă. Cât erau de frumoase insectele astea din jurul lui, cât de incredibil de frumoase: fluturi uriaşi, împodobiţi cu generozitate, albine cu limbi lungi şi subţiri, pe care le putea vedea atârnând din gurile lor, cărăbuşi pudraţi fin, cu ochi conturaţi cu *kohl* şi omizi cu figuri de clovni cu nasuri rotunde, bărbi false şi picioare caraghioase; creaturi făcute din frunze şi sepale, petale şi praf de polen. Le privea parada nesfârşită, tremurând, sărind, zburând, ieşind parcă din ceaunul bolborosind al vreunui magician, cu sclipirea şi strălucirea ca de bijuterii a... a cui? A esenţei de vânt şi de iarbă? A luminii soarelui şi a apei?

Când mama sa îi aduse cina lângă sistemul de pârghii, Sampath privi în jos la ea.

— Ştii, îi spuse, că plănuiesc să-mi construiască o chilie, dar eu nu vreau să plec din copacul ăsta.

Kulfl privi în sus la el. Normal că nu va pleca.

— Putem oricând să-i otrăvim, să ştii, zise ea, încercând

să-l liniştească.

Iar el zâmbi, fără să vrea, gândindu-se la ziua când fusese dus în grabă, vomitând şi vânăt, la camera de urgenţe a Institutului Medical al Guvernului, după ce mâncase una din mâncărurile pregătite de ea. Plin de bucurie, lipsise o săptămână întreagă de la şcoală. Privind-o, se simţi cuprins de un acces de tandreţe. Mama lui, maimuţele şi el însuşi, îşi zise, formau împreună o gaşcă.

— Aţi face bine să vă schimbaţi obiceiurile, le preveni el pe maimuţe. O să avem cu toţii necazuri dacă nu vă purtaţi mai bine.

Dar maimuţele nu se purtară mai bine. De fapt, începură să se comporte mult mai rău.

Cam la o lună de la prima lor întâlnire cu alcoolul, aparent scârbite de slabele rezultate din livadă, primatele făcură un drum la bazar, unde o înfrânseră pe femeia care vindea ilegal alcool dintr-un cărucior. Dădură gata întreaga provizie şi, cât se poate de bete, mai bete decât fuseseră vreodată, reveniră în curtea familiei Chawla.

— Rămâneţi afară, le strigă Sampath când le văzu apropiindu-se. Rămâneţi afară până vă treziţi.

Ştia că vor avea necazuri. Numai că ele nu-i ascultară avertismentul. Lăsând în urmă izul acela înţepător, specific

berii produse în zonă, năvăliră precum huliganii şi, asemeni lor, începură să răstoarne tot ce puteau cu susul în jos.

Sampath mai văzuse beţivi din când în când, bineînţeles, dar numai o dată avusese de-a face direct cu unul dintre ei, când se pomenise dicutând cu vecinul beţiv lângă ghereta de ceai. Clătinându-se, izbindu-se de mese, beţivul îl îmbrăţişase pe Sampath, singura persoană de acolo.

— Zi că eşti cel mai bun prieten al meu, insistase el, apucându-l pe Sampath. Eşti cel mai bun prieten al meu?

Sampath se speriase de moarte.

— Da, îi răspunsese.

Iar bărbatul îl îmbrăţişase.

— Tot ce am e-al tău.

Dar nu vreau nimic din ce-i al tău, spusese în gând Sampath. Omul duhnea a mizerie din canal şi mirosul îi întorsese lui Sampath stomacul pe dos. Ochii îi erau roşii, respiraţia înţepătoare şi-l ţinea pe Sampath de parcă nu avea de gând să-i mai dea drumul vreodată. În cele din urmă, bărbatul fusese alungat de proprietarul gheretei de ceai, care ieşise şi aruncase cu pietre după el. Sampath pedalase până departe şi se oprise în mijlocul unui câmp

ca să-şi revină. La fel de nemişcat precum plantele din jurul lui, absorbind liniştea şi verdeaţa.

Oh, dar cu maimuţele era altfel, îşi zise fără voia lui, privindu-le cum treceau prin bucătăria mamei sale, răsturnând oalele şi tigăile, dând găleţile de-a rostogolul prin livadă, în timp ce zăngănitul discordant de metal umplea aerul. Erau aşa de frumoase, aşa pline de forţă graţioasă. Cu cozile ridicate sus, deasupra capetelor, dărâmau cutia cu lapte ca laptele să se scurgă în iarbă. Sfâşiau sacii cu provizii aranjaţi sub verandă, iar orezul şi lintea se revărsau în râuri aurii şi verzi, albe şi negre. Mâncau cantităţi uriaşe de stafide şi nuci, migdale, anacard şi muguri mici şi preţioşi de pin, al căror furt o făcea pe Kulfi să le alerge cu mătura. Numai că o evitau cu uşurinţă, la fel cum făceau cu toţi credincioşii neînfricaţi care, sub conducerea lui Ammaji, alcătuiseră o armată aruncătoare de pietricele – plini de curaj, îşi trimiteau artileria de proiectile din praştii, alergând înainte şi-napoi printre copaci, simţindu-se ei înşişi îmbătaţi de agitaţia stârnită.

— Nu vă atingeţi de maimuţe, ţipa domnul Chawla, fluturându-şi braţele în încercarea de a smulge praştiile din mâinile credincioşilor. Sunt periculoase. În starea în

care se află, o să se întoarcă împotriva voastră. Numai că, în momentul acela, nici el nu ştia exact ce să facă. Ar fi trebuit să fie precaut. Ar fi trebuit să înăbuşe problema în faşă. Dar cum?

Când se plictisiră de bucătărie, se apucară să facă ferfeniţă ziarele; şterpeliră pieptenele lui Ammaji şi-l înfipseră sus într-o creangă, rupseră spiţele umbrelei lui Sampath, lăsând-o stricată şi plină de găuri. Traseră jos rufele de pe tufele de *lantana,* unde fuseseră lăsate la uscat. Pinky scutură o creangă înfrunzită strigând:

— Ticăloaselor! Duceţi-vă înapoi în junglă, unde vă e locul, însă ele săreau în cercuri, pe jumătate drapate cu haine, trăgând sariuri şi cearşafuri şi piese de lenjerie după ele, rupând materialul în fâşii, împrăştiindu-i accesoriile pe vârfurile copacilor ca pe vopsea.

Cei mai mulţi dintre credincioşi lăsaseră deja praştiile şi se retrăseseră în josul dealului, înfricoşaţi de violenţa crescândă a primatelor, îngrijoraţi că vor fi fugăriţi şi prădaţi, poate chiar şi muşcaţi.

Copacul lui Sampath se cutremura într-un haos groaznic de crengi şi frunze. În el, Sampath era aruncat de colo-colo şi cu susul în jos. Ce se întâmpla? Totul se petrecea prea repede ca să înţeleagă ce i se întâmpla. Inima îi sălta în

sus şi-n jos, ţopăia şi dansa, mintea i se-nvârtejea şi era sigur că, dacă-şi dădea drumul, avea să zboare clătinându-se prin aer direct spre pământ şi să se zdruncine la aterizare. În faţa ochilor săi se mişca şi tremura o ceaţă ameţitoare.

— Vino jos, Sampath, strigau cu toţii, dar el se ţinea strâns de pat.

— Dacă n-ai de gând să vii jos, stai nemişcat, urla tatăl său. Nu te clinti.

Prins în acest dans de beţivi, cu feţe sălbatice, cozi lungi, sariuri drapate în şuvoaie purpurii şi galbene de jur împrejurul lui, fragmente inutile de gânduri treceau pe lângă Sampath, toate mişcându-se prea repede ca să le poată prinde şi opri. Putea să sară; dar, nu, nu ar face el aşa ceva. Putea să tragă maimuţele de cozi; nu, ar ţipa. Nu, mai bine ar fi să se ţină strâns...

Din fericire, înainte ca vreo persoană să fie realmente rănită sau muşcată, maimuţele se aventurară în pădurea de cercetare a universităţii, sătule de zgomotul pe care îl făceau oamenii sau poate sătule de livadă, spiritul lor sălbatic purtându-le din ce în ce mai departe, înspre celălalt deal, unde familia le văzu continuându-şi atacul asupra reliefului neajutorat, distrugând fiecare copac,

scoţând din rădăcini fiecare tufiş, canalizându-şi energia asupra tuturor lucrurilor care le ieşeau în cale, lăsând porţiuni întregi de pădure parcă devastate de tornadă.

În ziua următoare, înainte de răsărit, domnul Chawla era treaz şi îmbrăcat, îndreptându-se spre oraş cât putea de repede. Grijile îi împreunau sprâncenele. Lucrurile merseseră prea departe. În definitiv, boli precum rabia erau răspândite de animalele astea. Ceva trebuia făcut. Fostul perceptor districtual tocmai plecase şi cel nou nu ajunsese încă. Nu exista nicio înaltă autoritate pe care să o poată vizita, dar decise să se ducă la toţi oficialii care-i veneau în minte şi să le spună clar că era responsabilitatea lor să ia măsuri în privinţa acestei tulburări a sanctităţii şi păcii din Shahkot.

Era cam şase dimineaţa şi deja vânzătorul de ziare din Shahkot distribuia povestea prin tot oraşul. Ajungea cu o bufnitură pe verande şi în tinde, se izbea de uşi şi trecea prin ferestre.

În scurt timp, vânzătorul de ziare pedală pe lângă casa inspectorului sanitar şef, care stătea aşezat pe un scaun de nuiele pe verandă, anticipând bucuros sosirea ziarului, iar cana de ceai pe care tocmai şi-o turnase scotea aburi delicaţi şi aromaţi în faţa sa. Ei bine, omul acesta care

distribuia ziarele se mândrea într-o oarecare măsură cu ţinta sa perfectă şi, văzându-l pe inspectorul sanitar şef aşezat liniştit pe verandă, încercă să-i arunce ziarul drept la picioare. Acesta ţâşni ca o rachetă, despicând aerul şi aterizând cu o bufnitură în tava de ceai.

— Serios, eşti prea plin de zel, strigă inspectorul sanitar şef după silueta care se îndepărta pedalând rapid şi se aşeză trist să citească ştirile zilei în lipsa ceştii sale reconfortante de *darjeeling*[37].

— Rama Rama Rama Rama Rama, murmură el citind despre abuzurile maimuţelor, frecându-şi picioarele unul de celălalt pentru a se îmbărbăta în faţa unor ştiri atât de supărătoare.

— Rama Rama Rama Rama Rama. Medită la ceea ce se întâmplase. Vor aduce necazuri. Ştia el. Mereu aduceau necazuri. Exact genul ăsta de lucruri îi agravau lui ulcerul.

Trăia într-o stare de panică permanentă la gândul că ulcerul putea să i se agraveze şi toată lumea ştia că nimic nu era mai rău când aveai ulcer decât grijile, iar asta îl îngrijora şi mai mult. Gemu şi-şi frecă picioarele. Va trebui să urmeze imediat o dietă strictă cu ierburi. Muguri de schinduf şi suc de ceapă. Vai, nu va putea suporta sucul

37 Varietate de ceai negru, deosebit de aromat, produs în Bengal_si foarte apreciat, în special în Marea Britanie.

de ceapă pe care va trebui să-l bea.

Nici nu analizase cum se cuvine problema şi nu hotărâse ce atitudine să la faţă de tot tărăboiul ăsta, când îl auzi pe domnul Chawla sosind cu ricşa cu pedale cu care venise tocmai de pe deal. Întâmplător, locuinţa inspectorului sanitar şef era prima de pe drumul de la livadă la Shahkot. Înspectorul sanitar şef ridică surprins privirea când ricşa, graţie impulsului dat de o pantă lină de la nord de bungalow, se rostogoli până în faţa verandei sale cu un scrâşnet sonor al frânelor.

Domnul Chawla sări din scaunul său direct pe peticul de pietriş din faţa treptelor verandei şi le urcă în fugă pentru a se posta ameninţător în faţa funcţionarului oficial, neţinând seama de urmele de noroi pe care pantofii săi le lăsaseră pe podeaua lustruită, vopsită în roşu.

Fără a se opri pentru schimbul obişnuit de amabilităţi, începu să ţipe.

— Aţi auzit noutăţile? aproape că urlă în starea de excitaţie nervoasă în care se afla. Maimuţele îl ameninţă pe fiul meu. Ameninţă doamnele din comunitate şi perturbă liniştea. Distrug atmosfera religioasă a întregii curţi. Trebuie să scăpăm de ele neîntârziat.

Inspectorul sanitar şef fu luat prin surprindere de

vehemenţa acestuia. Ce era să spună? Fusese surprins pe nedrept în casa lui, în *kurta* de pijama. Situaţia era dezastruoasă pentru o persoană cu o natură atât de sensibilă ca a lui. Mai întâi, bărbatul cu ziarele şi acum individul ăsta. Privi disperat peticele însorite, de culoarea untului, de pe peluza încă umbrită în cea mai mare parte. Era ridicol să fie inspectorul sanitar şef, când el însuşi era bolnav.

— Stimate prieten, spuse în cele din urmă, gândindu-se la necazurile care s-ar putea ivi dacă lucrurile nu erau lăsate în voia lor, nu cumva să uiţi că de la asocierea maimuţelor cu iubitul nostru Rama, aceste animale sunt înconjurate de o afecţiune deosebită, conform tradiţiei noastre sacre. Îşi au propriii lor suporteri devotaţi. Privi din nou în jur. Inclusiv eu, spuse cât putu de ferm, în speranţa că domnul Chawla va pleca, ca să poată să-şi îndrepte atenţia către subiectul stomacului său şi să dea ordine servitorului să-i prepare sucul de ceapă. Dar când domnul Chawla deschise din nou gura ca să înceapă să vorbească, ridică receptorul.

— Am să-l sun pe directorul Departamentului de biologie de la Universitatea Lady Chatterjee. Aşa cum poate ştiţi, Vermaji este expert în domeniul interacţiunilor om-primate

şi e posibil să vă poată oferi câteva idei pacifiste despre cum să dezamorsaţi situaţia. Sigur, spuse el după ce formă numărul, linia este, ca de obicei, ocupată sau nu funcţionează. Şi încercă din nou.

— Nu e aceeaşi persoană, spuse domnul Chawla, care a pus momeli pline de somnifere ca să rezolve problema de la Ranchi? N-au prins nici măcar o singură maimuţă. Animalele astea sunt foarte descurcăreţe. Au învăţat tot felul de şmecherii în bazar.

Bărbatul pe care încercau să-l găsească studia în momentul acela, plin de interes, ziarele de dimineaţă. *Maimuţele ameninţă refugiul omului sfânt. Noaptea trecută, maimuţele bete au distrus cu sălbăticie zona, determinându-i pe oameni să părăsească locul,* citi el cu o plăcere nefirească.

— Fără-ndoială, nu e ultima oară când auzim despre asta, îi zise soţiei sale, aşezată la masă în faţa lui. Ştii, continuă el jubilând, poate o să am ocazia să-mi testez noua ipoteză.

Dacă liderul grupului e ucis şi agăţat într-un loc în care să-l poată vedea celelalte maimuţe, e posibil ca banda lor să se destrame şi să dispară în pădure... Sigur, e posibil şi să aleagă altă maimuţă...

Ţinea foarte mult la teoriile sale. Era suficient ca un lucru să-i capteze atenţia şi, indiferent dacă era sau nu o problemă, formula imediat o ipoteză, inclusiv etapele de urmat şi concluziile. Această trăsătură o enerva în mod deosebit pe soţia lui. Când ştergea vasele, se furişa în spatele ei şi o privea cu ochi sclipitori.

— Ştii, îi spunea, sunt sigur că dacă ai duce vasele afară, soarele ar fi suficient de puternic ca să evapore apa în exact acelaşi timp cât îţi ia ţie să ştergi farfuriile. În concluzie, dacă ipoteza se confirmă, vei economisi energie şi timp.

Şi cum rămânea cu timpul şi energia consumate ca să ducă vasele şi să le aşeze pe balcon? Se înfuria. Sau i le căra el? Toate teoriile astea, după părerea ei, nu valorau nimic. Îşi amintea când, cu ani în urmă, în vara aceea teribil de secetoasă, inventase o elice care să aducă norii de muson la Shahkot. Iar ultima dată când abordase problema maimuţelor, fusese nevoit să-i recunoască eşecul total. Maimuţele nu luaseră nicio îmbucătură din mâncarea plină de somnifere; ştrengarii de pe stradă o înfulecaseră în locul lor şi căzuseră imediat într-un somn adânc, ce durase, într-unul din cazuri, patruzeci şi opt de ore. Locuitorii mahaleleor fuseseră grozav de revoltaţi...

Nu că dezastrul ăsta ar fi diminuat zelul soţului său. Iată-l clocind altă idee care avea să aducă multora necazuri şi n-avea să aibă niciun rezultat.

— Să se destrame? spuse soţia. Probabil că maimuţele or să te atace pe tine în schimb şi, dacă n-o fac, oamenii de la templul maimuţei Hanuman[38] or să facă asta în locul lor, iar tu o s-ajungi *khitchri*[39]*,* îl anunţă plină de satisfacţie.

Serios, nevastă-sa avea un simţ al umorului cam bizar, unul cu o tentă vicioasă, îşi zise el. Nu avea niciun fel de pregătire ştiinţifică, dar se pare că nu simţea niciun fel de reţinere în a-i ataca orice idee cu argumente puerile. Cu asta se alegea dacă-i împărtăşea preocupările sale intelectuale. Oftând, apucă telefonul ca să-l sune pe inspectorul sanitar şef, care ar fi putut să-i dea mai multe detalii despre faptele maimuţelor.

Departe, la postul militar de la marginea oraşului, agitaţia de dimineaţă continua. Brigadierul, care tocmai terminase cu ziarele, ridică receptorul telefonului care suna.

— Inspectorul sanitar şef? zise Verma.

— Aţi greşit numărul, îi răspunse brigadierul.

---

38 Zeitate masculină din mitologia hindusă, care 1-a ajutat pe Rama să îşi salveze soţia.

39 Termen din bucătăria indiană care desemnează un amestec de ingrediente, echivalent cu „talmeş-bal- meş" sau „harcea-parcea".

— Îmi cer scuze, zise Verma.

Într-o clipă, telefonul sună din nou.

— Ah, îmi cer iertare, zise Verma. Ştiţi ce încurcate sunt liniile telefonice din oraşul ăsta – doar din când în când se-ntâmplă să nimereşti numărul bun.

La câteva minute după aceea: ţâr, ţâr, ţâr.

— Vrei să-ncetezi să mă suni? ţipă nervos brigadierul.

Cling, cling.

— Vai, îmi cer scuze, domnule.

Brigadierul trânti receptorul în furcă, scoase telefonul din priză şi se retrase în baie, unde se aşeză pe vasul său de toaletă de tip occidental, cu binoclul la ochi, cercetând cu atenţie păsările care ar fi putut să se ivească primprejur în dimineaţa aceea. Căuta să sporească în permanenţă numărul păsărilor pe care le vedea în zonă; observarea acestora îl liniştea şi-l relaxa aşa cum nu mai reuşea nimic altceva din viaţa sa înregimentată. Cormorani, berze negre, egrete indiene de baltă, egrete de vite, potârnichi pitice, granguri, păsări drongo, spărgători-de-nuci cu burta castanie, barbete şi colibri, peruşi şi caprimulgi, muscari pitici şi pupeze. Lista continua, dar visul lui, ceea ce-şi dorea mai mult decât orice, era să poată trece în jurnalul său de observare a păsărilor porumbelul verde; da, banalul

porumbel verde, al cărui cântec îl urmărea de atâta vreme, dar pe care nu reuşea să-l vadă. Oriunde se ducea, îşi lua cu el caietul ca să poată nota numele fiecărei păsări imediat ce o vedea, dar cele mai multe succese le înregistrase de la fereastra băii, care avea cea mai bună privelişte dintre toate: asupra văii şi a unui pâlc de copaci din apropiere.

— *Treron phoenicoptera phoenicoptera,* murmură pentru sine ca o mantră.

Dar în dimineaţa aceea nici măcar o cioară sau o vrabie nu brăzda întinderea nesfârşită a cerului. Dezamăgit, coborî binoclul şi, în schimb, îşi privi soldaţii făcându-şi exerciţiile de dimineaţă pe terenul de paradă. Hop. Unudoitreipatru. Hop. Cincişaseşapteopt. Hop. Nouăzeceunsprezecedoisprezece. Era foarte bine, reflectă el, gândindu-se din nou la evenimentele acelei dimineţi, ca soldaţii să sară şi să mărşăluiască, dar la ce bun atâta disciplină?

Stâng, drept. Stâng, drept. Pe loc repaus. Ce speranţe avea armata? Când reţeaua telefonică nu funcţiona şi, îşi aminti el rapoartele din ziarul de dimineaţă, când maimuţele prinseseră gustul băuturii şi se apucaseră să vandalizeze?

Încă aşezat pe vasul de toaletă, se aplecă pe fereastră, cu un megafon, ca să strige: Marş dublu. Daţi-i drumul. Soldaţii, dându-şi seama că erau observaţi în secret din vârful dealului, săreau ca broaştele şi, confuzi, se împrăştiau în direcţii greşite.

Oarecum înmuiat şi având gânduri mai bune în privinţa zilei respective după ce uriaşe la soldaţii săi, brigadierul se retrase pentru a-şi face baia. Privi către programul care se găsea pe perete, lângă robinete, îmbrăcat în plastic. „Luni”, scria, „ceafa şi urechile. Marţi, între degetele de la picioare. Miercuri, pe spate”. Şi aşa mai departe. Ah, da, era ziua din săptămână în care trebuia să se spele în spatele urechilor şi pe gât. În fiecare dimineaţă, acorda atenţie altei părţi problematice a corpului său. Astfel, în cele şapte zile, fiecare pliu şi scobitură greu-de-ţinut-minte era spălată cum se cuvine, în ciuda raţionalizării apei. Bineînţeles, pe faţă se spăla în fiecare zi.

Dar tocmai pe când se pregătea să se săpunească bine, îşi aminti de popota armatei, cu barul său cel bine aprovizionat, unde savura un whisky cu sifon aproape în fiecare seară. Maimuţele astea trebuiau ţinute la distanţă cu orice preţ!

Ţâşnind afară din baie într-un mod pe care era sigur că

avea să-l regrete mai târziu, puse din nou telefonul în priză şi încercă să-l sune pe şeful poliţiei, al cărui asistent îi răspunse răstit:

— A plecat deja la o investigaţie, ceea ce era neadevărat. Şeful poliţiei nu putea fi deranjat deoarece, în clipa aceea, îşi lustruia pantofii la standul de pantofi din spatele gării.

Conştient că nu avea niciun rost să îl sune pe perceptorul districtual, căci noul perceptor districtual nu sosise încă pentru a-şi lua în primire postul, brigadierul încercă să sune la Departamentul de Sănătate Publică, dar nimeri la un star de cinema aflat în concediu la munte, la magazinul de dulciuri Malabar, la familia DƷSouza şi la magazinul de pantofi Patedar.

Frustrat, brigadierul îşi luă bastonul şi, simţindu-se jegos în spatele urechilor, se urcă în jeep ca să se ducă la inspectorul sanitar şef. Acesta, în ciuda unei dureri acute într-o parte, îşi pusese şapca Gandhi şi pornise alături de domnul Chawla să-l vadă pe Verma de la universitate, deşi pe un drum ocolit, care le dăduse ocazia să se bucure de priveliştea munţilor. Verma însuşi plecase de acasă pe drumul obişnuit către univeristate, prin grădinile Badshah, împreună cu prietenii săi Poncha de la Epidemiologie şi

Sinha de la Virologie.

Astfel că, în dimineaţa aceea, niciunul nu reuşi să-i găsească pe ceilalţi şi, oricum, ameninţarea maimuţelor nu fu luată în discuţie de către autorităţi.

— Vai, ia uitaţi-vă ce rele aţi fost, le spuse Sampath maimuţelor când acestea reveniră în livadă mai târziu în ziua respectivă.

Feţele lor întunecate se iţeau spăşite de după frunzişul scuturat al copacului. Ţinându-se de cap, cu expresii de durere distilată şi greutate, se rezemau şovăielnic de orice creangă care nu fusese ruptă şi lăsată să atârne precum membrele inutile ale celor răniţi în luptă.

— Da, sunteţi foarte rele, le spuse Sampath. Dar nu putea să nu fie fermecat din nou de ele, de fiecare dată când le vedea, iar vocea sa era cea a unui părinte afectuos care încearcă din greu să fie neîngăduitor. Normal că vă e rău după toate astea. De fapt, şi mie îmi e puţin rău. Le iertase totul. Nu putea să-şi acuze maimuţele cele adorabile. Nu era vina lor. Era vina celor care fabricau băutura ce făcuse din primate nişte alcoolice.

Încruntându-se şi râgâind, maimuţele trecură prin ceea ce era, probabil, o combinaţie de indigestie şi dureri puternice de cap.

16

Într-una din camerele casei din bazar a familiei sale, băiatul de la Hungry Hop stătea şi-şi îngrijea urechea. Nu mai era inflamată şi nici nu-l mai durea, dar era împodobită cu copci mici, care să-i amintească de acea zi ciudată din viaţa lui, când fusese muşcat de Pinky Chawla, aparent fără niciun motiv. De atunci, inima îi bătea mereu cu putere şi nu avusese încă suficient curaj că să se încumete afară.

— Bietul băiat, îi plângeau de milă cei din familia sa, douăsprezece femei şi trei bărbaţi, plescăind din limbi în încăperea ce se afla chiar sub camera lui şi privind tavanul dincolo de care Hungry Hop stătea la fereastră şi-şi pipăia urechea ceas de ceas. Chiar că l-a speriat. Ce fată nebună, spuneau. E mai bine să stea în casă şi să se mai odihnească puţin. N-a fost niciodată un băiat prea puternic.

Zilele trecuseră una după alta. Gândul la Pinky i se învârtea prin cap lui Hungry Hop ca un peşte într-un acvariu; nu putea să şi-o scoată din minte. Îşi amintea perfect ochii aceia negri, gura aceea roşie, hotărâtă, plutind în mijlocul unor valuri ameţitoare de buline... hotărârea de pe faţa aceea! Ce îngrozitor!

În mod clar, nu făcuse faţă cu prea mult entuziasm acestei prime lovituri a lumii de afară. Şi, după câte se părea, din păcate, instinctele sale în această privinţă erau demne de încredere, căci, în timp ce el stătea înlăcrimat în casă, agresoarea sa plănuia de mult de-a fir a păr un nou atac împotriva sa.

— Odată ce ploaia a astupat găurile din pământ, îi spusese Sampath surorii sale, pe când stătea îmbufnată sub copac, râma nu are altă soluţie decât să iasă la suprafaţă.

Făcuse tot posibilul să-i spună surorii sale ceva care să-i fie de ajutor şi, în acelaşi timp, acceptabil din punctul ei de vedere, deşi era el însuşi îngrijorat în privinţa sorţii primatelor, şi, în acelaşi timp, a propriei sorţi. Sigur că auzise deja primele mormăieli despre mănăstiri moderne şi ploi musonice şi îşi dădea exact seama încotro se îndreptau lucrurile. Iar acum, că maimuţele se purtaseră atât de urât, habar n-avea ce urma să i se-ntâmple. Mănăstiri de beton! Bleah! Un adevărat ermit trăia în copac sau pe o piatră, într-o peşteră sau într-o văgăună.

Îşi privi imaginea reflectată de soare în iarba de dedesubt: propria siluetă, în ansamblul alcătuit din patul de sfoară şi umbrela zdrenţăroasă, distrusă de maimuţe, şi

umbrele maimuţelor grupate în jurul lui, cu cozile lor lungi atârnând. De data asta paşnice, cu burţile pline şi tăcute, erau în cea mai bună dispoziţie a lor; leneşe, ca nişte prietene de o blândeţe desăvârşită, îl priveau şi căscau. Îşi zise că n-ar fi niciodată în stare să se descurce fără ele. Toată distracţia ar dispărea din viaţa sa: necăjirile, jocurile, purtările lor obraznice – lipsa de ruşine şi farmecul lor revoltător...

Privi copacul ce reprezenta un cămin atât de bun. Crengile sale netede şi late, de un argintiu întunecat, care se întindeau până departe în noduri şi curbe răsucite şi mănunchiuri delicate de frunze. Cât de important devenise pentru el. Aici, aşezat nici prea sus, nici prea jos, văzuse pentru prima oară lumea extrem de limpede, zilele izvorând parcă purificate din nopţi de o întunecare curată şi strălucitoare. Lumina soarelui pătrunzând prin frunziş la ivirea zorilor, schimbătoare şi tremurătoare, pârjolind totul în jur cu răsuflarea ei dogorită, căzând din când în când peste Sampath, pe care nu-l trata ca şi cum ar fi fost o fiinţă omenească, aşa cum era, împrăştiindu-l ca pe apă... Se simţea imponderabil aici, legănat de lumina jucăuşă, mângâiat de puzderia de flori, iarbă şi frunze la fel de cărnoase ca fructele, încălzit de aromele lor diferite. Peste

tot în jurul său, dealurile se ridicau întunecate către un cer care se întindea precum marea, presărat cu pete albe şi cald, cât vedea cu ochii.

Cât de ciudat se simţea, îşi zise Sampath, cât de ciudat era felul în care reflecta la frumuseţe. Era nesătul de ea, nesătul şi lacom. Ar fi putut să o privească mereu şi niciodată s-o aprecieze cum se cuvenea... La început, privea fix, se uita la tot ce era în jurul său, simţind nevoia sălbatică de a lua totul şi de a-l imprima înăuntrul său, fiecare detaliu, fiecare tuşă. Privea până când se simţea cuprins de fiori, până când se întâlnea cu ceva de necrezut, aflat chiar acolo, în faţa ochilor săi, care îl ţinea prizonier. Închidea ochii ca să verifice dacă într-adevăr pătrunsese înăuntrul său, aşa cum spera –, ca să vadă dacă peisajul din faţa sa putea fi evocat oricând dorea.

Numai că, atunci când deschidea ochii, descoperea întotdeauna că imaginea din mintea sa nu reflecta ceea ce era afară; dacă se întorcea numai, dispărea de îndată, aşa cum visele din timpul nopţii se retrag precum valurile, lăsându-te fără nimic când te trezeşti. Nu şi-l putea însuşi. Dacă acest ceva s-ar întinde şi l-ar îngloba în schimb pe el. Dacă ar sta acolo destul timp, aproape de priveliştile şi zgomotele sale, oare nu ar pătrunde înăuntrul său aşa cum

relieful pătrunde în tot ce face parte din el? Oare n-ar coborî pădurea numai puţin, să-l înghită în sălbăticia sa, lăsând în urmă familia, credincioşii să caute în van o cale prin care să-l urmeze? se gândea la felul în care armata de buruieni a pădurii invada peticul de iarbă din livadă, la felul în care insectele şi maimuţele îşi întreţeseau vieţile cu ea. La felul în care vântul şi ploaia topesc piatra, la felul în care moliciunea pantei unui deal se poate impregna în ochii cuiva care rămâne acolo destul timp; la felul în care relieful odihneşte totul în sine...

Gândurile îi fură întrerupte de zgomotul făcut de domnul Chawla, care se întorcea din oraş. Văzând faţa tatălui său, o faţă de om pătruns de misiunea sa, nervoasă, mânioasă, dar hotărâtă, Sampath fu sigur că trebuia să se aştepte la şi mai multe necazuri. Şi ştia din experienţele trecute că, atunci când te temi de ceva atât de mult, adesea se întâmplă. Bietele maimuţe, îşi zise. Bietele, sărmanele maimuţe... Şi bietul, sărmanul de mine... Ce-o să se-ntâmple acum?

Jos, Pinky căuta stilou şi hârtie ca să compună un bilet. Deşi se bucura că-l muşcase pe Hungry Hop, era dezolată de faptul că asta părea să semnaleze finalul lungii lor asocieri. Ne ştim din copilărie, îşi zise. Nu-i frumos să ne

certăm dintr-odată pentru un lucru neînsemnat. Când era mică, îşi cumpăra îngheţată de la tatăl lui Hungry Hop care era însoţit pe atunci de micul Hungry Hop. Mai târziu, când Hungry Hop însuşi preluase afacerea, îşi continuase patronajul asupra dubiţei familiei. Se gândi la ce-i spusese Sampath despre râmele care sunt forţate să iasă din pământ de ploile abundente şi fu mişcată. Fără-ndoială, dacă bara calea lui

Hungry Hop cu lucruri care-i aminteau de ea, dacă-i zguduia viaţa cum îi venea la-ndemână, dacă-l bombarda cu scrisori, nu mai avea de ales şi trebuia să iasă şi să dea ochii cu ea.

Îşi concentră toate eforturile ca să scrie biletul pe care hotărâse să i-l expedieze. După mai multe variante, ajunsese la următorul conţinut: „Îmi pare foarte rău că te-am muşcat de ureche. Dar am făcut-o doar din afecţiune. Te rog să înţelegi că, văzându-te, inima mi s-a umplut de emoţie, dar, din păcate, a ieşit prost. Sper să te faci bine curând”.

Era destul de mândră de rezerva şi elocvenţa sa simplă. Dădea frâu liber sentimentelor, îşi zise, şi totuşi în mod stăpânit, rezonabil şi prietenos. Cu siguranţă, atinsese un nou nivel de dezvoltare personală, un nou prag al

maturităţii. Spera că asta-l va convinge pe Hungry Hop de bunul ei simţ şi de sănătatea ei mintală, pavându-i drumul către alte bileţele şi întâlniri. Cu bucata de hârtie în buzunar, o porni spre oraş.

Ajunse la casa Hungry Hop, calmă încă şi pătrunsă de influenţa înţelepciunii lui Sampath. Deşi bărbaţii erau la muncă, Kwality Boy era păzit îndeaproape de femeile familiei. Erau toate aşezate la intrarea în casă, uscându-şi părul la soare după spălarea săptămânală cu săpun de nuci. Părea o scenă destinsă de familie, plină de bună dispoziţie. Se tachinau unele pe altele şi-şi făceau unghiile reciproc, trecând de la una la alta o farfurie de guave cu chili şi sare, dar Pinky îşi dădea seama că, în cazul în care ar fi observată şi identificată, femeile astea s-ar transforma într-o armată formidabilă. În ciuda iscusinţei ei lăudabile atunci când venea vorba de chestiuni de război, era incapabilă să se apere împotriva atâtor femei, odată ce erau stârnite.

Se strecură pe aleea din spate. Oare nu ştiau nimic despre planificarea familială? Erau mult prea multe femei în familia aia, îşi zise dezgustată, pe când îşi croia drum printre mormanele de gunoi şi resturi ca să vadă dacă putea cumva să-l zărească pe Hungry Hop din spatele

casei. Iar acolo – ah, ce viaţă minunată –, privind palid de la fereastra băii, zări chipul lui.

Încă o dată, simţirile îi fură antrenate într-o cădere ca de derviş, iar sentimentul de calm, atât de puternic cu o clipă în urmă, dispăru ca un abur. Aceeaşi influenţă irezistibilă pe care o simţise în goana sa turbată ultima oară când îl văzuse în bazar o cuprinse din nou. Neajutorată în faţa ei, ştiind că trebuia să facă rapid ceva, ridică o piatră de jos, cu nervii la pământ din pricina emoţiei, legă bileţelul de piatră cu un elastic de păr şi-l aruncă, cu o precizie criminală, drept spre Hungry Hop, care era absorbit în contemplarea absentă a unui petic pustiu de cer, pe deasupra acoperişurilor.

Nici măcar nu îi observase prezenţa pe aleea de dedesubt şi, din cauza proiectilului venit de nicăieri, care-l lovise direct în falcă, se trase înapoi, dând peste sticla cu ulei de păr care fusese aşezată pe pervaz. Se prăbuşi peste o găleată întoarsă cu gura în jos aflată lângă perete. Când îşi dădu seama că nu era mort şi că vălul negru care-i apăruse în faţa ochilor parcă pentru a-i semnala sfârşitul dispăruse cu totul, ridică de jos proiectilul care-i dăduse acea lovitură dureroasă. Tremurând, citi biletul care îl însoţea.

O oră mai târziu, stătea încă ameţit pe găleată, cântărind posibilităţile ciudate de afecţiune. Oare era dragoste? se întreba. Oare nu era dragoste? Cum se putea? Era oare o pervertire, o distorsionare a realităţii? O păcăleală?

Bătând cu putere în uşă, sora sa cea mai mică strigă:

— Ieşi de acolo. Ce faci înăuntru? Zgâria la uşă. Hai odată, spuse bufnind. Grăbeşte-te. Ne trebuie uleiul. Acum că li se uscase părul, fusese trimisă de celelalte unsprezece doamne să ia sticla cu ulei de păr; erau nerăbdătoare să-şi maseze capetele cu ulei parfumat înainte de a se apuca de sarcina lungă şi dureroasă a pieptănatului şi aranjatului în spirale şi cocuri.

Oh, era oare dragoste?

Surorii celei mai mici i se alăturaseră câteva dintre cele mai mari. În cele din urmă, reuşiră să deschidă uşa rupând micul cârlig care o ţinea închisă şi-şi descoperiră fratele ghemuit încă lângă peretele jilav, numai că, deşi căutară îndelung, sticla cu ulei de păr nu era de găsit.

— Ce-ai făcut cu sticla cu ulei de păr? îl întrebară ele pe Hungry Hop, ale cărui bucle unse frumos şi parfumate îl dădeau de gol ca fiind ultimul utilizator al produsului. Erau grozav de supărate. La vederea umflăturii de pe falca lui

deveniră şi mai furioase.

Fără-ndoială, alunecase când făcea baie şi se lovise. Fratele lor cel demn de milă, care le pierduse uleiul de păr, care era mereu rănit sau se rănea singur. La început, fuseseră răbdătoare şi pline de compasiune, dar, în definitiv, lucrurile astea aveau şi ele o limită şi tentativele sale permanente de a le trezi mila devenau foarte obositoare!

— Oh, acum chiar ne calci pe nervi, îi spuseră, schimbându-şi brusc sentimentele.

— E vremea să-ţi revii, îi zise maică-sa. Găseşte-ţi curajul şi adună-te.

Numai că, uluit din pricina iubirii, Hungry Hop privi drept prin figurile lor exasperate. Parfumat puternic datorită uleiului, încă se mai gândea la Pinky Chawla, care, de altfel, se răsfăţa gândindu-se la el în timp ce adulmeca sticla pe care o prinsese din zbor sub fereastra lui.

Chiar în ziua următoare, ajunse pe aleea din spate exact la aceeaşi oră şi, zărindu-l din nou pe Hungry Hop – dat fiind că era ora alocată lui pentru baie în mod regulat –, îi aruncă un trandafir. De data asta, cu inima bătând să-i spargă pieptul, Hungry Hop cedă nevoii mistrioase care urca în el şi-i răspunse aruncându-i plasa de păr a mamei

sale. Încidentul marcă o schimbare importantă în relaţia lor: începutul unei implicări reciproce, al unei serii de schimburi febrile, care aveau loc aproape zilnic, în timpul cărora Pinky bântuia în jurul casei lui cu vreun semn de afecţiune în buzunar şi Hungry Hop aştepta la fereastra băii. Pe măsură ce zilele treceau, reuşiră să schimbe între ei tot soiul de sticle, caramele, dulciuri, batiste şi pijamale. De asemenea, un pieptene, o periuţă de dinţi, un beţişor de urechi, o bucată de săpun, o rodie, nişte fotografii şi un prosop.

Surorile şi mătuşile lui Hungry Hop, care ajunseseră acum să bată regulat cu pumnii în uşa băii, strigând „Ce faci acolo?”, îşi dădură destul de rapid seama că se întâmplase ceva foarte rău. Baia se golea de provizii. Oare Hungry Hop era aşa de deprimat şi de tulburat, că îşi petrecea ore în şir aruncând lucrurile în toaletă şi trăgând apa după ele? Dar canalul de scurgere nu ar fi putut să facă faţă unui asemenea aflux de ofrande şi oare unde era tricoul lui cu imprimeul cu jungla, cel pe care nu-l găsea nimeni?

Când adevărul ieşi la iveală, după ce una dintre surori îl zărise pe Hungry Hop aruncând pe fereastră fostei sale agresoare fustele mamei sale, familia înnebuni de grijă.

Era clar că-şi pierduse echilibrul. Parcă sub influenţa unei vrăji periculoase, teama lui de Pinky Chawla se transformase într-o afecţiune nesănătoasă.

— Fii atent, îl avertizară ei. O să te trimitem la unchiul tău din Dubai, dacă acest comportament continuă. Te însurăm imediat.

Asocierea cu Pinky ar fi însemnat sfârşitul numelui lor celui bun. Făcuseră o investigaţie discretă şi aflaseră ce se întâmplase cu familia bunicului dinspre mamă al lui Pinky atunci când căzuse sub vraja mamei lui Kulfi. Era vorba despre prăbuşirea unei familii bune. Şi li se spusese că totul începuse cam în acelaşi fel. Imediat se apucară să cerceteze fete din familii normale, de fapt, banale. Cui îi păsa de dansat, gătit şi coeficient mare de inteligenţă? Tot ce îşi doreau era o fată sănătoasă la cap şi echilibrată. Le şopteau celor care căutau că erau chiar dispuşi să negocieze în privinţa zestrei. Atât erau de îngrijoraţi.

Şi-i trimiseră un mesaj domnului Chawla: „Vă rugăm să vă împiedicaţi fiica să ne mai deranjeze fiul”.

Domnul Chawla o interogă pe Pinky:

— Despre ce e vorba? Mereu te plângi că oamenii te urmăresc şi acum adevărul iese la iveală – tu îi urmăreşti pe alţii. Şi cu asta basta, îi spusese. Să nu mi te aduni cu

vânzătorii de îngheţată. Un nenorocit de vânzător! De fapt, nici măcar un vânzător! Un amărât care vede de o tonetă de îngheţată. Numele familiei noastre va fi distrus. Trebuie să ţinteşti mai sus decât eşti tu, nu mai jos. Ce nemulţumit ar fi fost să afle că şi familia vânzătorului de îngheţată făcea remarci asemănătoare despre familia *lui.* Îi ordonă lui Ammaji să o însoţească pe Pinky în drumurile la oraş. El era mult prea ocupat cu alte probleme ca să o supravegheze personal.

Numai că lui Ammaji nu prea-i plăcea rolul acesta de paznic. La început, făcuse tot ce putuse să se ţină după Pinky, ba chiar îşi cumpărase pantofi speciali de gimnastică pentru acest eveniment. Şi totuşi, în ciuda aranjamentelor, Pinky i-o lua bine de tot înainte.

— Nu mai merge aşa de repede, o implora Ammaji. Încerci să depăşeşti un jeep Maruti[40]?

Sunt prea bătrână pentru aşa ceva. Uită-te la fratele tău cum stă liniştit. Nu aleargă de colo-colo, ca tine, pufni ea. În cele din urmă, după trei sferturi de oră, renunţă şi se aşeză ca să se odihnească. Spre satisfacţia lui Pinky, de atunci înainte, se posta în faţa magazinului de cereale în toate drumurile lor la oraş, ca să sporovăiască împreună

40 Maruti Udyog Limited, companie indiană producătoare de automobile, prima care a reuşit să producă şi să comercializeze peste un milion de autovehicule.

cu celelalte doamne în vârstă care veneau sau plecau, aşteptând ca nepoata ei să se întoarcă după ce făcuse tot ce-i plăcuse. Apoi luau împreună autobuzul şi se înfăţişau amândouă domnului Chawla.

Astfel, femeile din familia Hungry Hop fură obligate să-şi păzească băiatul Hungry Hop chiar mai atent decât până atunci, uitându-se mereu după Pinky, cea care le pândea fiul, alungând-o cu beţe, toate douăsprezece, singura dată când o zăriseră. În definitiv, ştiau că nu se puteau duce la poliţie. Uite ce se întâmplase în ziua în care Pinky-l muşcase pe Hungry Hop. Fata asta era o vrăjitoare şmecheră şi înşelătoare. Păzeau de la ferestre. Postaseră în permanenţă o femeie pe aleea din spate. Toate surorile şi mătuşile fuseseră recrutate să stea de pază. Noroc că erau atât de multe. Era folositoare o familie numeroasă, chiar dacă era formată în cea mai mare parte din fete…

Pinky fu forţată să se retragă pe o poziţie lipsită de putere, ceea ce o înfurie la culme, astfel că-şi petrecu câteva zile plângând până când îi veni ideea atât de veche să-l mituiască pe lăptar să ducă şi să aducă bileţele. În acest mod minunat, Pinky şi Hungry Hop îşi cultivară iubirea, uimindu-şi familiile cu buna lor dispoziţie într-o situaţie care altora nu le părea deloc amuzantă.

17

Lucrurile merseseră din rău în mai rău şi mulţi dintre locuitorii Shahkot-ului nu erau în cea mai bună dispoziţie în zilele acelea. Sampath, copleşit de griji, încerca să scrie un poem.

Îşi amintise, în tristeţea lui, o zi unică de la Şcoala Misionară, în care fratele John îl învăţase literatură. Fratele John fusese concediat după o săptămână de predare fiindcă o ciupise de fund pe femeia de serviciu. Dar, deşi plecase în dizgraţie, cu reputaţia pătată, Sampath îşi amintea de el ca de o fiinţă plină de frumuseţe, care împărţise cu el singurul moment inspirat pe care-l avusese la şcoală. În timp ce se juca muindu-şi pe rând degetele în călimară, atenţia îi fusese atrasă dintr-odată de versurile pe care fratele John le citea cu voce tare dintr-un mic volum pe care îl ţinea în mâini.

— Poezia, spusese fratele John, se naşte din greutăţi şi suferinţă, din durere şi îndoială. Apoi începuse să recite. *Te-au strigat toată dimineaţa,* rostind cuvintele într-un fel care îi făcu lui Sampath pielea de găină. *Zece rude pentru care să găteşti şi tu eşti fata. Glasurile lor răsună în întunecimea junglei, dar nu, nu le răspunde. Rămâi pe malul ăsta. Căci ce ştiu ei despre aurul cel fin al*

înotătoarei ce se înalţă spre lumină prin apa străvezie?

Lui Sampath îi păruse rău de fata cu zece rude.

— Ce ştiu ei despre aurul cel fin al înotătoarei, repetase, tremurând din tot trupul. Niciodată în zilele petrecute în aşezământul acela groaznic nu se mai simţise atât de mişcat ca atunci.

Acum încerca să compună şi el ceva.

— Dar nu, nu răspunde, spuse cu voce tare. Rămâi în copac. Ce ştiu ei despre... despre... Despre ce? Ce ştiu ei despre... despre soare? Ce ştiu ei despre copacul meu? Despre problema cu maimuţele? nu... nu suna bine. Ce ştiu ei despre... un măgar gri care se duce la piaţă? Nu, nici ăsta nu era un vers bun.

Ce ştiu ei despre... Oh, vai. Încerca să găsească nişte gânduri demne de a fi puse în poemul său. Se gândi cum luna se învârte în jurul pământului şi iarna vine după muson. Cum trec anii, lăsând amintiri, şi cum viitorul e incert, cum oamenii pot vorbi şi animalele nu, cum oamenii vorbesc mai multe limbi şi nu se înţeleg unii cu alţii. Dar, oricât ar fi încercat, nu putea să scoată nimic care să pară suficient de profund sau de bun ca să fie pus în poem. Şi, mai mult decât atât, gândurile acestea erau mereu întrerupte de teama copleşitoare legată de ceea ce

avea să se întâmple cu el şi cu viaţa lui din livadă. *Ce ştiu ei...*

— Ce ştii *tu*? îşi puse el în minte să întrebe o furnică roşie. Ce? Ridică mâinile înspre papagali. O să fie bine pentru mine? întrebă cu voce tare aerul indiferent.

Furnica trecu repede mai departe, iar păsările-l ignorară. Şi ce ştia el însuşi? Oh, se simţea iritat; n-ar fi trebuit să înceapă. Ce ştii... Ce ştii... Se urcase în copac să-şi limpezească mintea, nu să şi-o tulbure. Şi iată că îşi zădărnicea propriile ambiţii.

După câte se părea, doar cei care reuşeau să se închidă în propriile lumi şi să ignore luptele ce continuau reuşeau să doarmă noaptea. Unul dintre aceşti puţini norocoşi era Kulfi, însăşi mama lui Baba al Maimuţelor, care reuşise să lase deoparte toată agitaţia cu primatele, ca şi cum nu era decât o mică neplăcere să ţină proviziile încuiate înăuntru în loc să le lase la loc deschis sau să trebuiască să gonească din când în când câte o maimuţă cu mătura. Preocupată de propriile-i gânduri, în care nimic altceva nu părea să pătrundă vreodată, mergea mai departe pe calea pe care o purta viaţa.

Spionul o urma ca un câine. Până în momentul acela, cercetările lui nu duseseră la niciun rezultat, şi, ca şi cum

acest eşec n-ar fi fost suficient, începuse să se întrebe dacă nu cumva ceva din constituţia sa fusese mişcat din locul lui. Era îngrozit de cât de mult spaţiu ocupaseră în mintea sa învăţăturile lui Sampath. De la căderea din timpul întrunirii Societăţii Ateiste, se temuse de influenţa pe care o avea Sampath asupra lui şi, cu cât se temea mai mult, cu atât descoperea mai multe din vorbele lui Sampath încurcate fără ieşire în propriile-i gânduri. „Să nu te lupţi cu fiica vânzătorului de dulciuri”. Nu se putea abţine să nu-i vină în minte în tot felul de ocazii ciudate. „Să nu-l scuipi pe fiul doctorului. De ce să te mai gândeşti la smântână, când ai destul unt[41]? Să nu spui că-ţi place pepenele când cineva îţi dă dovleac. Nu înghiţi prostii ca să scapi de porcării. Orice prună îşi are începutul. Orice mazăre îşi are sfârşitul”. Cu acest gen de lucruri în minte, descoperi că era greu să-şi urmeze cursul raţional, obişnuit, al gândurilor.

Era sedus, îşi dădu seama într-o străfulgerare de groază. Încercau să-i spele creierul, folosind echivalentul reclamelor sonore şi al publicităţii agreabile. Stătuse mult prea mult timp în livadă. De fapt, ca să spunem adevărul, descoperise că se bucura de timpul petrecut acolo.

---

41 Joc de cuvinte fără sens, *futter* şi *butter* (engl.).

Imediat ce îi trecu asta prin minte, fu de două ori mai îngrozit. Ar fi fost cel mai bine să rezolve imediat cazul şi să plece din livadă cât se putea de repede.

Păstrând ceea ce spera să fie o distanţă care nu dădea de bănuit, spionul încerca să nu o piardă din ochi pe Kulfi, dat fiind că uneori o pornea la-ntâmplare, alteori cu o ţintă precisă în sus, pe coasta dealului, dovedind cam tot atâta preocupare pentru menţinerea drumului cât o albină.

Kulfi începuse să se simtă puţin plictisită de ceea ce găsise până atunci în pădure. Căută sub o piatră, lângă un arbore de lalea, de-a lungul unui pârâu. Avea nevoie de un ingredient nou, îşi zise, adulmecând aerul, ceva incitant şi proaspăt, care să o inspire să facă o mâncare nedescoperită până atunci, o invenţie nouă. Privi către cer.

Gătise deja un porumbel şi o vrabie, o ciocănitoare, o pupăză, o coţofană, un sfrâncioc, un grangur, o privighetoare himalaiană, un papagal... Gătise o veveriţă, un porc spinos, o mangustă, toate păsările sălbatice pe care le putuse găsi în zona aceea, peştii cei mici din pârâu, melcii cu cochilie rotundă care dungau frunzele cu argintiu, cosaşii care săreau şi ţopăiau, aterizând cu bufnituri în frunziş, asemeni picăturilor de ploaie.

Neobosită, căuta o nouă plantă, un nou fruct de pădure,

o nouă ciupercă sau lichen, mucegai sau floare, dar totul în jur i se părea familiar şi tern. Nicio aromă nouă nu însufleţea aerul, iar ea se aventura tot mai departe. Îndepărtându-se, începea să viseze cu ochii deschişi.

Era bucătăreasa regală a unui mare regat, îşi închipuia. Acolo, în vreun vechi oraş-port, vânători fără scrupule, aventurieri temerari, flote şi armate întregi stăteau la cheremul şi la comanda ei, erau atenţi la fiecare ordin, la fiecare capriciu al ei. Şi, aşezată într-o bucătărie amplă, în faţa unui glob enorm, îşi comanda pe un ton poruncitor proviziile, trimitea după mirodenii de la multe mări distanţă, de pe creste de munte şi din deserturi de dincolo de orizont, după mirodenii care existau doar în poveştile fantastice ale marinarilor şi ale ghicitorilor. Trimitea după toate acestea şi după plante ce creşteau pe insule nu mai mari decât petele din ocean sau pe vârfuri de munte nelocuite de oameni. Trimitea să fie distruse regate întregi, să fie jefuite şi cercetate în amănunt hambare şi câmpuri. Cerea carne de tigru şi urs, gâscă siberiană şi antilopă neagră. Trimitea după broaşte ţestoase, ţestoase-de-apă-dulce, vipere şi foci. După tatu, antilope, zebre şi balene. Cerea elefanţi, hipopotami, iaci şi cocori, macaci şi... maimuţe! maimuţe! Ah, să gătească o maimuţă!

Printre bambuşi, prin desişul verde şi galben de banane, printre urzici, până sus pe vârful dealului. Epuizat şi murdar, spionul renunţă să mai încerce să se ţină după ea şi se căţără într-un copac de unde spera să-şi poată continua urmărirea. Numai că, desigur, imediat o pierdu cu totul din ochi, fiindcă dispăru dincolo de crestele unor stânci.

18

Departe de a fi afectate de dezaprobarea publică exprimată după orgia lor bahică, maimuţele erau ocupate să demonstreze că incidentul respectiv nu fusese unul izolat, care trebuia lăsat lesne la o parte, ci, din contră, că era vorba despre un nou mod de viaţă pe care îl adoptaseră.

Ammaji le alunga de la ivirea zorilor şi până în noapte, asistată de batalionul ei dispersat prin livadă, fiecărei persoane alocându-i-se o raţie zilnică de pietricele şi o praştie făcută chiar de ea din beţe şi bucăţi din camerele pe care le recuperase de la cauciucurile vechi. Oriunde priveai, cineva alerga printre copaci, implicat parcă într-un exerciţiu arhaic de mânuire a armelor, lansând proiectile. Numai că, în momentul acela, maimuţele doar se scuturau, constatând că, de fapt, nu erau dureroase, în

timp ce credincioşii sufereau mai multe leziuni, dat fiind că pietrele zburau înapoi şi-i loveau în faţă în loc să zboare spre maimuţe.

Când nu se aflau în bazar sau în livadă, maimuţele se obişnuiseră să aştepte în copacii ce creşteau pe marginea drumului care ducea spre piaţă şi să acosteze oamenii care se întorceau pe la casele lor venind din bazar, în speranţa că vor găsi o sticlă de vin de palmier sau poate chiar de rom. Lăsându-şi victimele să zacă în mijlocul unei grămezi de mere, bame, ulei Postman şi cine ştie ce alte provizii, plecau nestânjenite de paguba pe care o produseseră, bucuroase dacă avuseseră succes, sau încă atente la alte posibile victime, dacă se întorceau cu mâna goală. Devenise periculos să treci singur prin zona aceea, iar cei care locuiau acolo organizaseră grupuri speciale de mers la cumpărături. Ţineau ferestrele şi uşile închise, rugându-se când maimuţele săreau pe acoperişurile de metal subţire aterizând cu zgomote asurzitoare, ca bubuitul tunetelor. Încercau să nu rămână niciodată singuri într-un loc expus. În ciuda acestor precauţii, un eveniment trist avusese loc într-o grădină privată: doi tineri care beau pentru succesul la examenele de la facultate fuseseră muşcaţi şi duşi la spitalul din localitate,

cu urme de dinţi de maimuţă pe braţe.

Muşcătura unei maimuţe se poate dovedi la fel de periculoasă ca muşcătura unei cobre, prin aceea că maimuţele sunt deseori purtătoare de rabie, care poate, desigur, îl la fel de letală ca veninul de şarpe. Turbarea este una dintre cele mai grave afecţiuni pe care o doamnă sau un domn le poate contracta. E mai frecventă vara decât în sezonul ploios... Pe tonul său dramatic obişnuit, doctorul Banerjee publicase un articol de o pagină pe tema muşcăturilor de maimuţă în ziarul de a doua zi.

Imediat se stârni nemulţumirea. Gemând de teama propriei siguranţe, inspectorul sanitar şef încercă să-şi facă datoria şi emise propria declaraţie, afirmând că, deocamdată, nu exista nicio problemă legată de turbare şi că oamenii nu trebuiau în niciun caz să cedeze în faţa semănătorilor de panică şi a elementelor antisociale. Vor lucra la găsirea unei soluţii pentru această problemă delicată.

Apoi, parcă pentru a anula orice urmă de calm pe care ar fi putut-o aduce asigurările date, templul Hanuman se folosi de ocazie pentru a-şi formula propria declaraţie combativă, aderând oficial la protest şi exprimându-şi revolta în ceea ce privea tratamentul inacceptabil aplicat

acestor maimuţe. Era clar că forţele înclinau către coruperea marilor tradiţii hinduse, spuneau ei. Aveau să se sacrifice pentru bunul renume al religiei dacă era nevoie.

Citind acestea, şeful poliţiei, brigadierul şi toţi politicienii de pe o arie de câteva mile clătinară din cap cu o groază reînnoită, dându-şi seama că se îndreptau către o problemă de lege şi ordine gravă, cu cele mai urâte implicaţii religioase.

— Unele fructe trebuie mâncate cu coajă, spuse Sampath.

— Dacă nu-ţi găseşti maşină, trebuie să te descurci fără.

— Dacă nu găseşti o sticlă de rom, înseamnă că n-o să bei rom.

— Dacă mătuşica ta găseşte o bucată de argint, poate foarte bine să păstreze bucata de argint.

— Dacă fiul tău de doi ani se poartă urât, nu te gândeşti să-l schimbi cu altul. Nu, în loc să faci asta, ai să aştepţi să se poarte mai frumos...

Numai că, îşi dădu seama, îi pierea entuziasmul necesar pentru a continua şi nimeni nu mai era cu adevărat atent la ceea ce spunea.

Sub copacul lui se constituiseră două tabere de credincioşi fervenţi: una dintre ele era absolut convinsă că

maimuţele trebuiau eliminate pentru a-l salva pe Baba al Maimuţelor şi atmosfera de sacralitate a sălaşului său; cealaltă era furioasă că aceste animale sacre vor fi astfel umilite şi alungate din căminul lor de drept. Liniile de bătălie fuseseră trasate şi toţi cei care aveau vreo legătură, chiar şi întâmplătoare, cu disputa se simţiseră obligaţi să se implice şi să-şi facă auzit glasul. Sampath însuşi fusese uitat în încrâncenare, deşi numele lui era aruncat înainte şi-napoi între cele două tabere adverse ca o minge de ping-pong. Scuipându-se unii pe alţii în faţă, abia putând să-şi stăpânească mânia, indignarea şi panica, se luptau din clipa în care li se permitea accesul sub copacul lui Sampath până în clipa în care se încheiau orele de vizitare.

— Cum să le ceri maimuţelor să plece? le spunea domnişoara Jyotsna tuturor celor pe care îi întâlnea, sprijinind cu loialitate punctul de vedere al lui Sampath.

— Nimeni n-o să le ceară asta, doamnă. O să le scoatem afară-n şuturi, fără să le-ntrebăm nimic, răspunse un bărbat vulgar.

Dar numeroşi oameni săriră în apărarea domnişoarei Jyotsna.

— Cum poţi să spui aşa ceva? N-ai pic de ruşine.

— Oh, prostii, zise spionul, care era într-o dispoziţie execrabilă în ultimele zile. Normal că trebuie să terminăm cu maimuţele. Fac dezordine peste tot.

Oamenii nu-şi credeau urechilor.

— Ai auzit ce-a zis? se întrebau unii pe alţii. Prostii, să terminăm cu, fac dezordine...

Domnişoara Jyotsna se întoarse plină de sălbăticie să dea ochii cu el. Ipocrit cu două feţe! Venise în livadă zi de zi, proclamându-şi afecţiunea pentru Baba al Maimuţelor, notând tot ce spunea, iar acum susţinea ceva care nu putea decât să-i provoace suferinţă lui Baba al Maimuţelor. De fapt, dacă maimuţele erau eliminate, nici măcar nu-l vor mai putea numi pe Baba al Maimuţelor Baba al Maimuţelor, pentru că nu vor mai fi maimuţe.

— Trădătorule, strigă ea şi, spre uimirea tuturor, mai ales a lui Sampath, strângându-şi gura cea rotundă, delicata domnişoară Jyotsna se aruncă asupra spionului înarmată cu poşeta şi-l lovi drept în stomac, astfel că fu obligat să plece imediat şi să ia o ricşă până acasă.

— Vai, spuseră pline de admiraţie Pinky şi Ammaji. Poate că, până la urmă, fata asta avea ea ceva. Era chiar o schimbare faţă de toate cântecele alea sentimentale de sub copac. Dar fură silite să se dea de partea domnului

Chawla, care, spre disperarea domnişoarei Jyotsna, spuse cam acelaşi lucru ca şi spionul, trăgând concluzia că Baba al Maimuţelor ar putea lua rabie. Domnişoara Jyotsna nu ştiu ce să răspundă la aşa ceva şi izbucni în plâns. Problema părea a nu avea soluţie.

Sampath era epuizat de discuţiile acestea, de parcă el însuşi ar fi fost prins şi tras în diferite direcţii; de parcă ar fi fost călcat în picioare şi bătut până se umpluse de vânătăi. Şi totuşi, deşi era obosit, din când în când era cuprins de o izbucnire de mânie şi nu putea face altceva decât să se abţină să sară şi să arunce cu obiecte, să urle tare sau să izbucnească în lacrimi. Undeva, în străfundul stomacului său, se cuibărise o premoniţie îngrozitoare, iar mintea părea să-i fie stăpânită de o ceaţă de nepătruns.

— Sssh, încerca el să se calmeze. Şi: Sssh, se auzea briza în jurul său. Se părea că Sampath îi împărtăşise propriile temeri, că aceasta şoptea pentru el, liniştindu-l. Încercă să se lase în voia delicateţii acesteia, a liniştii sale, a răcorii care se plimba ca o mână drăgăstoasă peste fruntea lui, peste obrajii lui, peste tot trupul.

Credincioşii reveniră la Shahkot doar pentru a-şi continua certurile acolo, iar zgomotul vocilor lor ridicate zumzăia peste vale, se înălţa din gheretele de ceai, din

balcoane şi de pe la colţurile străzilor.

În fiecare cartier, în fiecare spaţiu public, se ţineau şedinţe şi mitinguri de protest. Întâlniri la nivel naţional şi local, în interes religios şi civil. Fu creată o nouă Societate pentru Protecţia Maimuţelor, cu sprijinul Societăţii pentru Protecţia Vacilor. O mulţime de membri ai Societăţii Ateiste se strecurau neobservaţi printre mulţimi. În fiecare birou, în fiecare familie, părerile asupra acestei probleme erau împărţite. Afacerile aproape că stagnau, căci vânzătorii şi clienţii refuzau să mai vândă şi să mai cumpere unii de la alţii.

— Să vezi dacă mai cumpăr eu ceva din magazinul tău, măgarule!

— Şi ce te face să crezi că-ţi mai vând eu ţie, fiu de scroafă ce eşti?

Şeful poliţiei îşi petrecea zile întregi alergând încoace şi încolo cu bastonul, încercând să pună capăt bătăilor grozave care aveau loc. Nu mai era pace în Shahkot.

Între timp, în mijlocul acestei agitaţii, Verma de la universitate lucra din greu la planul său. După multă gândire şi după cercetarea documentelor sale ştiinţifice, care se îngălbeneau pe zi ce trecea, reuşi în cele din urmă să schiţeze o propunere care presupunea o procedură

complicată de ucidere a Maimuţei de la Cinema şi o expunere a trupului acesteia care, susţinea Verma, ar avea drept rezultat destrămarea întregii bande de maimuţe. S-ar destrăma pe loc şi ar dispărea în linişte în pădure, ca să se alăture altor maimuţe din altă parte. Era un plan frumos şi îl duse personal la casa inspectorului sanitar şef, fiindcă, în ultimă instanţă, el era responsabil cu problemele de sănătate din Shahkot. Asta, desigur, includea orice aspect legat de trupuri şi de expunerea lor. Măcelăriile, crematoriile, munca de laborator – toate aveau nevoie de ştampila sa de aprobare înainte de orice altceva. Verma trimise fotocopii ale planului său şi perceptorului districtual, încă aşteptat să sosească la postul său, şefului poliţiei şi altor părţi care, considera el, ar fi interesate (de exemplu, *Jurnalului ştiinţific indian,* care publicase adesea articolele sale şi ale colegilor săi).

Cu toate acestea, nu îi arătă soţiei planul şi, deşi era lipsită de respect în ceea ce privea ideile lui, văzând că se răzbuna în felul acesta, fu de două ori mai mânioasă. Începu să plănuiască şi să pună la cale o separare de el. În definitiv, nu mai trăiau în Evul Mediu, îşi zise ea. Chiar la ei în oraş exista un bărbat a cărui soţie îl părăsise, un altul care-şi părăsise soţia şi chiar cineva care trăia cu o

amantă, deşi nimeni nu înţelegea de ce, pentru că era foarte searbădă.

Şi brigadierul concepuse un plan. Aşezat în baia lui, aşteptând în zadar apariţia înşelătorului porumbel verde, ideea îl lovise subit: va organiza o operaţiune care să-i aducă onoruri şi-i va învăţa pe oameni ce însemna cu adevărat să fie în armată. Era de datoria lui să se ocupe de orice ameninţare neobişnuită şi deosebit de periculoasă la adresa păcii şi siguranţei. Vedea toată harababura asta mai mult ca pe o ocazie decât ca pe un neajuns.

„Am putea, sugera el în raportul scris, organiza un pluton de execuţie de cincizeci sau o sută de oameni care să se împrăştie prin tufişuri şi să îşi descarce carabinele la fiecare douăzeci sau patruzeci de minute, ca să sperie maimuţele. Dacă suntem perseverenţi, în mod sigur maimuţele se vor speria de moarte şi vor dispărea de aici, nemaiîntorcându-se vreodată”. Şi trimise soldaţi în jeep-uri militare să predea planul său perceptorului districtual, care era aşteptat de secretarul său la gară cât de curând – dacă nu cu expresul de la Delhi, atunci următorul. De asemenea, trimise copii şefului poliţiei şi inspectorului sanitar şef.

Inspectorul sanitar şef nu primi copia sa după plan

deoarece stătea în spatele uşilor închise, într-o stare febrilă de ipohondrie avansată. Bând litri întregi de suc de ceapă, ignorând ţârâitul insistent al telefonului, schiţa, cu o mână tremurătoare, propria propunere de pace pentru Shahkot. Veţi fi, poate, surprinşi să aflaţi că un om atât de preocupat de propria-i sănătate reuşise să-şi distragă suficient de mult atenţia pentru a se gândi la problema pe care o avea în faţă, numai că îşi urmărea propriul interes. Dacă avea succes, se gândea el, cu un licăr de speranţă, era clar că va fi recompensat cu o promovare. Iar promovarea presupunea transferul din Shahkot. Oh, cât îşi dorea să fie transferat din acest loc nesănătos într-unul paşnic şi liniştit. Undeva, poate în regiunea de coastă din sudul Indiei, pentru că auzise că la Kerala oamenii erau extraordinar de sofisticaţi şi de politicoşi. Şi, fără-ndoială, va fi odihnitor să locuiască lângă ocean.

Îşi expuse planul în fraze elegant formulate, unul din talentele sale cele mai de seamă, plan care presupunea revocarea licenţelor pentru comercializarea băuturilor alcoolice tuturor magazinelor de profil şi restaurantelor şi interzicerea alcoolului în Shahkot. Ce plan minunat! Se gândise la el în timp ce zăcea treaz noaptea, incapabil să adoarmă, cu pernele adunate sub el. Ce ar fi putut fi mai

bun pentru sănătatea publică? Ar face două fapte demne de laudă dintr-o singură lovitură. Era foarte posibil ca mişcarea aceasta să reducă şi problema violenţei conjugale, care scăpase de sub control în ultima vreme. În cazul acesta ar putea pretinde trei... da, trei... victorii! Iar el însuşi nu avea nimic de pierdut, fiind un abstinent convins.

Copii ale planului său fură trimise cu jeep-ul guvernamental la gară, în aşteptarea sosirii încă anticipate a perceptorului districtual.

Doar şeful poliţiei, aşa cum se poate vedea, nu concepuse niciun plan, pentru că el nu se gândea să avanseze în carieră. Nu. El nu voia să fie promovat exact din motivul pentru care inspectorul sanitar şef *voia;* asta ar fi însemnat transferul din Shahkot, iar lui îi plăcea aici. Îi plăceau bazarul şi ghereta de ceai, îi plăcea soţia sa cu ochi obraznici şi îi plăceau toţi prietenii pe care îi avea. Îşi dădu seama că, de fapt, ar putea fi chiar retrogradat din cauza aceasta... Dar asta nu ar fi chiar aşa de rău... Ar însemna chiar mai mult timp de hoinărit prin bazar, pălăvrăgind cu toate cunoştinţele, chiar mai mult timp petrecut cu nevasta mâncând *golguppas*[42] în grădinile

42 Specialitate dulce indiană, foarte aromată.

municipale, în timp ce o gâdila cu flori culese din rondurile cu indicatoare pe care scria: „Nu rupeţi florile”.

Astfel, şeful poliţiei nu li se alătură celorlalţi când îl vizitară pe Sampath pentru a-i cere binecuvântarea pentru planurile lor. Înspectorul sanitar şef fusese primul care se hotărâse să se ducă. Şi imediat ce auzi despre vizita propusă, de la un servitor care-l văzuse pe inspector conducând înspre livadă, brigadierul sări şi el în jeep. Pe când conducea, fu zărit de Poncha şi Sinha, prietenii lui Vermaji, care-l convinseră apoi pe Vermaji cel nemulţumit să se alăture procesiunii pe motoreta sa. Astfel, ajunseră la copacul lui Sampath la un interval de o jumătate de oră unul de altul, fiecare din ei însoţit de mulţimi de cetăţeni revoltaţi. Se iscase zarvă, vedeţi voi, când planurile care tocmai fuseseră elaborate ajunseseră la urechile marii majorităţi a populaţiei, graţie şoferilor jeep-urilor guvernamental şi militar şi soţiei lui Verma, care-i scotocise printre hârtii într-un mod de care ar fi trebuit să-i fie ruşine.

Sampath îşi petrecuse dimineaţa uitându-se la o colecţie de obiecte pe care o strânsese într-o cutie de tinichea, de când ajunsese în livadă. Încă simţindu-şi capul şi stomacul uşor deranjate, stătea întins ca un invalid şi încerca să se

distreze cu ceea ce la un moment dat fusese o mare obsesie a sa. Tot soiul de lucruri ajunseseră în cutia aceea: un păianjen cu spate roşu precum catifeaua, o păstaie lungă, cu seminţe aşezate ca foile de pergament, o bilă portocalie de răşină, o piele de şarpe, o bucată de os, pene de diferite culori, mătase fină, mătase de bumbac, toca îmblănită a unei molii, o spirală de sepale, o frunză bolnavă, acoperită cu pistrui albaştri din pricina unei ciuperci... Acum, deşi multe dintre lucrurile acestea se ofiliseră sau se dezmembraseră, Sampath împrăştie cât putu din colecţie în jurul său, echilibrând articolele cele mai preţioase în sus şi-n jos pe picioare, unde ieşeau frumos în evidenţă în contrast cu pielea sa.

După aproape o lună în livadă, ajunsese la concluzia că merita să colecţioneze doar dacă trăia departe de ceea ce colecţiona, nu şi dacă trăia în mijlocul puzderiei de obiecte dorite, nu şi dacă trăia exact unde creştea sau se târa mereu pe lângă el ceea ce iubea. În orice caz, cum să aduni ceva dacă tot timpul îţi doreşti, de fapt, să te adune el pe tine? Şi totuşi, se simţi cuprins de nostalgie în timp ce privea în cutia sa.

În momentul acela, auzi rumoarea protestatarilor care se apropiau, însoţindu-i pe oficiali şi pe Vermaji.

— Babaji, strigară inspectorul sanitar şef, brigadierul şi Vermaji, dar era imposibil ca vreunul dintre ei să vorbească, dat fiind că erau cu ei atât de mulţi oameni care să-i întrerupă. Fragmente şi bucăţi de informaţii strigate, distorsionate şi incoerente ajungeau până la Sampath, a cărui minte înnebunită nu ar fi reuşit să le înţeleagă semnificaţia nici măcar dacă i-ar fi fost spuse direct. Cât de mult ura să fie întrerupt când intenţiona să contemple ceva atât de interesant ca de mult uitatul conţinut al cutiei sale de tinichea.

„Alcool”, „Maimuţa de la Cinema”, „arme”, „interzicerea”, „să sperie”, „să nu se mai întoarcă niciodată”, „siguranţa onorabilei dumneavoastră persoane”... Picături de salivă zburau din guri contorsionate în expresii urâte. Cu cât făceau mai multă zarvă, cu atât deveneau mai isterici. Sampath zărea în ochii lor o căutătură de nerecunoscut. Venea dintr-un sentiment pe care nu-l întâlnise la el însuşi, deşi alergase deseori la oglindă să vadă cum i se manifesta fiecare emoţie pe chip. Nu era de părere că metoda aceasta funcţionase pe deplin, mai ales că era sigur că expresia i se modifica mereu în faţa oglinzii din cauza conştiinţei de sine. Însă în acelaşi timp era încredinţat că nu se putea să

fi trăit această emoţie, care era mai puternică decât oamenii care o afişau. Ce era oare? Exista dincolo de orice persoană şi de orice ar fi putut o persoană să simtă luată separat. Tremurau sub impulsul acestei forţe giganteşti.

Sampath îşi dădu seama că el însuşi putea vorbi unei mulţimi doar dacă era fericit; tristeţea şi frica îl făceau tăcut. Şi, oricum, nu-i trecea prin minte ce să spună... Nu putea să gândească şi cum să poată răspunde când nu înţelegea ce-i spuneau? Nu reuşea să înţeleagă, nu reuşea... Nu... La un moment dat i se păru că a auzit una din propriile-i replici strigate către el. Ceva cu un elefant şi o banană. „Trebuie să fugi când elefantul vrea banana ta”. Sau: „Mănâncă o chiflă dacă elefantul vrea banana ta”. Dar nu, sigur, nu. Cuvintele acestea nu semănau cu nimic din ce ar spune el. Semănau cu nişte focuri de armă, îl loveau ca nişte gloanţe. Ca o acuzaţie de vinovăţie. Dar el nu era vinovat. Nu, nu, nu reuşea să-nţeleagă... Tot ce ştia era că nimic din toate astea nu era bun pentru el sau pentru maimuţe sau pentru livadă, pentru păsări şi insecte... sau chiar pentru iarba care era atât de fără milă călcată în picioare. Sampath îşi frecă buza de jos cu o petală de muşcată, înroşind-o. Îşi frecă obrajii în sus şi-n jos cu o floare, colorându-i ca să se asorteze cu buza.

Scutură o păstaie de tamarin din cutia sa de tinichea şi mâncă o sămânţă. Mâncă şi un pic de ferigă uscată, şi, într-o criză de nervi, înghiţi frunza bolnavă şi se apucă să roadă osul. Simţea o mânie sălbatică, şi, în acelaşi timp, era pe punctul de a izbucni în lacrimi. Tremura din tot trupul. Oamenii ăştia îl călcau în picioare. Îl invadau, îi pretindeau fiinţa, poluau aerul din jurul lui. Îl mânjeau cu minţile lor murdare. Cum de puteau să-i aducă lui gândurile şi ideile lor înspăimântătoare? Cum de-ndrăzneau? îl foloseau în propriile scopuri. Îi era greaţă.

Din cauza acidităţii, stomacul i se revoltă şi izbucni într-o indigestie cumplită, ca şi cum ar fi conţinut o masă de şerpi, venin şi bolboroseli rostogolindu-se în magmă vulcanică.

Sampath se aplecă peste marginea patului şi vomită. Voma îl arse ca acidul, lăsându-l măcinat şi gol pe dinăuntru. Doar gaura neagră a premoniţiei pe care o simţise în ultimele săptămâni rămăsese intactă.

Când, în cele din urmă, vizitatorii fură siliţi să plece de domnul Chawla, se retraseră, nu tăcuţi sau aparent ruşinaţi, ci strigând chiar mai tare şi pretinzând că indigestia lui Baba era vina celor care se certau cu ei.

Sampath îşi aminti de extazul său timpuriu din livadă.

Fusese o poveste de dragoste: cum înfrunzise şi înflorise, cum îi străluceau pe chip bucuria, sentimentul de plenitudine. Îşi aminti, privind resturile colecţiei sale, cum petrecuse ore întregi înşirând coliere de păstăi în jurul său. Cum îşi pusese flori în spatele urechilor, cum le sorbise nectarul. Desfăcuse păstăile cu dinţii şi deschisese mugurii ca să le descopere umbreluţele roz. Cu cât petrecuse mai mult timp cu astfel de activităţi, cu atât fusese mai absorbit. Îşi gâdilase călcâiele cu marginea tăioasă ca o lamă a ierburilor sălbatice, îşi frecase picioarele de o bucată de scoarţă ca să fie cuprins de acelaşi extaz insuportabil pe care îl simte o pisică frecându-se de un trunchi de copac. Storsese cleiul lipicios din arbuşti, tăiase tulpini ca să curgă seva ca laptele şi să se picteze cu albul ei pe picioare. Scuturase stamine încărcate cu polen ca să le verse povara galbenă şi bogată pe degetele sale şi-şi presărase această bogăţie pe pleoape...

Mintea îi reveni la evenimentele acelei după-amiezi.

20

Aceasta era atmosfera încărcată ce-l întâmpinase la sosire pe noul perceptor districtual, când, în cele din urmă, expresul cel mult aşteptat de la Delhi sosi. Imediat ce coborî din tren, acesta se trezi zorit şi înconjurat de câţiva

mesageri cu figuri severe şi de un secretar; aveau cu ei tot soiul de planuri şi propuneri pe marginea unui subiect despre care, cine ştie cum, nu fusese informat înainte de venire.

— Îmi pare rău, domnule. Am încercat, domnule, spuse secretarul său, dar liniile telefonice sunt defecte, iar serviciile de poştă şi telegrafie sunt conduse de fostul meu şef, domnule, care nu mă lasă să intru în clădire şi nu vrea să alerteze niciuna dintre autorităţile importante, pentru că ar fi mai bine să rezolvăm singuri situaţia... Dacă nu, toată vina o să cadă pe noi, domnule, şi o să apară imediat ca o pată neagră la dosarul dumneavoastră... Nu-i nimic, domnule, aşa aţi avut parte de-o călătorie plăcută şi paşnică, în loc să vă-ngrijoraţi... Am dreptate? zâmbi şi petrecu pe după gâtul funcţionarului uluit o ghirlandă de gălbenele pe care o adusese cu el, chiar dacă florile erau destul de veştede fiindcă stătuseră atât de mult la gară.

Nou-venitul era un bărbat tăcut şi, deşi ferm în ceea ce privea idealurile sale, foarte timid, abia intrat în serviciul guvernului, foarte slab şi cu o înfăţişare lipsită de vlagă. Oraşul Shahkot îi fusese oferit ca un prim post tocmai pentru că nu era o responsabilitate prea mare, aşa încât să înceapă să stea pe propriile picioare pentru că, în

definitiv, tatăl său era un ofiţer influent în cadrul Serviciului Administrativ Indian. Cât se bucurase familia să mai aibă un membru în guvern; după o scurtă vacanţă pentru sărbătorirea veştilor, fusese trimis la post cu treizeci şi cinci de borcane cu murături făcute de mama lui în persoană, destul cât să îi ajungă pentru doi ani de serviciu! Sperase să ajungă acasă în linişte, cu bucătarul şi şoferul, să despacheteze, să exploreze... iar acum... O pată neagră la dosar? La ce bun prea multe griji?

Cine credeţi că era secretarul care îi dădea toate sfaturile acestea bune într-o cascadă de cuvinte? Era domnul Gupta, cel din zilele oficiului poştal! Simţindu-se singur după ce fusese, mai mult sau mai puţin, abandonat de domnişoara Jyotsna şi nefericit la oficiul poştal, neavând pe nimeni cu care să vorbească, în afara unui bărbat ursuz şi tăcut, angajat în locul lui Sampath, solicitase şi obţinuse postul de secretar al perceptorului districtual. În sfârşit, simţea el, era în miezul lucrurilor; mai mult chiar decât fusese vreodată în viaţa sa. Creştea inima-n el. Ar fi fost chiar mai bucuros să fie vreo doamnă prin jur cu care să poată flirta, bineînţeles, şi fusese dezamăgit să afle că domnul perceptor districtual era burlac, dar slujba aceasta, îşi zicea, l-ar putea pune din

nou în legătură cu domnişoara Jyotsna...

— Am să vă conduc la noua dumneavoastră locuinţă, domnule. Eu însumi am făcut aranjamentele pentru cină. Bucătarul a rămas de la Raj, domnule, şi voia să vă facă nişte cotlete cu cremă caramel. Dar i-am zis: „Nu faci nimic. De ce-am scăpat noi de britanici?

Ca să mâncăm în continuare cotlete şi cremă?”. Va trebui să fiţi foarte strict cu el. S-a cam înfuriat, dar i-am ordonat să facă *pulao*[43] cu legume şi curry de berbec. De asta a refuzat să vină la gară, sunt sigur că stă încă posomorât pe scaunul lui... A, şi după ce mâncaţi, domnule, ar trebui să mergeţi să-l vizitaţi pe Baba al Maimuţelor. Trebuie să faceţi asta, domnule, altfel o să dea prost. E de aşteptat să faceţi aşa.

Între timp, clătinându-se şi sărind în jeep-ul guvernamental, perceptorul districtual încerca din răsputeri să citească misivele care-i fuseseră aduse. Nu înţelegea deloc ce se petrecea... şi cum putea secretarul lui să vorbească! Nu putea să gândească deloc din pricina vorbăriei omului ăluia. Cu doar câteva zile în urmă era într-o vacanţă de vis cu familia la Mussoorie, iar acum iată-l implicat în cea mai încurcată tragedie guvernamentală pe

43 Mâncare pe bază de orez şi legume, adesea conţinând carne de miel, pui sau vită.

care şi-ar fi putut-o imagina.

— Maimuţele astea sunt o problemă teribilă, domnule, spuse domnul Gupta, încercând din greu să pară nefericit, dar arătând, în ciuda eforturilor, foarte fericit.

Prima şedinţă ţinută cu brigadierul imediat după sosirea perceptorului districtual fu perturbată de Societatea pentru Protecţia Maimuţelor. Îngrozit, perceptorul districtual se uită pe fereastră la mulţimea de proporţii gargantuelice, care părea să crească de fiecare dată când întorcea din nou capul să o privească.

În seara de dinainte fusese să îl vadă pe Sampath în livada de guave. Bineînţeles, şi el fusese însoţit de ceea ce domnul Gupta numise o „adunătură de coate-goale”. Preţ de o clipă îl privise timid pe Sampath, iar Sampath îl privise pe el. În mod curios, fiecare dintre ei se simţise expus şi vulnerabil în faţa celuilalt. Niciunul din ei nu rosti niciun cuvânt în timp ce toţi ceilalţi începură, din nou, să-şi verse amarul. Apoi Sampath se mutase pe pat, astfel încât să-l privească printre frunze, şi refuzase să se întoarcă din nou cu faţa, într-atât se temea de tare că va trece prin aceeaşi traumă care-l făcuse să-i fie rău cu câteva zile în urmă. Perceptorul districtual simţi o simpatie puternică pentru Sampath şi se întoarse acasă şi mai tulburat în

ceea ce privea problema respectivă decât fusese înainte.

Şi cine ştie ce-avea să se întâmple la şedinţa aceasta...

— Nu vă faceţi griji, domnule, îi şopti domnul Gupta, care sosise pentru întâlnire atât de devreme că avusese chiar timp să îl ajute pe funcţionarul oficial să-şi încălzească apa pentru baie cu un termoplonjor improvizat dintr-un cablu electric şi un băţ de lemn. Am venit să vă dau cele mai bune sfaturi, îi şoptise domnul Gupta, zâmbindu-i liniştitor. Îi plăcea noul lui şef mult mai mult decât nesuferitul domn D.P.S. De la oficiul poştal.

Brigadierul se aşeză în faţa perceptorului districtual şi a domnului Gupta. Aşteptase cu nerăbdare să le prezinte planul său inteligent. Dar de îndată ce deschise gura, mulţimea începu să zbiere foarte tare la fereastră. Cum era să vorbească el cu toţi prostănacii ăia din sat adunaţi buluc în jurul lui?

— Ce fel de armată avem în ţara asta? strigară vocile furioase. E plină de idioţi. Să tragă cu puşca din oră-n oră! N-o să îngăduim aşa ceva. Fără arme-n locuri sfinte, fără arme-n locuri sfinte, fără arme-n locuri sfinte...

— Măcar aţi... se bâlbâi brigadierul în chip de răspuns. Măgari analfabeţi!

— N-o să îngăduim aşa ceva, îl întrerupse o femeie dură

de la Societatea pentru Protecţia Maimuţelor şi-şi strecură capul lunguleţ în încăpere. Nu, n-o să facem aşa ceva. În niciun caz, nici vorbă, n-o să înghiţim aşa ceva.

— Serios, domnule, şopti domnul Gupta la urechea perceptorului districtual, e un plan prostesc, domnule. „Oamenii se vor împrăştia prin tufişuri”, scrie în plan. În ce tufişuri, domnule? Sute de oameni care se plimbă încolo şi-ncoace... e mai mult teren de bâlci decât tufiş. Gloanţele o să lovească pe unul sau pe altul.

— Şi atunci ce propui să facem? îşi pierdu cumpătul brigadierul şi sări în picioare. De ce nu vă gândiţi voi la ceva? De ce nu inventaţi voi un plan alternativ, hmm?

— Trebuie să analizăm variantele pacifiste, spuse o voce.

— Cum ar fi? întrebă cu răceală brigadierul şi aşteptă să i se răspundă.

Linişte a se aşternu asupra mulţimii.

— Negocierea, spuse după câtva timp doamna de la Protecţia Maimuţelor.

— Oho! sări brigadierul plin de ură şi triumf, încearcă tu să negociezi cu o maimuţă, tanti.

Şi seriozitatea protestului fu oarecum subminată de imaginea doamnei celei dârze de la Protecţia Maimuţelor

negociind cu maimuţele, imagine care unora li se păru extrem de amuzantă, aşa că, în ciuda obiecţiilor puternice pe care le aveau împotriva acestui plan, începură să chicotească destul de nepotrivit.

Perceptorul districtual îi privi uimit. Cum de puteau râde? Chiar după ce strigaseră ameninţări furioase...

Cu siguranţă, reflectă el, ajunsese într-un loc foarte bizar. Dar acest plan era inadmisibil. Era sigur că superiorul său va auzi despre asta şi, apoi, dacă existau şi victime... Trebuia să fie ferm în ceea ce privea decizia.

— Dacă nu vă supăraţi că spun asta, îi zise el brigadierului, nu mi se pare cea mai prudentă dintre posibilităţi...

Mai târziu în cursul dimineţii, se întâlniră cu inspectorul sanitar şef, însoţit de o mulţime de afacerişti furioşi şi de vânzători care-şi petrecuseră toată noaptea scandând sloganuri în jurul bungalow-ului său. Palid şi cu răsuflarea întretăiată, coborî din maşină la biroul perceptorului districtual sub paza şefului poliţiei, care fusese silit din nou să-şi facă datoria.

— Am primit proteste din partea tuturor proprietarilor de magazine, domnule, spuse domnul Gupta, informându-l pe scurt pe perceptorul districtual. Refuză revocarea

licenţelor pentru comercializarea alcoolului şi am primit şi ameninţări din oraşele vecine cum că, dacă le revocăm licenţele, maimuţele nu vor face decât să-şi schimbe punctul de interes şi vor continua să fie o pacoste în zonă. Şi au dreptate, domnule, aceste maimuţe ar putea chiar să le arate trucurile lor populaţiilor de maimuţe din celelalte oraşe dacă sunt alungate de aici. Şi atunci o să avem un stat plin de maimuţe beţive. Dumneavoastră cunoaşteţi bine dictonul „Un măr stricat strică toată grămada". În cazul de faţă, am putea chiar să spunem că „O maimuţă rea le strică şi pe celelalte".

— Dar, domnule, strigă cineva din mulţimea care asculta, inspirat de micul joc de cuvinte al domnului Gupta, chiar poţi învăţa o maimuţă bătrână trucuri noi?

— Vai, spuse altcineva, o s-avem destule probleme cu maimuţele tinere, indiferent dacă maimuţele bătrâne învaţă ceva sau nu.

— Da, da, spuse domnul Gupta, ar fi un caz de „cine scoate capul în vreme de război e lovit în cap". Era încântat să se dea-n spectacol cu câteva dintre replicile pe care le învăţase de la Baba al Maimuţelor, mai ales că observase figura plină de admiraţie a domnişoarei Jyotsna în mulţime. De fapt, era uimit că putea spune toate

lucrurile astea şi, pe undeva, fără să fie nevoie să se gândească, acestea spuneau exact ce voia el să spună. Îşi imagina că era singur cu domnişoara Jyotsna într-o noapte cu lună. „Ca să faci smântână, trebuie să strecori laptele”.

Fără să vrea, perceptorul districtual începu să chicotească. Se simţea surprinzător de liber.

— Nu ştiu, îi spuse el inspectorului sanitar şef, dacă revocarea licenţelor pentru comercializarea alcoolului este cea mai bună idee...

Inspectorul sanitar şef era nemulţumit de modul în care planul său fusese întâmpinat.

— Din moment ce acesta e răspunsul primit, spuse pe un ton demn şi profund jignit, pot să mă duc acasă. Mai am o întâlnire la care trebuie să ajung.

— E vorba de întâlnirea cu Vermaji, omul de ştiinţă? îl întrebă plin de interes domnul Gupta şi, primind confirmarea, se întoarse către şeful său. Am face bine să ne ducem şi noi, domnule. Are şi el o propunere, dacă vă aduceţi aminte, pentru a scăpa de maimuţe. Dacă inspectorul sanitar şef o aprobă, vă va fi transmisă dumneavoastră. Nu era dispus să renunţe la distracţie şi să o lase să continue în altă parte, fără el.

Astfel, cei trei şi anturajul lor de protestatari merseră la

biroul inspectorului sanitar şef. Pe drum, mulţimea îşi adună puterile, chiar dacă stătea deja în picioare de ceva vreme, şi începu să-şi strige zgomotos sloganurile. „Dacă te ungi cu miere pe la gură o să prinzi destule muşte”, ţipau ei. „Mătură în faţa uşii tale. Răspunsurile tale sunt pe lângă întrebare. Mai multe murături la un loc fac o droaie. Orice boabă de fasole îşi are pata ei. Aduni scaieţi şi vrei să iasă murături? Arată nişte dinţi curaţi”.

— Îi auzi? întrebă uimit perceptorul districtual, cu gândurile distrase de strigătele mulţimii. Mai multe murături la un loc fac o droaie... ce e o droaie? Guptaţi, orăşelul ăsta e plin de zicale pe care nu le-am mai auzit.

— „Când bivolii se bat, recoltele au de suferit”, continuă mulţimea. „E iarnă grea dacă se mănâncă-ntre ei câinii. Orice cocoş se bate mai bine de pe grămada lui de bălegar. Nu sufla fumul în direcţia din care bate vântul. Dacă vorbeşti despre cretă, n-ai să vezi brânză...”

— Dacă vorbeşti despre cretă... n-ai să vezi brânză? Foarte ciudat. De unde apăruse brânza aia? se întrebă perceptorul districtual plin dintr-odată de interes. Îşi dorea să se poată opri să întrebe ce sens aveau toate lucrurile pe care le spuneau. N-ai să vezi brânză...

În timp ce-i aştepta să sosească, Vermaji gustă din

paharul cu suc de ceapă pe care-l găsise pe biroul din faţa sa, crezând, la prima vedere, că era suc de lămâie. Luă o înghiţitură şi alergă imediat la fereastră s-o scuipe. Goli restul paharului pe pământul uscat de la flori.

— Oribil suc, spuse strâmbându-se când intră inspectorul sanitar şef. De ce nu bei mai bine suc de portocale? îl întrebă. Sau de ananas?

Oamenii de la templu băteau zgomotos în uşă.

Ce individ nepoliticos, îşi zise inspectorul, privind paharul gol. Întâi îi băuse tot sucul de ceapă şi apoi avusese îndrăzneala să-l mai şi critice. De ce-l băuse în primul rând? Hotărî imediat să nu aprobe planul lui Verma. Era un plan absurd şi de ce să-l accepte dacă al lui fusese respins cu atâta vehemenţă? Nimeni nu fusese drăguţ cu el, aşa că nici el nu va fi drăguţ cu Verma.

— Categoric, nu, spuse.

— De ce, ce-are sucul de ananas? E un suc foarte bun, zise Verma, uimit.

— Mă refer la planul tău, strigă furios inspectorul sanitar şef. (Vai, acum avea să aibă parte de un alt ulcer pe fond de stres, îşi zise, într-o străfulgerare rapidă.)

— Dar e planul cel mai simplu, pledă Verma, abordarea ştiinţifică şi logică a ceea ce este, în fapt, o problemă de

ordin ştiinţific legată de interacţiunea om-primate, de dependenţa maimuţelor de alcool – de ce nu se poate aproba?

— Pentru că e un plan prostesc, de aia, spuse domnul Gupta, deşi nu se afla în situaţia de a spune ceva. Va produce tot felul de mirosuri neplăcute şi condiţii insalubre şi asta într-un loc sfânt. Şi, fără-ndoială, problema noastră cu muştele se va agrava.

— Trebuie să respingem categoric solicitarea ta, zise inspectorul sanitar şef.

— Da, spuse şi perceptorul districtual, care continua să se gândească la zicale.

Numai că, la finalul zilei, când îşi dădură seama că nu elaboraseră niciun plan funcţional, conduseră înapoi spre casă oarecum spăşiţi.

Şeful poliţiei îi aduse perceptorului districtual vestea că maimuţele fuseseră în altă expediţie şi făcuseră un raid prin dulapurile fostului judecător districtual. Luaseră cinci sticle de whisky şi dispăruseră înainte ca servitorii să-şi dea măcar seama ce se petrecea.

Perceptorul districtual reveni la bungalow-ul său şi se aşeză plin de îngrijorare. Iată-l acolo, râzând aşa cum făcea doar cu un prieten apropiat – în ziua aceea,

timiditatea îi dispăruse în mod miraculos –, dar problema nu fusese rezolvată. Nu trebuia să-şi uite responsabilităţile. Întoarse lucrurile pe toate părţile, dar nimic nu-i ridica moralul. Când bucătarul îi servi cina, căci era destul de târziu, fu şi mai descurajat; văzu, cu o strângere de inimă, că masa era compusă din nişte cotlete aparent arse, aşezate pe una dintre cele mai jegoase farfurii pe care le văzuse vreodată. Exact unde ar fi trebuit să fie un model cu flori sau, să spunem, cu dungi, farfuria era pătată cu urme de degete murdare. Bucătarul i-o trânti în faţă fără niciun fel de ceremonie, apoi, fără să-l privească pe perceptorul districtual, se întoarse şi plecă.

Înalţii funcţionari guvernamentali nu mai ştiau să mănânce cum se cade. Bucătarul era plin de amărăciune. Şi, neputând pregăti cotlete în prima seară, fusese cuprins de hotărârea de nestrămutat de a face asta în cea de-a doua seară. Pregăti plin de ranchiună cotletele, un morman întreg, şi erau atât de insipide, încât perceptorul districtual se văzuse nevoit să scoată un borcan cu murături de la mama sa pentru a da un pic de savoare mesei sale. Se simţea mai mizerabil ca oricând.

Mai mizerabil ca oricând şi mai abandonat, stând acolo de unul singur la masa cea mare din sufragerie. Un bec

neacoperit se bălăngănea la capătul unui fir deasupra lui şi arunca o lumină slabă peste masă, în timp ce restul camerei se topea în întunericul din jur. Ferestrele erau întunecate, ca nişte găuri negre de-a stânga şi de-a dreapta sa. Draperii triste şi murdare atârnau şleampăt de o parte şi de alta. Se ridică, adună la un loc materialul gri şi se aşeză din nou în faţa cotletelor sale. Oh, oare cum va reuşi să termine chestiile alea oribile, carbonizate?

Chiar când se întreba dacă să le arunce sau nu în toaletă şi să tragă apa, fu întrerupt de domnul Chawla.

— Cine e? întrebă alarmat perceptorul districtual.

— E tatăl lui Baba al Maimuţelor, spuse domnul Chawla deschizând uşa şubredă de lemn care dădea spre veranda din faţă şi intrând. Şi eu, spuse el ferm, am o propunere de făcut.

— Ce propunere? întrebă perceptorul districtual, lăsând cuţitul jos. Un val de oboseală îl cuprinse. Fusese o zi lungă. Îşi scoase ochelarii şi se frecă la ochi.

— Permiteţi-ne să antrenăm poliţia şi armata ca să prindă maimuţele, spuse domnul Chawla. Alegeţi o zi din viitorul apropiat şi prindeţi toate maimuţele în acelaşi timp. Putem folosi camioanele armatei ca să le transportăm într-o pădure îndepărtată, de preferat din alt

stat, de unde să le fie imposibil să se întoarcă sau să facă rost de băutură. Vor fi nevoite să revină la viaţa pe care ar trebui să o ducă în calitate de maimuţe, mâncând fructe de pădure şi alune.

Perceptorul districtual se lăsă pe spate, gândindu-se la ceea ce auzise. Nu părea să fie nicio problemă în asta... Cine să aibă ceva de obiectat? Maimuţe care să mănânce fructe de pădure şi alune... Imaginea era foarte idilică. Cu condiţia să funcţioneze. În orice caz, la o primă privire, propunerea era destul de inofensivă. Şi însuşi tatăl lui Baba propunea planul. În mod sigur ar face doar ce era mai bine pentru fiul său. Într-un acces de compasiune, îşi aminti de Sampath, care-i întorsese spatele când îl vizitase în livadă.

— Poate că v-aţi gândit la ceva, spuse el jucându-se cu cotletele. Şi mai medită la asta o vreme.

Domnul Chawla stătea şi aştepta.

Nu izbucnise în râs şi nici nu se apucase să strige sloganuri ca toţi ceilalţi proşti pe durata întâlnirilor din ziua aceea. Livada ajunsese într-o stare jalnică şi ştia că şi viaţa sa era în pericol, apropiindu-se de sfârşit. Deja fluxul de bani în contul de la bancă slăbise. Nu mai existau discuţii, nu mai existau seri plăcute, nu se mai râdea. Sampath era

nefericit, parcă ascunzându-se acum în copacul său. Iar domnul Chawla observase că fiul său aluneca înapoi în tăcerile sale, în vechea sa stare de mohoreală şi nefericire, că ochii săi îşi pierdeau liniştea, expresia mulţumită şi strălucirea. Glumele sale subtile şi simţul umorului dispăruseră cu totul, iar de la vizita perceptorului districtual stătea cu faţa spre frunze, preocupat, din câte ştia tatăl său, de gândul plecării. Dacă Sampath ar coborî din copac şi-ar fugi, stricând totul? Nu, nu mergea aşa. Lucrurile trebuiau rezolvate. Problema cu maimuţele trebuia soluţionată şi pacea reinstaurată. Şi, categoric, îşi zicea el după întâlnirile şi discuţiile din ziua respectivă, nu se putea lăsa nimic la voia incapacităţii birocratice. Frustrarea sa crescuse constant pe parcursul planurilor şi şedinţelor de mai devreme. Numai că în spatele frustrării sale se ascundea ceva mai mult: o tristeţe teribilă şi un sentiment de vulnerabilitate pe care nu dorea să le analizeze, deşi se suprapuneau cu preocupările sale imediate, dându-i, în ciuda firii sale, sentimentul neliniştitor că plutea într-un ocean infinit. Nu voia şi nu putea să se gândească la asta. Era sigur că dacă se gândea la astfel de lucruri era ca şi cum ar fi făcut găuri în inima sa impenetrabilă; ar fi început să pătrundă înăuntru

tot soiul de îndoieli şi ar fi fost pierdut.

— Ce părere aveţi de planul meu? îl întrebă pe perceptorul districtual.

Perceptorul districtual plimba o bucată de cotlet dintr-o parte a farfuriei în cealaltă.

— Da, spuse el din nou, de data aceasta cu mai multă siguranţă, poate că v-aţi gândit la ceva. Propunerea nu implica arme, probleme religioase, interese de afaceri din câte-şi dădea el seama. Ar trebui măcar să încerce. În definitiv, el era perceptorul districtual, îşi aminti în grabă. Dacă spunea „da”, însemna „da”. Spuse cât putu de ferm:

— Da, planul ăsta ar putea să ţină. Desigur, Baba va trebui să coboare o vreme din copac, altfel ar putea fi rănit, spuse şi mâncă ultima bucată de murătură din farfurie, împingând la o parte cotletele.

— Khansama, îi strigă el bucătarului, te rog să nu mai faci niciodată cotlete. Niciodată. Nici cotlete, nici peşte prăjit, nici antricoate de berbec, nici *aloo mash,* nici fierturi de legume, nici supă de roşii, nici cartofi prăjiţi, nici şarlote, nici glazură caramel, nici mâncare englezească... Izbucni efectiv când spuse toate astea.

Bucătarul se ivi în uşă, rămase o clipă acolo în haina sa roşie, pătată, cu o cârpă de vase murdară aruncată peste

umăr, apoi îl privi pe perceptorul districtual cu o ură nedisimulată. Fără un cuvânt, se întoarse şi dispăru din nou pe culoarul negru către bucătăria cavernoasă şi foarte întunecată.

Luni seara, maimuţele se întoarseră ameţite de la Magazinul de Vinuri Englezeşti şi Bere. Miercuri încercară să pătrundă în Clubul Membrilor Pensionaţi ai Curţii. Iar joi furară în vederea răscumpărării documente strict secrete de la cartierul general al armatei, care se refereau la măsurile de securitate luate de guvernul indian împotriva invaziilor. Nu le dădură înapoi până nu fură mituite cu sticle de la barul de la popotă.

Cu o viteză uimitoare se acordă permisiunea necesară punerii în aplicare a planului domnului Chawla, hârtiile trebuincioase fură ştampilate, ordinele – date armatei şi poliţiei şi se stabili ziua de luni, ultima zi din aprilie, ca dată pentru coborârea temporară a lui Sampath din copac, capturarea şi transportarea maimuţelor din Shahkot către o destinaţie îndepărtată.

— N-o să cobor, spuse Sampath.

— Dar coborârea e temporară. Te poţi da jos şi apoi, după câteva ore, te poţi urca la loc.

Numai că Sampath nu prea credea aşa ceva. Dacă avea

să coboare era sigur că, într-un fel sau altul, nu va mai apuca să se urce la loc. Fără-ndoială, vor încerca să-l închidă în vreo mănăstire revoltătoare. În orice caz:

— Nu voi trăi fără maimuţe, spuse el ferm, menţinându-şi poziţia iniţială şi nefiind dispus să facă niciun compromis.

Sub copacul său plângea domnişoara Jyotsna.

Ammaji o privi crunt.

— De ce nu te duci acasă o vreme? îi spuse, împungând-o cu un plici. Îi înrăutăţeşti şi mai mult starea de spirit.

Kulfi îi făcu blând cu ochiul fiului său, dar gândurile ei erau departe. O maimuţă, se gândi ea, iar ochii îi sclipiră ca nişte mici lacuri în care se răsfrânge soarele. O maimuţă. Oare cum va găti maimuţa cea fascinantă? în ultima zi a lunii aprilie...

Oare să o coacă în *tandoor*[44]? Să o înăbuşe şi să o facă tocăniţă? Să o umple sau să o prăjească? Să o ruleze în frunze de bananier, să o umple cu ouă de găină sau de raţă? Să o amestece în linte? Să o pună într-o oală de pământ? Să o aromeze cu şofran? Să o parfumeze cu cuişoare? Să o gătească cu suc de rodii?

Sampath căută şi nu găsi ajutor pe chipurile celor din

---

44 Cuptor indian de lut.

familia sa. Cât de multe se schimbaseră de când venise în livadă, cu atât de puţină vreme în urmă. Cât de repede se transformase aceasta tocmai în ceea ce sperase să lase în urma lui pentru totdeauna. Reclame urâte desfigurau copacii vecini; un morman de gunoi mirositor aruncat pe coasta dealului, în spatele gheretei de ceai, creştea cu fiecare săptămână. Larma vocilor mânioase şi claustrofobia pe care le asociase vieţii în mijlocul oraşului se strecurau din nou până la el. Iar acum se descotoroseau de prietenii lui preferaţi din livadă! Oare nu ştiau cât de mult ţinea la maimuţe? Şi oare nu ştiau cât de puţin îi păsa de *ei toţii* De ce nu-şi luau reclamele, zgomotul şi mizeria, maşinile şi autobuzele şi camioanele, de ce nu-şi luau minţile lor înguste cu ei şi nu-l lăsau cu pacea şi liniştea lui, maimuţele lui dragi, peisajul său încântător, care era desfigurat de atâta mizerie şi lucruri de doi bani?

Va trebui să evadeze. Dar cum? Cum ar reuşi cineva aşa ceva? Nu-l vor lăsa să plece. Dacă va coborî din copac, îl vor prinde. Dacă va rămâne, lucrurile se vor înrăutăţi şi mai mult. Recunoscu sentimentul cel vechi de a fi prins în cursă...

Oh, dar va trebui să plece! Cum, cum, cum? Se gândea, dar gândurile sale nu reuşeau să găsească o soluţie şi se

învârteau doar, din ce în ce mai asemănătoare, în capul său. În cele din urmă, din ce putuseră observa credincioşii, căzu într-un fel de apatie.

— Lăsaţi-l în pace, spuse tatăl său. În dimineaţa zilei de 30 aprilie îl vom aduce jos şi, înainte să-şi dea seama, totul se va termina.

— Se va termina... auzi Sampath, parcă din depărtare.

La câteva zile după ce domnul Chawla îşi propusese planul, acesta fu pus în aplicare, începu antrenarea celor care urmau să prindă maimuţele în ritm forţat, deşi nimeni nu era sigur în ce anume trebuia să constea antrenamentul. Brigadierul, încă ranchiunos fiindcă ideea sa fusese respinsă în favoarea acestui plan slab şi mizer, striga ordine la megafon la oamenii săi în suferinţă, punându-i să se mişte în ritm, să sară din copaci, să alunece în jos pe frânghii, să facă flotări şi genuflexiuni şi să alerge multe mile de colo până colo, în sus şi-n jos pe coasta dealurilor, atât de mult, încât oamenii se plângeau că nu numai maimuţele perturbau liniştea, ci şi afurisiţii de militari făceau la fel. Tropăind prin grădini şi călcând florile în picioare, alergau pe proprietăţile private, lăsau urme prin straturile de flori şi grădinile de legume, trezindu-i pe oameni în zori în fiecare zi, în ziua următoare şi în fiecare

din zilele care urmau, reluând activităţile acestea dizgraţioase. Pământul însuşi se cutremura când se apropiau; parcă venea un cutremur.

Însă, atunci când primi plângeri, brigadierul răspunse că, dacă i s-ar fi permis să dea curs propunerii sale, nu ar fi avut niciun motiv să-i supună pe oameni la asemenea mascaradă. Ştiau cu toţii cum să tragă cu arma. S-ar fi dus în livadă şi, după câteva ore, treaba ar fi fost gata. Acum, dat fiind că nu-l susţinuseră de la început, n-aveau de ales şi trebuiau să sufere.

— Sus, marş dublu, săritură, tumbă, ordonă el.

Şi:

— Cu cât se termină mai repede toate astea, cu atât mai bine, mormăiau oamenii din oraş.

Între timp, poliţiştii aveau mai mult noroc decât cei din armată, pentru că se convenise de comun acord că erau incapabili să se implice activ într-o acţiune de asemenea anvergură şi, în schimb, li se dăduse misiunea de a pregăti plasele care urmau să fie folosite la prinderea maimuţelor. Sub îndrumarea blândă a şefului poliţiei, stăteau leneşi în faţa secţiei de poliţie cu un morman de plase de pescuit şi inele de metal, ace şi aţă de nailon, deloc siguri de ceea ce trebuiau să facă, dar distrându-se asemeni nevestelor de

pescari ce-şi fac de lucru cu plasele în soarele de după-amiază.

— Hai, Chottu, îl strigau ei pe băiatul cu ceaiul. Hai, vino-neoa, pe vânzătorul de cartofi dulci, cel care vindea alune şi cel cu căruciorul de băuturi reci. Astfel, profitau cât puteau de timpul lor şi erau mulţumiţi.

În jurul copacului lui Sampath, aerul părea întins la maximum, înfăşurat iar şi iar în jurul lui. Privind în jos, vedea doar o mare urâtă de oameni. Nimeni nu-i mai respecta orele de vizitare. Câţiva bărbaţi mărşăluiau la periferia livezii, lovind pământul cu beţe şi suflând din fluiere, în sensul acelor de ceasornic, conform ordinelor domnului Chawla, pentru a-i avertiza asupra oricărui incident. Cine ştia ce se putea întâmpla în zilele acelea periculoase, la ce trebuiau să fie atenţi, ce întâmplare neaşteptată putea să apară? Nu erau în siguranţă. Şi, în plus, trebuiau să fie atenţi la maimuţe. Ce vor face în continuare? La cel mai mic foşnet în noapte, luminau cu torţe strălucitoare copacii; deseori, Sampath se trezea din cauza sclipirii unei lumini de căutare. Ce bine ar fi dac-ar adormi paznicii ăştia în post, aşa cum ştiu numai paznicii, se gândea Sampath. Dar nu, grupul acesta era o brigadă de insomniaci, neobosiţi şi enervant de zeloşi în ceea ce

privea îndatoririle lor. La prima geană de lumină, mulţimile sosiră cu megafoane şi fu învăluit încă o dată în sloganuri strigate şi certuri.

Cum, cum va reuşi el să scape?

Se îmbolnăvise deja de-a binelea din cauza grijii şi a nervilor, nu mai putea să mănânce şi să doarmă. Mama lui încerca una şi alta ca să-i trezească pofta de mâncare, ca să-i readucă în obraji culorile care păleau, dar nimic nu părea a avea vreun efect... Nici micii peşti de râu care-i plăceau atât, nici ardeii iuţi de temut, din propriul ei arbust de ardei iuţi, deosebit de puternici, nici porumbeii cei dolofani şi somnoroşi, cu carnea lor cea fragedă care se topea în gură, nici peştele auriu enorm pe care îl prinsese în iazul ornamental din grădina mănăstirii. Nu contează... nu contează. În curând avea să-i ofere ceva cu totul nou, ceva care să-i schimbe dispoziţia şi să-l trezească la viaţă. Luni, în cea de-a treizecea zi a lui aprilie. Începu să pună laolaltă ingredientele pentru festinul ce avea să vină. Era un proces dificil, dat fiind că ingredientul principal era cu totul şi cu totul nou, desigur, şi încă plin de mister pentru ea. Nu avea nici cea mai vagă idee despre savoarea sa, despre duritatea, greutatea sau imponderabilitatea sa, despre culoarea sa sau despre puterea sa de a acţiona ca

un catalizator pentru a combina aromele într-un mod desăvârşit. Pregătirile trebuiau făcute doar pe baza instinctului, a siguranţei instinctului, susţinută de întreaga ei experienţă şi de talentul ei, pentru a reuşi în ceea ce ar fi putut să fie singura ei şansă de a găti acest animal...

Sampath se uita în gol către munţi, lăsând capul pe spate de tot, pentru a privi înspre locul în care nu se găsea nici urmă de civilizaţie. Acolo, sus de tot, prăvălindu-se parcă din cer, o cascadă venea la vale pe pante împădurite, atât de vagă şi îndepărtată că nu ştia dacă era reală sau doar o născocire a minţii şi vederii sale. Nu erau sate, case, oameni... Doar păduri şi stânci luminate de soare şi apa vie, dură şi albă. Privi plin de gelozie păsările care zburătăceau în jurul lui în căutare de firimituri: creaturile acestea micuţe, cu coaste delicate, cu aripi ale căror bătăi dădeau la iveală inimi uşoare ca zăpada prin aerul limpede. Pe chip i se întipărise o expresie disperată, de om vânat.

— E în altă lume, şopteau plini de veneraţie credincioşii, în timp ce Sampath nu le dădea nicio atenţie, ci doar privea în gol peste capetele lor, lăsându-i să-i ridice piciorul şi să şi-l pună pe creştete, cerându-i binecuvântarea. Aceste zile îi întorseseră stomacul pe dos,

acum că toată treaba nu mai era făcută cu inima uşoară, ci devenise meschină şi complicată.

Privi către cer. Aerul argintiu al înserării părea că se distilează în învelişul dur de peşte care se fierbea încet în faţa lui, în blana prăfuită a primatelor care stăteau lângă el în copac, neştiind încă, se pare, ce comploturi şi ce planuri se ţeseau împotriva lor. Stăteau acolo, sporovăind, jucându-se, despăduchindu-se unele pe altele ca de obicei. Habar n-aveau ele...

23

Sechestrat în camera sa, cu mătuşile şi surorile de pază la fiecare fereastră, băiatul Hungry Hop se plimba în sus şi-n jos. În depărtare, auzea larma protestatarilor şi demonstranţilor, simţind că nu era drept să nu i se dea voie să ia parte la evenimente.

— O să iau dubiţa, pledase el. O să iasă o vânzare foarte bună.

Dar nu, nici măcar argumentul acesta nu era suficient ca să zdruncine convingerea familiei sale cum că trebuia ţinut închis bine, permiţându-i-se să iasă doar dacă se afla în poziţia onorabilă de om căsătorit. În doar câteva zile, băiatul Hungry Hop retrogradase de la o viaţă de claustrare autoimpusă la o stare de detenţie impusă de

familie, simţindu-se ca şi cum mândria i-ar fi fost ignorată şi insultată. Se plimba în sus şi-n jos prin camera sa mică, gândindu-se la soarta lui Pinky în mijlocul necazului cu maimuţele, la soarta lui... în sus şi-n jos. Şi de fiecare dată când se oprea să asculte, cu o ureche indignată lipită de uşă, auzea murmurele negocierilor pentru căsătorie care se înălţau pe scări din sufrageria de dedesubt. Timpul era pe sfârşite. Recurseseră la cea mai veche şmecherie din câte existau.

Strecură în secret un bilet urgent pentru Pinky lăptarului celui credincios, care i-l înmână când se întoarse acasă cu acelaşi autobuz cu care mersese Sampath în urmă cu şase luni. „Prea puţin timp de irosit”, scria în bilet, cu litere puţin scurse din pricina unui rest de lapte de bivoliţă din bidon, unde îl pusese lăptarul. „Căsătoria e în lucru”.

În timp ce aştepta un răspuns, se plimba în lungul camerei sale, din ce în ce mai repede. Din când în când, se oprea şi îşi dădea părul pe spate cu un fior ce-l străbătea asemeni curentului electric. Viaţa lui în momentul acela era ca o scenă dintr-un film. Era recunoscător pentru strălucire, inima îi era suspendată, bălăngănindu-se parcă pe o creastă de munte.

Până a doua zi dimineaţă, primi un răspuns de la Pinky,

care nu credea în amânări. Fermă, îi propuse să fugă împreună cu dubiţa Hungry Hop şi să se ducă departe, într-un oraş nou, într-un loc nou, unde să nu îi deranjeze familia cea nerezonabilă. Varianta părea singura la îndemână. „Luni, 30 aprilie”, scria în biletul ei practic, „vor prinde maimuţele. Toată lumea o să fie ocupată şi n-o să fie atentă. Ne vedem sub tamarinul cel mare de pe strada care duce la drumul dinspre livadă spre bazar la ora 5 dimineaţa, cu dubiţa Kwality şi de acolo vedem noi”.

Luni, 30 aprilie... mai erau doar trei zile până atunci! Plin de curaj, Hungry Hop îi răspunse cu o mână tremurândă: „Voi fi acolo negreşit”.

Deşi, după ce primise acest bilet, Pinky fusese absorbită de problemele ei, împachetatul bunurilor sale şi pregătirea de plecare – desigur, totul se petrecea în secret – nu putea să nu-i pară rău pentru fratele ei. Nu prea era corect, se gândi ea, ca tocmai când viaţa ei îmbobocea şi înflorea el să fie dat jos şi să i se pună interdicţii. Asta era ceea ce simţea, deşi sentimentele ei faţă de maimuţe erau destul de diferite de ale fratelui său. Generoasă în aceste zile de iubire, urcă scara sprijinită de copacul lui.

— Am o idee, îi spuse.

Numai că Sampath, revenit la vechiul său obicei de a

vorbi cu greu, abia dacă o privi, cu o expresie absentă, şi nu-i răspunse absolut nimic.

— Ştii, continuă ea, ai putea să vii cu mine şi cu băiatul Hungry Hop, pentru că, ştii, şopti ea tare, avem de gând să fugim, ştii.

Cine ştie de ce trebuia să strecoare atât de mulţi „ştii”?

— N-o să mă dau jos din copacul ăsta, spuse Sampath.

— De ce nu? îi zise Pinky, coborând în grabă scara şi observând-o pe Maimuţa de la Cinema apropiindu-se pentru a se aşeza în locul obişnuit de lângă Sampath, pe pat. Putem să mergem peste tot cu dubiţa şi să călătorim dintr-un loc în altul.

Sampath se gândi la drumuri nesfârşite în vara aceea lipicioasă şi nesfârşită care avea să vină atât de curând să se aştearnă dinaintea lor, la camioane unduind în valuri oboseala, la vibraţia motoarelor în capul lui, la greaţa urcând din stomac şi simţi că îl cuprindea o fierbinţeală de nesuportat, apoi o răcoare de gheaţă. Se gândi la vechea lui viaţă de la oficiul poştal, la oamenii care se îndreptau spre el, îl înghesuiau, îl împingeau pe străzi şi se simţi de parcă şi-ar fi pierdut echilibrul şi-ar fi căzut din copac. Pe fundal, o portavoce pârâi şi cuvintele se scurseră într-o ceaţă lipsită de sens. Faţa i se albise.

— Ce-i cu tine? îl întrebă alarmată Pinky.

— Mulţumesc de întrebare, reuşi el să articuleze. Dar e mai bine să mergeţi singuri.

— De ce e mai bine? îl întrebă Pinky exasperată.

— Pentru că aşa e, ţipă tare şi nervos, iritat subit de toate şi de toţi. Aveau să-l omoare. Avea să moară, pur şi simplu. Lasă-mă-n pace. O să mi se facă rău. Lasă-mă-n pace, lasă-mă-n pace, lasă-mă-n pace…

— Of, bine, spuse Pinky şi plecă. Era foarte plângăreţ în ziua aceea, nu-i aşa? Cine s-ar fi gândit că va avea vreodată curajul să plece de acasă şi să se urce într-un copac? Pentru scurt timp, fratele său dăduse dovadă de caracter şi acum dădea înapoi, ca de obicei…

Nu ştia nimic din cele ce se petreceau în casa Hungry Hop chiar în clipa aceea, altfel nu şi-ar mai fi irosit timpul discutând astfel cu el.

În ziua de dinaintea celei în care urma să fugă cu Pinky, Hungry Hop fu prezentat fetei pe care o aleseseră rudele sale să-i fie soţie.

Deşi obiceiul cere ca familia băiatului să o viziteze pe cea a fetei, din pricina împrejurărilor neobişnuite ce-l priveau pe Hungry Hop, familia lui aranjase ca lucrurile să se petreacă invers. Înainte ca fata aleasă să sosească,

înghesuită drăgăstos şi destul de incomod între părinţii ei în ricşă, Hungry Hop se depăşi pe sine în cadrul celei mai puternice izbucniri temperamentale la care îşi supusese vreodată familia. Deveniseră nervoşi din pricina ieşirilor sale temperamentale, a uşilor trântite, a încuiatului, a ieşitului pentru a striga ceva în josul scărilor, a încuiatului din nou...

— Dar e o fată foarte dulce, insistau ei. Uită-te doar puţin. E drăguţă şi bine-crescută, o să-ţi placă. Într-adevăr, firea i se schimbase de când fusese muşcat de Pinky. Înainte, nu-şi pierdea niciodată calmul... Clătinară din nou din cap la gândul acesta.

— Dacă vă place aşa mult, răspunse nepoliticos, însuraţi-vă voi cu ea, să vă dea vouă bătăi de cap şi să vă facă necazuri.

— Dar, fiule, doar...

— Îmi mâncaţi zilele, îi întrerupse, trântind altă uşă.

Numai că, în cele din urmă, curiozitatea învinse şi coborî fără prea multe discuţii când fata sosi. Avea de gând să o privească şi apoi, având şi mai multe argumente care să-i susţină punctul de vedere, putea, pe drept cuvânt, să o refuze. Purta o cămaşă albă şi pantaloni albi şi, cu o privire încă uşor încruntată, intră în cameră. Şi...

Vai, dar vai, cine se poate pune cu soarta?

Ce fată! Ce fată văzu, aşezată timid între o mămică şi un tătic urâţi, când trecu de draperia care atârna la uşa încăperii! Depăşea orice aşteptare a sa. Atât de rotunjoară, de rozalie şi de albă! O astfel de apariţie sub soarele indian! Cu aşa o faţă somnoroasă şi ochi somnoroşi, aşa un zâmbet somnoros de bun-simţ... Nu putea să-şi creadă ochilor! Sariul ei avea culoarea bobocilor de trandafir, gura îi era ca un trandafir de pe glazura unui tort... Da, îşi zise, era exact ca un tort de aniversare, un tort de aniversare roz cu alb... Perlele din urechi, de la gât şi de la încheieturi erau ca micile bile decorative argintii. Deschise gura şi o privi fix.

Peste tot prin cameră, surorile şi mătuşile lui, bunica şi mama se înghionteau. Fata asta picase la toate examenele pe care le dăduse vreodată, era adevărat, dar avea ea ceva, nu-i aşa? Erau foarte mulţumite şi foarte mândre de treaba bună pe care o făcuseră, în ciuda împrejurărilor dificile.

Hungry Hop se retrase cu capul vâjâindu-i. Când fata plecă, familia se strânse în jurul lui, împuindu-i urechile cu vorbe, momindu-l cu promisiuni legate de o maşină Maruti şi un televizor, o petrecere de nuntă care să dureze două

săptămâni... Stop! îşi zise în sinea lui. Cum să fac aşa ceva? Dar ei continuară, şi, în cele din urmă, o privire mulţumită se ivi sub cea încruntată pe care se străduia să o afişeze.

Când plecară, toate îndoielile îi reveniră în minte şi, în noaptea de dinaintea dimineţii în care ar fi trebuit să se întâlnească cu Pinky, nu puse geană pe geană. Se suci şi se învârti până când cearşafurile îi înfăşurară strâns picioarele. Gândurile îi săreau şi se rostogoleau, întrerupându-se unele pe altele şi încurcându-se între ele. Pe de o parte, îşi dăduse cuvântul că se va întâlni cu Pinky în dimineaţa următoare şi, în definitiv, era un băiat de treabă... Pe de altă parte, imaginaţi-vă ce uşor şi plăcut ar fi dacă ar rămâne. Şi totuşi, se simţea stânjenit cedând aşa uşor după ce stârnise o asemenea agitaţie în faţa familiei sale şi se încăpăţânase atât de multe zile. Se gândi la Pinky şi la toate bileţelele şi cadourile ei, la cum îl muşcase de ureche şi la cum îl lovise peste falcă. Era adevărat, avea şi Pinky ceva aparte. Nimeni nu putea nega aşa ceva. Şi chiar şi dimineaţa aceea părea atât de incitantă – va sări în dubiţă şi va demara. Numai că acum... nu mai ştia... nu mai ştia... Era fata ca îngheţata, ca tortul de aniversare, ca tortul de nuntă... Vai, iată că

acum se gândea la un tort de nuntă, nu la un tort de aniversare, şi chestia asta părea încărcată de semnificaţii bizare… chiar dacă nu va avea tort la nunta lui, ci, desigur, *laddoo.*

La 4 dimineaţa se sculă, încă nehotărât, şi se strecură afară, la dubiţă. În mod uimitor, ca un făcut, nimeni nu-l auzi – dormeau liniştiţi, siguri de treaba bine făcută şi de un viitor cert pentru fiul lor. Dormeau şi sforăiau, parcă odihnindu-se după luni întregi de chin şi griji. În linişte, împinse dubiţa în jos pe stradă şi doar după colţ porni motorul şi se urcă. Urma să conducă până la tamarin şi acolo, în funcţie de ce va simţi, îi va spune lui Pinky că era un lucru imposibil sau o va lua pe sus şi vor pleca împreună cu dubiţa Hungry Hop… O luă pe mai multe străzi lăturalnice şi nu pe strada cu sens unic, ca să aibă destule ocazii să întoarcă repede şi să se îndrepte spre casă, în caz că ar lua această decizie, sau să treacă pe drumul principal, dacă ar dori asta.

— Pinky sau domnişoara Budincă şi Tort, mormăia pentru sine, Pinky sau domnişoara Budincă şi Tort…

În delir, conduse în cerc pe străzile umbroase, când, dintr-odată, observă un grup uriaş, cenuşiu, de oameni suiţi în maşini care veneau repede în spatele său şi îşi

aminti că era ziua în care trebuiau să prindă maimuţele. Fără-ndoială, erau înşişi cei care aveau să prindă maimuţele, în drum spre livadă, exact ca el!

— Dă-te din drum, ţipau la el. Dă-te din drum.

Încercă să cetească rapid pe altă stradă, dar aceasta era foarte îngustă şi dubiţa se înţepeni. Astfel de lucruri sunt menite a se întâmpla în momente cruciale ale vieţii, desigur, astfel că dură destul până o luă pe o altă stradă lăturalnică şi porni spre alt punct al călătoriei sale.

— Pinky sau domnişoara Budincă şi Tort... Sau nimeni, mai bine! Nimeni! îi făceau viaţa un iad.

Înainte să se facă ora 4, perceptorul districtual era deja treaz şi îmbrăcat în bungalow-ul său, astfel încât să fie gata când sosea domnul Gupta, ceea ce se şi întâmplă în scurt timp, înfofolit cu un număr considerabil de eşarfe de lână şi cu o pălărie veselă, de culoare galbenă, ciocănind entuziast un staccato la uşă. Împreună, aveau să meargă cu jeep-ul guvernamental până la zona de cantonament. Aici urmau să se alăture armatei, dotată cu plase, şi aveau să se îndrepte către livadă, unde aveau să se-ntâlnească cu poliţiştii, care erau în stare de alertă specială în privinţa oricărui incident care ar fi putut întrerupe aceste operaţiuni delicate. Sampath urma să fie coborât din

copac şi încredinţat poliţiei, plasele urmau să fie descărcate, soldaţii urmau să se aranjeze în formaţia de luptă stabilită de brigadier şi să captureze maimuţele. Până să urce soarele pe cer, totul se va termina.

Numai că, la 4.05, când, conform programului, perceptorul districtual şi domnul Gupta erau aşezaţi în jeep-ul guvernamental care cobora pe aleea ce ducea de la bungalow la drum, nu parcurseră decât câţiva metri şi şoferul frână brusc. Acolo, blocând aleea, împrăştiată peste tot, zăcea o colecţie uriaşă şi diversificată de pachete bine legate, paturi de campanie strânse, scaune şi mese stricate, oale uzate şi o mulţime de tigăi, câteva cuverturi murdare şi perne vechi cu puful ieşind din ele... Chiar şi un pat cu arcuri, vechi şi ruginit şi două capre slăbănoage se distingeau în lumina de dinaintea zorilor! Şi, mai mult decât atât, se auzeau bufnituri groaznice şi bubuieli şi un scrâşnet puternic ce venea dinspre camerele servitorilor, care se aflau chiar lângă marginea aleii.

— Ce se petrece aici? întrebă perceptorul districtual când domnul Gupta sări din jeep ca să afle.

Aerul era plin de mirosul rânced al obiectelor mucegăite care, în mod clar, nu mai fuseseră scoase la aer de ani buni.

Domnul Gupta reveni un minut mai târziu.

— E bucătarul – pleacă la casa părintească. Spune că nu mai stă aici ca să fie insultat la bătrâneţe. Cred, domnule, că, din păcate, chestia asta are legătură cu cotletele. I-am zis: Te rog să-ţi muţi imediat lucrurile de pe alee. Dar spune că e prea bătrân ca să mai facă ceva repede şi, în condiţiile astea, nu-i pasă deloc.

— Of, Doamne, o să-ntârziem, spuse perceptorul districtual; fură obligaţi să se dea jos din jeep şi să mute ei înşişi toate ciudăţeniile şi resturile pe care bucătarul le adunase pe parcursul a mai mult de şaizeci şi cinci de ani în slujba guvernului. Cine ştie cum reuşise bătrânul să le scoată afară? În timp ce ei munceau, bucătarul continuă cu zgomotul pe care-l făcea în cămăruţa sa.

Dură destul de mult până să reuşească să împingă caprele încăpăţânate în tufişuri şi să ia tot avutul bucătarului din drum. De fapt, trecu o jumătate de oră înainte ca şoferul, perceptorul districtual şi domnul Gupta să reuşească să-şi continue drumul.

Exact în momentul acela, în zona în care se afla cantonamentul armatei, luminile străluceau dinspre barăci şi oamenii, deja îmbrăcaţi în uniforme kaki, se adunau în jurul stâlpului pe care se ridica drapelul. Brigadierul sosi şi

el la ora stabilită şi, mărşăluind impecabil către poarta principală, se urcă în jeep-ul lui personal.

— Gata? lătră el. Bine, atunci, înainte mă...

În momentul acela, deşi cerul abia începea să se lumineze, observă, cu ochii lui de vultur, dorinţa cea mai aprigă a inimii sale: acolo, în dudul cel bătrân de lângă poartă, modestul porumbel verde, care-l necăjise atâta vreme, îl înnebunise şi îl sedusese cu trilurile sale fluide, cu amintirile dulci... sfredelitoare... legate de cântece din filme vechi, pe care mama lui le asculta pe când era copil. Ah, tristeţea aceea obsedantă, vocea aceea limpede care se scurgea direct în inimi din gâtul Latei Mangeshkar[45], o voce care cânta despre moarte şi despre iubirea pierdută, despre picioare ca florile de lotus şi piele de santal, despre ochi negri şi migdalaţi, despre singurătate şi despre durere, despre tortura cumplită a amintirilor. Toate astea şi chiar mai mult, îşi zise, veneau de la pasărea mică şi fragilă care stătea acum tăcută pe creangă.

— O plasă! şopti el. Repede, o plasă, o plasă...

Rapid, împunse cu bastonul un soldat uimit. Apoi, înşfăcând o plasă pentru maimuţe din mâinile omului înspăimântat, sări din jeep şi o aruncă peste porumbelul

---

45 Cântăreaţă indiană care a interpretat melodii în peste douăzeci de dialecte hinduse, fiind distinsă cu Bharat Ratna, cel mai mare ordin civil indian, pentru activitatea sa.

verde, în dorinţa oarbă de a prinde pasărea aceea înşelătoare, de a o ţine lângă el cât va trăi în cantonamentul armatei, de a se tortura cu amintirea copilăriei sale, a mamei sale, pe care o iubise cu atâta pasiune...

Plasa era mult prea mare şi prea grea, desigur, ca să o poată arunca un singur om după o pasăre şi zbură doar câţiva metri până să cadă pe pământ cu o bufnitură surdă, un morman diform de sfoară de nailon. Stârnind un curent uşor în dreptul urechilor sale, porumbelul verde se înălţă şi, sub privirile sale îngrozite, zbură, pe deasupra capului său, cine ştie unde.

— La naiba! strigă brigadierul izbind cu pumnul în palmă. La naiba, la naiba, la naiba. Era un semn rău. Dar, în definitiv, cine era el să creadă în semne? înainte marş, proştilor, le strigă furios oamenilor săi, dându-şi seama de privirile aţintite asupra sa. Şi se grăbiră să plece, uitând între timp să îi aştepte pe perceptorul districtual şi pe domnul Gupta, care le atraseră în cele din urmă atenţia claxonând puternic când aceştia se apropiară, luând în viteză curbele drumului, apucându-se de orice parte a jeep-ului reuşeau, dat fiind că se hurducau şi săreau pe pietriş. Când îi ajunseră din urmă şi procesiunea fu

completă, o luară din nou din loc.

— Hai odată. Mişcaţi-vă mai repede, am întârziat... Marş dublu... Stâng, drept... Stâng, drept... Un doi... Un doi... Stâng, drept. Stâng...

Şi făcură marş dublu, e dureros de povestit, stâng, drept, stâng, drept, în alt morman de valize şi paturi de campanie împrăştiate mistrios pe drum.

— Oh, nu, mugi brigadierul. Ce mai e acum?

— Cine-ar fi crezut că vor fi atât de multe probleme la ora asta? spuse domnul Gupta, trăgând în jos eşarfa pe care şi-o înfăşurase peste gură ca să ţină frigul la distanţă. Am ales special ora asta pentru că nu e trafic şi nu sunt impedimente şi uite-acum ce se-ntâmplă.

Acolo, înfofolit în şi mai multe eşarfe de lână decât domnul Gupta, în mijlocul unei mări de valize, se afla inspectorul sanitar şef, dând ordine unei mici armate de servitori în faţa bungalow-ului său. Câteva maşini ieşiră de pe aleea sa în drum.

— Ce faci, grăsane? zbieră brigadierul.

Inspectorul sanitar şef păli.

— Vorbeşti cu mine? întrebă demn. Dacă e aşa, cred că ar trebui să te abţii până afli care e starea sănătăţii mele!

— Dă-te, urlă brigadierul. Mişcă-te, mişcă-te, mişcă-te şi

mută-ţi lucrurile afurisite. Acum!

— Unde pleci? îl întrebă domnul Gupta.

— Lasă discuţiile... Suntem în întârziere, nu vezi? se răsti la el brigadierul.

— Din cauza problemelor de sănătate, am fost obligat să îmi iau un concediu de odihnă şi să merg la Kasauli. Din când în când, ştii, la vreme de stres...

— Dă-te odată, urlă brigadierul roşu de furie. Mută-ţi naibii sutele de valize.

— Vai, Doamne, spuse perceptorul districtual, privind agitaţia stârnită, eu însumi am semnat cererea de concediu de odihnă. Bănuiesc că a fost vina mea. Era din nou neliniştit şi nefericit. Era clar că toate deciziile pe care le luase fuseseră neinspirate, întâi bucătarul şi insultarea cotletelor lui, apoi inspectorul sanitar şef şi concediul lui. Şi acum problema cu maimuţele se va agrava, va izbucni un scandal, tatăl lui va auzi despre asta şi va fi stânjenit... Oh, era o treabă îngrozitoare. Mai bine s-ar fi apucat de computere, viaţa sa ar fi fost mai frumoasă şi mai liniştită...

După o vreme se urniră din nou. Dar:

— N-o luaţi pe-acolo, domnule, îl sfătui un măturător vigilent de la casa inspectorului sanitar şef. O să fiţi opriţi

din nou imediat în faţa casei lui Vermaji, după ce daţi colţul. Nevasta lui se mută. E o problemă foarte ruşinoasă.

Întunecat ca un nor de muson, brigadierul ordonă trupei să se întoarcă pe drumul pe care venise şi să o ia pe un altul care ducea tot în afara oraşului, dar mult mai lung. Până vor ajunge în cele din urmă în livadă, era clar că maimuţele vor dispărea şi vor fi nevoiţi să repete tot circul acela ridicol în altă zi.

Cotiră pe noul drum şi, imediat ce înaintară puţin pe traseul plin de găuri, acolo, în faţa lor, observară forma dărăpănată şi marginile pictate ale dubiţei Hungry Hop. Pinky sau domnişoara Budincă şi Tort... Un val de oboseală murdară se înălţă şi răbufni pe chipurile oamenilor.

În livadă, între timp, lucrurile erau extraordinar de liniştite. Într-un colţ, într-o oală, ceva scotea aburi şi fierbea cu o bolboroseală discretă. Deja bolborosise toată noaptea, pregătindu-se pentru sosirea celor care urmau să prindă maimuţele. Kulfi dormea lângă oală. Pe când oamenii erau absorbiţi de prinderea maimuţelor, îşi zicea, într-un fel sau altul, fie va lua, fie va fura, fie va face în aşa fel, încât unul dintre animale să cadă direct în oala de gătit. Apoi, va avea grijă să-l înece imediat, ca să nu atragă atenţia, în sosul delicios. Acesta era planul. Nu ştia

sigur cum avea să decurgă exact, dar era încredinţată că, în mijlocul confuziei iscate, avea să reuşească. Mirosul de ierburi şi fructe, de mirodenii şi condimente umplea aerul şi, prin urmare, toată lumea care dormise pe coasta dealului în seara aceea visa la mâncare, de la adăpostul paznicului din capătul de sus al drumului şi până jos de tot în vale, unde şeful poliţiei era încă înfăşurat confortabil în pătura sa. Visau banchete magnifice, polonice şi linguri atât de mari că era nevoie de batalioane de bucătari ca să le care printre ceţurile groase de aburi până la ceaune care fierbeau pe foc, bolboroseau şi sclipeau...

— Un buşel, un dram, o pintă[46], mormăia Kulfi în somn. O baniţă, un hău, o bute, un gram, o tonă. Santal, roaibă, *cassia,* rădăcină de iris. Devenise neliniştită. Nucă galică, baton de scorţişoară, nucşoară. Siminichie, fenicul, ouă de prepeliţă, ouă de şarpe, ficat de mistreţ, coadă de pisică sălbatică... Se răsuci din nou. Frunze de călţunaşi, flori de trandafir de munte, orhidee cicada! Se ridică în picioare. Florile delicate, albe şi verzi ca lemnul, ale orhideei cicada. Ce s-ar alege de mâncarea ei fără ele? Un fel fără gust, nici măcar pe jumătate ce-ar trebui să fie, un eşec, o dezamăgire. Un dezastru absolut.

---

46 Unităţi de măsură din sistemul britanic.

Va trebui să se ducă şi să facă rost de floarea aceasta, nu-i aşa? Trebuia să o aibă, floarea aceasta cu un parfum deosebit, graţioasă şi străvezie, care te trimitea cu gândul la muşchi şi la pădure. Trebuia s-o aibă şi asta imediat! Privi în jur ca să vadă noaptea subţiindu-se... Zorii erau aproape. Avea timp exact cât să se ducă sus pe coama dealului şi să se întoarcă înainte să sosească cei ce urmau să prindă maimuţele. Îmbrăcându-se în grabă, îşi luă cuţitul, secera şi un ghem de sfoară şi dispăru printre umbre, trecând astfel pe lângă spion, care deja se ascundea în tufe aşteptând drama acelei dimineţi.

Având febră din cauza agitaţiei şi nervozităţii pe care le simţea, aştepta răsăritul acelei zile care, decisese el, îi va oferi, în mijlocul haosului creat, ocazia pe care o aşteptase de atâta vreme; ocazia să descopere exact ce se pregătea în ceaunele lui Kulfi. „Dacă ai maimuţă, nu iei păduchi. Dacă vrei să se prindă smântână, nu amesteca laptele. Oare un iaz îşi curăţă mizeria de pe fund? Oare ploaia spală cerul? Cum e lemnul, aşa e şi carnea care se găteşte pe el”. Ultimele luni îl transformaseră într-un om chinuit. Frazele din capul său erau ca lianele din junglă, se încolăceau, îl sufocau. Trebuia să se elibereze, să arate lumii ce caracter avea. Şi lui însuşi.

În drum spre pădure, Kulfî trecu atât de aproape de locul în care acesta stătea ghemuit, că marginea secerii îi gâdilă nasul, dar merse mai departe fără să-l observe.

Nu se opri nici să vadă ce era cu Sampath, sau cu restul familiei, ceea ce era mai bine, pentru că altfel ar fi putut să observe absenţa lui Pinky, care deja-l aştepta sub tamarin pe Hungry Hop, îmbrăcată şi pregătită, conform planului, deşi, dintr-un motiv pe care nu putea să-l numească, era într-o dispoziţie extrem de proastă. Da, cine ştie de ce, se simţea deosebit de irascibilă, nemulţumită şi mânioasă. Poate era de vină doar lipsa de somn. În timp ce aştepta, lovea marginea drumului cu un băţ. Să fi venit şi Sampath, ar fi avut pe cineva cu care să vorbească...

Dar Sampath stătea în arborele de guava, închis într-o nemişcare absolută, asemeni unei fosile surprinse într-un moment de linişte în chihlimbar. Paznicii fuseseră lăsaţi liberi de data asta, pentru ca maimuţele să nu fie deranjate în această ultimă noapte a lor în livadă; ca să poată fi în copac, abia trezite, la sosirea celor care urmau să le prindă.

Sampath stătea de mult nemişcat. Privise ultimele raze de soare dispărând în seara de dinainte, pe când dealurile

se înmuiau şi se colorau în albastru ca fumul de lemn şi pe când tufişurile, care adunaseră umbrele încă de la sfârşitul după-amiezii, se uneau în aerul din ce în ce mai întunecat. Simţise briza pe obraji, auzise cum începeau să cânte greierii, prima întrebare ciudată a unei broaşte în noapte, orăcăitul, din ce în ce mai puternic odată cu înserarea care se prelingea din pământ şi din umbrele întunecate din jurul său. Ieşise din burţile negre ale tuberculilor de sub pământ, din ghiocurile ascunse de seminţe şi flori, din cărăbuşii ca cerneala şi din bambusul gol pe dinăuntru. Văzuse petalele albe ale florilor de noapte desfăcându-se, o spuză de stele lucitoare ivindu-se deasupra sa; mirosise iasomia plantată de mama sa şi laurul otrăvitor, privise fluturii de noapte traversând întunericul ca să plutească, nefericiţi în dragoste, peste o floare de tutun. Cu degetul ridicat, urmărise traseele magice ale constelaţiilor, alcătuindu-le după bunul său plac, lăsând apoi mâna să-i cadă înapoi în poală.

Noaptea se scurgea mai departe. Sub el, totul era tăcut. Şi totuşi Sampath stătea şi privea. La un moment dat, simţise un fior de groază străbătându-i inima, dar nu-i căutase sursa, nu se gândea dinainte la ceea ce avea să se întâmple în ziua următoare, iar fiorul dispăru la fel de

repede cum apăruse. Orele se scurgeau una după alta. Trecu de miezul nopţii. Era luni, ultima zi de aprilie, şi în livadă totul era liniştit. Familia dormea şi maimuţele stăteau tăcute în arborele de guava.

Erau mai multe moduri de a se gândi la întuneric. Se putea tăia în el, îşi zise Sampath, închise ochii strâns şi se înveli în cuvertură. Sau putea să lase toate şoaptele, toate nuanţele lui de violet să plutească înăuntrul lui. Întunericul acesta impersonal putea fi liniştitor, aşa cum nu fusese niciodată atenţia de care se bucurase din partea vreunui om. Îşi simţi muşchii destinzându-se şi, pe măsură ce timpul trecea, deveni ciudat de calm, îşi simţi gândurile picurând din el şi o forţă bizară pătrunzându-l, o amorţeală strecurându-i-se în membre. Din cauza epuizării sau a resemnării sau a sorţii din nou inspirate, cine ştie? Nu-şi mai simţea trupul, dar simţurile nu-i erau amorţite. Se ascuţeau din ce în ce mai mult şi era conştient în mod acut de fiecare sunet neînsemnat, de fiecare miros şi foşnet din noapte: mersul unui şoarece prin iarbă, aripile unui liliac fâlfâind în depărtare, mirosul incitant care chema insectele să zboare şi să bâzâie undeva, dincolo de livadă. Sub pământ, auzea apa gâlgâind, auzea cum era absorbită de copacii din jurul lui; auzea respiraţia frunzelor şi mişcările

maimuţelor adormite.

Ici şi colo pe crengile din jurul său, ultimele guave din acel anotimp atârnau printre frunzele luminate de lună. Una, două, trei din ele... atât de coapte, de grele, încât cea mai mică atingere le putea face să cadă din copac.

Culese una. Formă perfectă de Buddha. Fermentând în interior, neinteresată de lume... Fruct frumos şi distant, care se înmuia pe măsură ce zilele treceau, pe măsură ce nopţile treceau; fruct frumos, plin de o constelaţie încă nedescoperită de stele tinere.

Îl ţinu în mână. Era răcoros, inegal la atingere. Orele treceau. Mai multe stele decât cer. Stătea nemişcat în noaptea cea liniştită.

În dubiţă, băiatul Hungry Hop devenea tot mai nervos în timp ce conducea. Ce-şi dorea? Voia să se-ntâlnească cu Pinky, aşa cum plănuiseră. Nu. Voia să întoarcă şi să se bage înapoi în patul lui confortabil. Apoi voia să se trezească şi să se ducă jos pentru *paratha* de dimineaţă, pregătite aşa cum îi plăceau lui. Nu. La ce se gândea? îşi aminti cum îl aşteptau toate surorile şi mătuşile. De fapt, nu i se-ntâmpla niciodată nici măcar să-şi mănânce liniştit micul dejun.

Pinky zări dubiţa apărând la cotitura drumului, care

şerpuia în jos pe panta dealului şi ridică pacheţelul cu lucrurile pe care le luase cu ea.

— În sfârşit!

Dar apoi o văzu cotind din nou, în mod misterios, pe un drum de fermă neasfaltat şi dispărând iarăşi. Nu şi-ar fi imaginat aşa ceva, nu? Din cauza lipsei de somn? Dar nu-i stătea deloc în fire. Trebuia să fie de vină prostul ăla de băiat. Oare va putea într-adevăr să-l suporte? Păi, o să-l bată bine cu un băţ. Chiar atunci dubiţa reapăru. Ridică din nou pachetul. Şi apoi...

Ce!

Aceasta făcu o curbă curată, ca de cărăbuş, şi dispăru din nou!

— La naiba cu dubiţa aia afurisită, urlă brigadierul.

În mod sigur, aşa ceva nu se putea întâmpla aievea. Numai că, iar şi iar, ivindu-se uneori în faţa lor şi alteori în spatele lor, dispărând pe străzi lăturalnice, apoi reapărând, dubiţa cu îngheţată era acolo!

— O să-l împuşc, articulă brigadierul, vorbind dintr-odată încet. Pe cuvânt, o să-l împuşc şi-o să-l omor pe nebunul ăla.

— Vai, domnule, spuse domnul Gupta, ridicându-se şi chirăind ca o pasăre alarmată. Nu faceţi asta, domnule. E

un biet vânzător de îngheţată.

Alb la faţă, perceptorul districtual atârna de marginea jeep-ului. În ce se transformau lucrurile? Era prizonierul unui coşmar. Nici măcar nu era treaz, iar acesta era un coşmar respingător şi îngrozitor.

Domnul Chawla se duse să vadă ce făcea Sampath.

— Vor ajunge curând, spuse el, şi se întoarse pe cărare pentru a i se alătura lui Ammaji, care-l aştepta pe şeful poliţiei la intrarea în livadă, alături de poliţiştii de la bariera rutieră. Numai că şeful poliţiei se afla încă în patul lui. Pentru că, decisese el în noaptea de dinainte, sperând că avea să fie retrogradat, urma să lipsească de la această operaţiune delicată. Fericit, cu pătura trasă peste cap, visa şi sforăia.

Preţ de un minut, livada fu pustie.

— Aha, spuse spionul, încă ascunzându-se în tufişul pe lângă care trecuse Kulfi cu puţin timp înainte.

Ceaunul bolborosea ademenitor când ţâşni către el şi, cu inima la gură, se căţără în copacul sub care se afla acesta. Urma să se aşeze deasupra ceaunului astfel încât să poată vedea exact ce se petrecea. În buzunar avea colecţia lui de eprubete şi nişte sfoară; spera să poată lua mostre din sos, în timp ce stătea deasupra lui… Ca un om

posedat, se strecură de-a lungul crengilor.

Primatele se foiau neliniştite la ivirea zorilor. Armata urca pe drumul dinspre bazar. Pe platforma din spate a jeep-ului brigadierului zăcea băiatul Hungry Hop, încâlcit în plase pentru maimuţe, legat bine ca să nu mai provoace necazuri pe străzile cu sens unic.

— Daţi-mi drumul, strigă el, zbătându-se. Daţi-mi drumul. Azi trebuie să-mi hotărăsc viaţa.

— Nu hotărăşti nimic, îi răspunse brigadierul.

Cu o eşarfă luată de la domnul Gupta, îl legă pe băiatul Hungry Hop la gură.

Iar băiatul Hungry Hop se foia şi se zbătea în tăcere, purtat fiind către Pinky, în ciuda ezitărilor sale.

— Uite-i, Sampath, strigă domnul Chawla când îi zări. Sampath! Au ajuns!

Dintr-odată, cu o panică explozivă, asemeni unui semn de exclamaţie fiziologic, maimuţele săriră din copacul lui Sampath, groaza şi confuzia citindu-li-se pe feţe.

— Respectaţi planul, spuse brigadierul. Pe locuri... Fiţi gata... Daţi-i drumul!

Clar, primatele erau treze de-a binelea şi era posibil să scape în orice clipă. Oamenii îşi ocupară poziţiile de luptă.

— Şi plasele, măgarilor? Trebuie să aveţi plasele cu voi,

urlă brigadierul.

Ar fi trebuit să fie deja descărcate. Dar plasele care ar fi trebuit să ţină maimuţele îl ţineau în clipa aceea pe băiatul Hungry Hop în loc, şi, când soldaţii se duseră să le ia, descoperiră că eforturile lor de a le trage jos din jeep erau în mare măsură zădărnicite de faptul că acesta era prins în ele.

Pinky, auzind zgomotele, ajunse să descopere că Hungry Hop fusese capturat de armată. Îl privi dezgustată. Ah, vierme jalnic. Legat fedeleş în halul acela! Niciodată nu-i mai păruse atât de adorabilă, atât de furioasă şi de răzbunătoare. Hungry Hop îi aruncă o privire rugătoare, dar expresia de pe chipul ei era nemiloasă. O dezamăgise într-un moment crucial.

Domnul Chawla alergă la copacul lui Sampath ca să-l dea jos. Chiar ar fi trebuit obligat să coboare mai devreme. Deja era periculos. Dar… stai o clipă…

— Sampath, strigă el, Sampath, Sampath, Sampath…

Copacul era gol.

— Sampath. Vocea domnului Chawla se transformă într-un ţipăt care răsună pe toată coasta dealului şi-i strânse inima. Cele mai negre temeri ale sale se adeveriseră.

— Sampath, se văicări el, Sampath, unde eşti? Unde

eşti?

Ammaji alergă la arborele de guava în timp ce, pe deasupra capului ei, maimuţele săreau iarăşi în el. Crengile sale se mişcau ca marea, cu trosnituri asurzitoare şi bulbuci de apă verde. Maimuţele chicoteau şi bolboroseau, se frecau la ochi, îi deschideau larg şi îi mijeau.

— Baba, se jelui domnişoara Jyotsna, care tocmai ajunsese ca să asiste la îngrozitorul eveniment. Se clătină ca şi cum ar fi fost pe punctul de a leşina – şi fu prinsă de braţele în aşteptare ale domnului Gupta. Baba, Baba...

Căutară încoace. Căutară încolo. În sus şi-n jos prin arborele de guava. În copacii vecini. În tufe. În spatele stâncilor. Priviră din nou în sus printre crengi, la compoziţia netulburată de frunze şi fructe clătinându-se în sus şi-n jos. La patul său dureros de gol. Dar, staţi! Pe pat zăcea un fruct de guava, un singur fruct care era mult, mult mai mare decât celelalte; mai rotund, cu baza în formă de stea, uscat... Era înconjurat de maimuţele argintii, care îl priveau cu feţele lor de cărbune. Pe o parte avea o pată maronie, mai mult un semn din naştere...

— Stai, chirăi Ammaji. Dă-mi fructul ăla. Stai! Sampath! Sampath!

Dar Maimuţa de la Cinema ridicase ea însăşi fructul înainte ca altcineva să apuce să-l mute şi, cu ochi liniştiţi şi înţelepţi, ţinându-l aproape, la piept, cu celelalte maimuţe urmând-o în gaşcă, sări de pe crengile arborelui de guava şi se îndepărtă.

— Stai!

Armata le fugări, renunţând la lupta cu plasele. Domnul Chawla fugi după soldaţi şi după Ammaji. Mulţimea de credincioşi, care spărsese liniile poliţiştilor şi, în cele din urmă, chiar şi poliţiştii cei leneşi, fără şeful poliţiei lor, fugeau cu toţii, şuierând, icnind disperaţi. Şi Pinky se alăturase goanei. În faţa ei, brigadierul afişa o mină neînfricată. Simţea din plin nevoia de a-l apuca de fese. Oare nu-i spusese tatăl său să ţintească mai sus decât ea, nu mai jos?

Spionul se târî mai departe de-a lungul crengilor şi sunetul unei furtuni iscate dintr-odată umplu aerul când maimuţele săriră peste gard în pădurea de cercetare a universităţii, unde vârfurile copacilor se clătinau cuprinse parcă de un vârtej, calea maimuţelor către munţi fiind indicată de un tremur argintiu printre pini, de un tremur al crengilor şi frunzişului. Păsările din pădure zburară şi se împrăştiară alarmate, ţipetele lor amestecându-se cu

vocile de dedesubt în aerul plin de satin roşu, albastru şi negru, de penele aurii şi arămii ale fazanilor şi păunilor, ale ciocănitorilor şi bărbătuşilor...

Şi totuşi, maimuţele îşi continuau drumul. Mai sus şi mai sus. Ca o pală de vânt venită de nicăieri, ce trece printre copaci şi se topeşte în neant, asemeni fantomelor. Mulţimea stătea cu răsuflarea tăiată în livadă. Spionul se târa pe crengi.

Sus, urcată într-o magnolie acoperită de muşchi, adunând orhidee, Kulfx fu prinsă preţ de o clipă de o furtună puternică, zări o ceaţă străvezie trecând pe lângă ea. Se ridică pe creanga pe care stătuse, ferindu-şi ochii de razele soarelui, ca să privească maimuţele căţărându-se. În sălbăticie, până la coama celui mai înalt munte. Acolo, chiar în vârf, copacii se clătinară o clipă, îşi înclinară capetele parcă în semn de adio şi dispărură. Fără urmă.

Dintr-odată, aerul era încremenit. Păsările zburară înapoi spre pădure, penele plutiră încet în urma lor.

Şi, în nemişcarea aceea subită, din direcţia livezii, oamenii auziră:

O bufnitură!

Un urlet!

O împroşcătură apoasă!

Zgomotul ajunse până la Kulfi în copac. Se întoarse către vale:

— Ce-a fost asta?

— Ai auzit? îl atacă Pinky pe brigadier cu frumoşii ei ochi mari. Ai auzit sunetul acela?

— Ce-a fost asta? întrebară domnul Chawla şi Ammaji, militarii şi poliţiştii, credincioşii şi orăşenii.

Fără să vrea îşi luară ochii de la vârful muntelui. Deasupra ceaunului uriaş de gătit al lui Kulfi atârna o creangă ruptă. În ceaun erau condimente şi mirodenii, ierburi şi fructe, un sos delicios.

Şi mai era ceva.

Încet, se apropiară de ceaunul care bolborosea.